

SİRAX

SİRAXIN KİTABI

SİRAX

Sir

SİRAXIN

KİTABI

GİRİŞ

«*Siraxın Kitabı*» Yeşua Sirax adlı bir ilahiyyatçı tərəfindən əvvəl ibrani dilində yazılmış, sonralar müəllifin nəvəsi tərəfindən yunan dilinə tərcümə edilmişdir. Bu barədə kitabın ön sözündə məlumat verilir. Kitabın əsas hissəsini insan həyatı ilə bağlı müdrik məsəllər və sağlam düşüncəyə dəvət edən məsləhətlər təşkil edir. Kitabda həyat və məişət məsələrinə Tövrətin qanunlarına uyğun cavablar verilir. Müəllif İbrahimdən Nehemyaya qədər İsrail tarixinin görkəmli simalarından da rəğbətlə bəhs edir.

Kitabın məzmunu:

1:1-30 Hikmətin tərifı

2:1-18 Allaha xidmət

3:1–16:23 Fəzilət və davranış qaydaları

16:24–23:27 Allahın müdrikliyi və insani düşüncələr

24:1–32:13 Fəzilət və davranış qaydaları

32:14–42:14 İnsanların ibadəti və işləri barədə

42:15–43:33 Allahın təbiətdə zühuru

44:1–50:21 İsrailin əcdadlarının mədhi

50:22–51:30 Nəticə

Ön söz

Qanun, peyğəmbərlər və onların ardınca gedən başqaları vasitəsilə bizə çoxlu və böyük şeylər bəxş olunmuşdur. Bu səbəbdən İsraili təhsilinə və hikmətinə görə tərifləmək lazımdır. Amma yalnız bunları öyrənənlərin savadlı olması kifayət deyil, kənardakı öyrənməyə həvəsi olan xalq da söz və yazı ilə fayda gətirə bilər. Beləcə, babam Yeşua Sirax qanunu, peyğəmbərləri və əcdadlarımızın başqa kitablarını öyrənməyə özünü daha çox həsr edərək və bunlarda kifayət qədər bacarıq qazanaraq şəxsən təhsilə və hikmətə dair bir şey yazmağa əl atdı. Ta ki öyrənməyi sevənlər bunlara daha da meyilli olaraq qanuna uyğun həyat tərzi sürməkdə yenə də tərəqqi etsinlər.

İndi isə sizi həvəslə və diqqətlə bu kitabı oxumağa çağırıram. Əgər tərcümə üzərində çalışarkən bəzən fikirləri uyğun çatdırma bilməmişiksə, güzəşt edin. Çünki İbrani dilindəki deyimləri başqa dilə çevirərkən tam uyğun ifadə tapmaq olmur. Hətta qanun, peyğəmbərlər və başqa kitablar da orijinal mətnə oxunduqda mənaca xeyli fərqli görünür.

Mən padşah Ptolemey Everqetin hökmranlığının otuz səkkizinci ilində Misirə gələrkən bizimlə onlar arasında təhsildə xeyli fərq gördüm. Onda az bir müddətdə bu kitabın tərcüməsinə özümün zəhmət çəkməyimi çox zəruri hesab etdim. Kitabı başa çatdırmaq üçün bu vaxt ərzində çoxlu yuxusuz gecə, zəhmət və bilik sərf etdim. Məqsədim yad ölkələrdə sakin olduqları halda öyrənməyi arzulayan və öz davranışlarını qanuna uyğun həyat tərzi ilə nizamlamaq istəyənlərin bundan yararlanmasıdır.

1

Hikmətin sirri

¹ Bütün hikmət Rəbdəndir,

Əbədi olaraq Ona məxsusdur.

² Dənizin qumunu, yağış damllarını,
Əbədiyyətin günlərini kim saya bilər?

³ Səmanın hündürlüyünü, yer üzünün genişliyini,
Dənizin dərinliyini və hikməti kim tədqiq edə bilər?

⁴ Hər şeydən əvvəl hikmət yarandı,
Ağlın mühakiməsi daim mövcuddur.

⁵ Hikmətin mənbəyi ucalarda olan Allahın sözləridir,
Hikmətin yolları əbədi olan əmrlərdir.^a

⁶ Hikmətin əsası kimə aşkar oldu?
Onun incəliklərini kim dərk edə bilər?

⁷ Hikmət kimə bəlli oldu?
Onun mahir üsullarını kim öyrənə bildi?^b

⁸ Yeganə hikmətli, gerçəkdən fəvqəltəbii olan
Öz taxtında Oturandır.

⁹ O, Rəbdir. Hikməti Rəbb yaratmış və ona nəzər yetirmişdir,
Ona dəyər vermişdir və onu bütün yaratdıqlarına qatmışdır.

¹⁰ Hikmət Rəbbin bütün varlıqlara hədiyyəsidir,
Hikməti sevənlərə onu pay vermişdir.^c

¹¹ Rəbb qorxusu izzət və şərəfdir,
Sevincin və fərəhin tacıdır.

a **1:5** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

b **1:7** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

c **1:10** Bəzi əlyazmalar son cümləni əlavə edirlər.

¹² Rəbb qorxusu ürəyə həzz verər,
Sevinc, şadlıq və uzun ömür gətirər.

¹³ Rəbdən qorxan adamın axırı yaxşı olar.
Öldüyü gün xeyir-dua alar.

¹⁴ Rəbb qorxusu hikmətin başlanğıcıdır,
Hikmət imanlılara ana bətnində verilir.

¹⁵ İnsanlar arasında özünə əbədi məskən salmışdır,
Onların nəsillərinə sədaqətlə xidmət edəcək.

¹⁶ Hikmətin kamilliyi Allahdan qorxmaqdır,
Hikmət öz bəhrələri ilə insanları doydurur.

¹⁷ Arzuladıqları bütün şeylərlə evlərini,
Məhsulları ilə anbarlarını doldurur.

¹⁸ Rəbb qorxusu hikmətin tacıdır,
O, sülhə daha da güc verir, sağlamlığı artırır.

¹⁹ Rəbb hikmətə nəzarət edib dəyər vermişdir,
Bilik və dərrakə şəklində yerə yağıdirmışdır.
Ona malik olanların izzətini ucaltmışdır.

²⁰ Hikmətin kökü Rəbb qorxusudur,
Onun budaqları uzun ömürdür.

²¹ Rəbb qorxusu günahları qovar,
Hikmətin olduğu yerdə qəzəb itib gedər.^d

Səbir və özünə nəzarət barədə

²² Haqsız qəzəbə bəraət qazandırmaq olmaz,
Çünki qəzəbinin zərbəsi insanın yıxılmasına səbəb olar.

²³ Səbirli adam müəyyən vaxta qədər dözməlidir,
Amma axırda ona sevinc üz verəcək.

²⁴ Müəyyən vaxta qədər sakit qalacaq,
Sonra bir çox başqa adamlar onun xoş əxlaqından danışacaqlar.

Müdrilik və düzgünlük barədə

²⁵ Hikmətin xəzinəsində ağıllı söhbətlər var,
Günahkar isə Allaha ehtiram göstərməkdən ikrah edər.

²⁶ Hikmət istəyirsənsə, əmrlərə əməl et,
Rəbb onu sənənin ixtiyarına verəcək.

²⁷ Çünki hikmət və təlim Rəbb qorxusu deməkdir,
Ona xoş gələn iman və həlim olmaqdır.

²⁸ Rəbb qorxusuna itaətsiz olma,
Riyakar ürəklə Ona yanaşma.

d **1:21** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

²⁹ Adamlara cavab verərkən ikiüzlülük etmə,

Öz sözlərinə nəzarət et.

³⁰ Özünü yüksəyə qaldırma ki, aşağı yıxılmayasan,

Özünü hörmətsiz etmə.

O halda Rəbb sənin sirlərini aşkar edəcək,

Cəmiyyət qarşısında səni yıxıb-salacaq.

Ona görə ki, sən Rəbb qorxusuna ciddi yanaşmamısan

Və ürəyin hiylə ilə doludur.

2

¹ Övladım, Rəbbə xidmət etmək qərarına gəlirsənsə,

Özünü böyük bir sınağa hazırla.

² Nəfsinə hakim ol, möhkəm ol,

Çətinlik zamanı həyəcana düşmə.

³ Rəbdən yapış, Onu buraxma,

Ta ki ömrün boyu uğur qazanasan.

⁴ Başına gələn bütün işləri qəbul et,

Alçaldığın zaman dözümlü ol.

⁵ Çünki qızıl odda sınaqdan keçər,

Məqbul sayılan insanlar da alçalma kürəsində.

⁶ Rəbbə iman et və O, səni müdafiə edər,

Düz yolla get və Ona ümid bağla.

⁷ Ey Rəbdən qorxanlar, Onun lütfünə sığının,

Ondan yan keçməyin, yoxsa yıxıla bilərsiniz.

⁸ Ey Rəbdən qorxanlar, Ona iman edin,

Sizin mükafatınıza heç nə əngəl olmayacaq.

⁹ Ey Rəbdən qorxanlar, yaxşı şeylərə ümid bağlayın,

Daimi sevinci və mərhəməti əldə edəcəksiniz.

¹⁰ Əvvəlki nəsillərə baxıb görün:

Rəbbə inandığı halda xəcalətə düşən varmı?

Yaxud bütün varlığı ilə

Ondan qorxdığı halda tərki edilən varmı?

Ya da Onu çağırdığı halda laqeydlilik görən varmı?

¹¹ Çünki Rəbb şəfqətlidir, mərhəmətlidir,

Günahları bağışlayır,

Kədər günündə insanı qurtarır.

¹² Qorxaq ürəyə, süst əllərə malik olanın,

İki yolla gedən günahkarın vay halına!

¹³ İmanı olmayan cəsarətsiz adamın vay halına!

Onlar sığınacaq tapmayacaqlar.

¹⁴ Dözümünü itirənlər, sizin vay halınıza!
Rəbb sizə baş çəkməyə gələndə nə edəcəksiniz?

¹⁵ Rəbdən qorxanlar Onun sözlərinə inamsızlıqla yanaşmaz,
Rəbbi sevənlər Onun yolları ilə gedərlər.

¹⁶ Rəbdən qorxanlar Ona məqbul olmağa çalışırlar,
Onu sevənlər Rəbbin qanunu ilə ehtiyaclarını ödəyirlər.

¹⁷ Rəbdən qorxanlar öz ürəklərini hazırlayıb,
Onun önündə özlərini həlim edirlər.

¹⁸ Onlar belə deyirlər:
«Rəbbə təslim olaq, insanlara yox,
Çünki Rəbbin əzəməti nə qədərdirsə,
Mərhəməti də o qədərdir».

3

Valideyn qarşısında məsuliyyət

¹ Övladlarım, məni – öz atanızı dinləyin,
Söylədiyim kimi davranın ki, əmin-amanlıqda olasınız.

² Çünki Rəbb övladlar üzərində ataya şərəf vermişdir,
Oğullar üzərində anaya haqq vermişdir.

³ Atasına ehtiram göstərən kəsin günahları bağışlanır.

⁴ Anasına hörmət edən kəs sərvət əldə edən adam kimidir.

⁵ Atasına ehtiram göstərən öz uşaqlarından sevinc tapacaq.
Dua etdiyi gün yalvarışı eşidiləcək.

⁶ Atasına hörmət edənin ömrü uzun olar,
Anasına rahatlıq verən Rəbbə itaət etmiş olur.

⁷ İnsan öz ağasına xidmət etdiyi kimi
Valideyninə xidmət etməlidir.

⁸ Davranışın və sözünlə atana ehtiram göstər,
Beləcə, sən ondan xeyir-dua alarsan.

⁹ Çünki atanın xeyir-duası ilə övladların evi möhkəm qalır,
Ananın lənəti isə onu kökündən yıxır.

¹⁰ Atanı hörmətdən salmaqda izzət axtarma,
Atanın hörmətdən düşməsi sənə izzət gətirməz.

¹¹ Çünki bir insanın hörməti onun atasının izzətinə bağlıdır,
Şərəfsiz bir ana övladları üçün rüsvayçılıqdır.

¹² Övladım, atan qocalanda ona kömək ol,
Ömrü boyu onu kədərləndirmə.

¹³ Əgər valideynin ağı zəifləyirsə, ona iltifat göstər,
Özün tam sağlam ikən ona həqarətlə yanaşma.

¹⁴ Çünki ataya göstərilən mehribanlıq unudulmaz,
Günahların nəticəsində dağılan həyatın bərpa olar.

¹⁵ Kədər günlərində bu, sənin xeyrinə yada salınacaq,
Buz istidən əridiyi kimi, günahların da yox olacaq.

¹⁶ Atasını atıb-gedən adam küfr edənlə eynidir,
Anasını hirsləndirən kəs Rəbbin lənətini alar.

Həlimlik barədə

¹⁷ Oğlum, işini həlimliklə icra et,
Allaha məqbul olan adamlar tərəfindən sevilərsən.

¹⁸ Böyüklüyün nə qədər artırsa, o qədər də həlim olmalısan,
Onda Rəbbin önündə lütf taparsan.

¹⁹ Bir çox adam lovğa və qürurludur,
Amma Rəbb Öz sirlərini həlimlərə açar.^e

²⁰ Çünki Rəbb böyük qüdrətə malik olmasına baxmayaraq,
Həlim adamlar tərəfindən izzətlənər.

²¹ Özün üçün çox çətin olan şeyləri axtarma,
Gücündən çox olan şeyləri sınaqdan keçirmə.

²² Sənə əmr edilən şeylər barədə düşün,
Sirlərə baş vurma.

²³ Sənə aid olmayan işlərə qarışma,
Onsuz da sənə insan aqlının dərk edəcəyindən
Daha çox şey aşkar olub.

²⁴ Çünki bir çoxlarının yanlış gümanları
Onların yoldan azmasına səbəb olmuşdur,
Pis niyyətlər onların aqlını sapdırmışdır.

²⁵ Gözlər olmasa, işıq görünməz,
Bilik olmayan yerdə hikmət olmaz.^f

²⁶ İnadkar ürəkli adamın aqibəti pis olar,
Təhlükəni sevən kəs o yolda həlak olar.

²⁷ İnadkar ürəkli adam kədər yükü altında qalar,
Günahkar günahı üst-üstə qalayar.

²⁸ Qürurlu adamın dərdinə çarə tapılmaz,
Çünki pis bir toxum onda kök salmışdır.

²⁹ Düşüncəli adamın ürəyi məsəllərə qiymət verir,
Müdrək insanın istəyi eşidən qulağa malik olmaqdır.

Yoxsullara kömək barədə

³⁰ Su odun şöləsini söndürür,
Verilən sədəqə günahları bağışlatdırır.

e **3:19** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

f **3:25** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

³¹ Yaxşılığa yaxşıqla cavab verən kəs
Bundan sonra yadda qalacaq,
O yıxıldığı zaman dayaq tapacaq.

4

Yoxsullara və məzlumlara mərhəmət barədə

¹ Övladım! Yoxsulun ruzisini verməkdən imtina etmə,
Ehtiyacda olanların gözlərini intizarda qoyma.

² Ac olanların ürəyini kədərləndirmə,
Möhtac insanı əsəbiləşdirmə.

³ Məyus ürəyi incitmə,
Yoxsullardan köməyini əsirgəmə.

⁴ Əziyyət içində yalvaran kəsi rədd etmə,
Yoxsul bir şəxsə rast gələndə üzünü çevirmə.

⁵ Dilənçilərə gözünü yumma,
Elə et ki, heç kim səni lənətləməsin.

⁶ Çünki o, ürək yanğısı ilə sənə lənət edəndə
Onu Yaradan onun yalvarışını eşidəcək.

⁷ Arasında yaşadığın icmanın məhəbbətini qazan,
Hörmət sahibi olan adamın önündə təzim et.

⁸ Yoxsula qulaq as,
Onun salamına nəzakətlə cavab ver.

⁹ Məzlumu zalımın əlindən qurtar,
Hökm verərkən tərəddüd etmə.

¹⁰ Yetimlərə ata kimi ol,
Onların analarına bir ər kimi dayaq ol.
Uca Olanın gözündə bir oğul kimi olacaqsan.
O, ana sevgisindən daha üstün olan məhəbbətlə səni sevəcək.

Hikmətin verdiyi mükafat

¹¹ Hikmət öz övladlarını ucaldır,
Onu axtaranlara himayə göstərir.

¹² Hikməti sevən həyatı sevər,
Erkən vaxtdan onu axtaranlar sevinclə dolacaq.

¹³ Ona sahib olan izzət qazanacaq,
Hara getsə, Rəbb ona xeyir-dua verəcək.

¹⁴ Hikmətə xidmət edən kəs
Müqəddəs Olana xidmət etmiş olur,
Rəbb də hikməti sevənləri sevir.

¹⁵ Hikmətə itaət edən şəxs millətlərə hökm edəcək,
Onunla maraqlanan kəs əmin-amanlıqda yaşayacaq.

¹⁶ Hikmətə sadıq qalan adam onu miras alar,
Bu adamın nəsilləri hikməti əldə edər.

¹⁷ Əvvəlcə hikmət insanı dolanbac yollarla aparar,
Onu qorxudub həyəcana salar.

Hikmətə güvənə biləcəyinə əmin olana qədər
Təlimi ilə onu əziyyətə salar.

Öz göstərişləri ilə onu sınıyar.

¹⁸ Sonra birbaşa düz onun yanına gələr,
Onu sevindirər, sirlərini ona aşkar edər.

¹⁹ Əgər insan yoldan azarsa, hikmət onu tərk edər,
Onu öz həlakının əlinə təslim edər.

Xəcalət və insana hörmət barədə

²⁰ Sən münasib vaxtı gözlə və şərdən özünü saxla,
Onda öz canın üçün xəcalət çəkməzsən.

²¹ Belə ki insanı günaha aparən xəcalət olduğu kimi,
Şərəfli və xeyirli xəcalət də var.

²² Özünün zərərinə olaraq tərəfkeşlik etmə,
Öz həlakına səbəb ola bilən bir xəcalətə düşmə.

²³ Lazım olduğu vaxt sözünü deməkdən çəkinmə,
Öz müdrikliyini gizlətmə.^g

²⁴ Çünki hikmət insanın danışığından bilinir,
Təhsil ağızdan çıxan sözlərdən məlum olur.

²⁵ Həqiqətin əleyhinə danışma,
Əksinə, öz nadanlığından xəcalət çək.

²⁶ Günahlarını etiraf etməkdən utanma,
Çayın axınına qarşı durma.

²⁷ Axmaq adama tabe olma,
Qüdrətli bir şəxsə meyil etmə.

²⁸ Öləncən həqiqət naminə mübarizə apar,
Rəbb Allah da sənin üçün döyüşəcək.

²⁹ Danışarkən həyasız olma,
İş görərkən ləng və etinasız olma.

³⁰ Evdə özünü aslan kimi aparma,
Xidmətçilərinə qarşı şübhəli olma.

³¹ Almaq üçün açılan əllərin

Vermək lazım gələndə bağlanmasın.

5

Zənginlik və xəbislik barədə

- ¹ Maddi sərvətə bel bağlama,
«Artıq özümü təmin etmişəm» demə.
- ² Ürəyinin arzularına uyaraq
Ehtiraslarının və cisminin ardınca getmə,
- ³ «Mənim üzərimdə kimin ixtiyarı var?» demə,
Çünki Rəbb hökmən səndən əvəz alacaq.
- ⁴ «Günah etdimsə də, mənə nə oldu?» demə,
Çünki Rəbb uzun müddət səbir edə bilər.
- ⁵ Bağışlanacağına əmin olaraq
Günahı günah üstünə qalama.
- ⁶ «Onun mərhəməti böyükdür,
Mənim çoxsaylı günahlarımı bağışlayar» demə.
Çünki Onun mərhəməti olduğu kimi, qəzəbi də var,
Onun hiddəti günahkarların üzərində qalacaq.
- ⁷ Rəbbə üz tutmaqda yubanma,
Bu işi gündən-günə təxirə salma.
Çünki Rəbbin qəzəbi qəflətən üstünə gələcək,
Əvəz aldığı zaman həlak olacaqsan.
- ⁸ Haram sərvətə bel bağlama,
Çünki fəlakət günündə sənə bir faydası olmayacaq.

Düzgünlük və nəfsinə nəzarət barədə

- ⁹ Hər küləyin əsdiyi səmtə getmə,
Hər yolun ardınca getmə.
İkiüzlü günahkarlar belə edir.
- ¹⁰ Əqidəndə möhkəm ol,
Sözün ardıcıl olsun.
- ¹¹ Eşitməyə tələs,
Cavab verəndə isə ətraflı düşün.
- ¹² Bir şey barədə bilirsənsə, qonşuna cavab ver,
Əgər belə deyilsə, ağzını öz əlinlə yum.
- ¹³ Həm hörmət qazanmağın,
Həm də hörmətsizliyin səbəbi deyilən sözlərdir;
İnsanın dili onun yıxılmasına yol açır.
- ¹⁴ İftiraçı adam kimi tanınma,

Dilinlə başqalarına tələ qurma.
Çünki oğurluğun sonu xəcalətə,
İkiüzlülüğün axırı acı məzəmmətə aparır.
¹⁵ Böyük-kiçik bütün işlərdə nadan olma.
Dost ola biləcəyin yerdə düşmən olma.

6

¹ Pis şöhrət sənə xəcalət və məzəmmət gətirər,
Bu iş ikiüzlü günahkarın başına gələr.
² Öz nəfsinin caynağına düşmə,
Ta öküz kimi vücudunu dağıtmasın.
³ Çünki yarpaqların quruya bilər,
Meyvələrin məhv olar,
Qurumuş ağac kimi qalarsan.
⁴ Şər ehtiras, içində onu daşıyan insanı məhv edər,
Onu düşmənlərinin kinayə hədəfinə çevirər.

Dostluq barədə

⁵ Xoş danışiq insanın dostlarını artırar,
Şirin dilli adama nəzakət göstərirlər.
⁶ Səninlə dostluq edənlərin sayı qoy çox olsun,
Amma min nəfərdən birini özünə məsləhətçi seç.
⁷ Bir kəslə dost olmaq istəyirsənsə, əvvəl onu sına,
Ona etibar etməyə tələsmə.
⁸ Bəziləri var ki, onun işinə yarayanda sənə dost olar,
Kədər günündə isə səninlə birgə qalmaz.
⁹ Bəziləri də var, dostdan düşməne çevrilər,
Səni rüsvay etmək üçün bu davanı hər kəsə söyləyər.
¹⁰ Dost var ki, süfrə arxasında dostdur,
Kədər günündə isə səninlə birgə qalmaz.
¹¹ Uğurlu vaxtında o elə bil sənin kölgəndir,
Xidmətçilərinə ərklə buyruq verər.
¹² Amma bir gün sən alçalsan, əleyhinə çıxar,
Sənin önündən gizlənər.
¹³ Düşmənlərindən uzaq dur,
Dostlarınla ehtiyatlı ol.
¹⁴ Sadıq dost möhkəm sığınacaqdır,
Onu tapan bir xəzinə tapmışdır.
¹⁵ Sadıq dostun qiyməti yoxdur,
Onun dəyərini ölçmək mümkün deyil.

¹⁶ Sadiq dost həyat verən məlhəmdir,

Rəbdən qorxan kəs onu tapar.

¹⁷ Rəbdən qorxan kəs dostluqda düzgün olduğu üçün
Yoldaşlıq etdiyi adamı da özü kimi olmağa sövq edər.

Müdrikliyə yönəlmək

¹⁸ Övladım, cavan ikən təlimi seç,

Saçların ağarana qədər müdrilik əldə edəcəksən.

¹⁹ Bu işdə torpağı şumlayan və toxum səpən adam kimi ol,
Bunun bol məhsulunu gözlə.

Çünki hikmət sənə torpağını becərən vaxt

Bir qədər yorulacaqsan,

Amma tezliklə onun məhsulundan qidalanacaqsan.

²⁰ Hikmət təlim öyrənməmiş adama qarşı çox sərtidir,

Ağılsız adam onunla qala bilmir.

²¹ Hikmət onu ağır sınaq daşı kimi sıxacaq,

O, bunu üzərindən atmağa tələsəcək.

²² Çünki hikmət öz adına uyğun davranır,

Çox az adama aşkar olur.

²³ Mənə qulaq as, övladım, mənim mühakiməmə bel bağla,

Mənim öyüdümü rədd etmə.

²⁴ Sən hikmətin qandalını ayağına bağla,

Onun boyunduruğunu boynuna sal.

²⁵ Onun boyunduruğunun altına girib onu daşı,

Onun əsarəti altında olmaq səni qıcıqlandırmasın.

²⁶ Bütün varlığınla ona yaxınlaş,

Bütün gücünlə onun yollarına əməl et.

²⁷ Araşdırıb axtar və sən onu dərk edəcəksən,

Ona sahib olandan sonra onu əldən buraxma.

²⁸ Çünki axırda onda sakitlik tapacaqsan,

O, sənə üçün sevincə çevriləcək.

²⁹ Onun qandalları sənə üçün güclü müdafiədir,

Onun boyunduruğu cah-calallı libasdır.

³⁰ Onun halqası qızıl bir bəzəkdir,

Onun buxovu al-qırmızı bir səpdır.

³¹ Sən onu cah-calallı bir libas kimi geyəcəksən,

Sevinc tacı kimi başına qoyacaqsan.

³² Övladım, əgər istəsən, təlim öyrənərsən,

Varlığını bu işə həsr etsən, zəkali olarsan.

³³ Əgər qulaq asmağı sevsən, hikmətə yol taparsan,

Əgər söylənənlərə diqqət etsən, müdrik olarsan.

³⁴ Ağsaqqalların yığıncağına qatıl,

Bir müdrik şəxs gördünsə, ona bağlan.

³⁵ Hər ruhani söhbətə qulaq asmağa həvəsli ol,

Ağıllı məsəllərdən yan keçmə.

³⁶ Ağıllı bir adam görsən,

Səhər ertədən onun görüşünə get.

Qoy ayaqların onun evinin astanasını yağır etsin.

³⁷ Rəbbin qaydaları üzərində dərinləndir düşün,

Hər zaman Onun əmrləri barədə fikirləş.

Onda Rəbb sənənin ağılına həssaslıq verəcək,

İstədiyini müdrikliyi əldə edəcəksən.

7

Müxtəlif nəsihətlər

¹ Şər əməl etmə, sənənin də üzərinə şər gəlməz,

² Haqsızlıqdan uzaq dur, o da səndən uzaq olar.

³ Oğlum, haqsızlığın cığırında toxum səpmə ki,
Əvəzində onun yeddi qat məhsulunu yığmayasan.

⁴ Rəbdən ən yüksək mövqeyə qalxmağın,
Padşahdan ən hörmətli yerdə oturmağın istəmə.

⁵ Rəbbin önündə öz salehliyini bildirmə,
Padşahın önündə müdrikliyini göstərmə.

⁶ Hakimlik etmək iddiasında olma,
Haqsızlığın kökünü kəsməyə qadir olmaya bilərsən.

Bir qüdrətli adam sənə hədə-qorxu gələ bilər,
Düzgünlüyünə xələl gələ bilər.

⁷ Şəhər əhalisinə qarşı haqsızlığa yol vermə,
Xalq içində özünü nüfuzdan salma.

⁸ Günah üstünə günah etmə,
Hətta bir günaha görə cəzasız qalmayacaqsan.

⁹ Demə ki: «Mən Uca Allaha çoxlu hədiyyə gətirdiyim zaman
O, bunlara nəzər salacaq və qəbul edəcək».

¹⁰ Dua edərkən inamsız olma,
Sədəqə verməyə xor baxma.

¹¹ Ürəyində dərd olan adama gülmə,
Çünki Alçaldan və Ucaldan var.

¹² Qardaşının ayağının altını qazma,
Öz yoldaşınla da belə rəftar etmə.

¹³ Heç bir yalan danışmamağa çalış,
Çünkü bunun nəticəsi xeyir gətirməz.

¹⁴ Ağsaqqalların məclisində uzun danışma,
Dua edərkən sözləri təkrarlama.

¹⁵ Çətin işdən və Uca Olanın qoyduğu
Əkinçilik sənətindən ikrah etmə.

¹⁶ Günahkarların sırasına qoşulma,
Yadda saxla ki, cəza gecikməyəcək.

¹⁷ Özünü olduqca həlim et,
Çünkü haqsız adamın cəzası od və torpaq qurdudur.

Başqalarına münasibət

¹⁸ Dostunu hətta bahalı bir şeyə dəyişmə,
Sənə əsl qardaş olan adamı Ofir qızılına da dəyişmə.

¹⁹ Ağillı və xeyirxah arvadını tərk etmə,
Onun məziyyətləri qızıldan qiymətlidir.

²⁰ Vicdanla iş görən qulunla pis rəftar etmə,
Əlindən gələni edən muzdlu işçini incitmə.

²¹ Qoy ürəyin ağillı qulu sevsin,
Onu azadlığa buraxmaqdan imtina etmə.

²² Mal-qaran varsa, onların qayğısına qal,
Sənə xeyir gətirirlərsə, özündə saxla.

²³ Oğlanların varsa, onlara təhsil ver,
Uşaq ikən onları itaət etməyə öyrət.

²⁴ Qızların varsa, onların namusunun qayğısına qal,
Onların yanında özünü ciddi apar.

²⁵ Qızını ərə versən, böyük iş görmüş olarsan,
Amma qızını ağillı bir adama ərə ver.

²⁶ Arvadın ürəyincədirsə, onu qovma,
Xoşuna gəlməyəni edirsə, ona etibar etmə.

²⁷ Atana bütün qəlbinlə ehtiram göstər,
Ananın doğuş vaxtı çəkdiyi ağrıları heç vaxt unutma.

²⁸ Dünyaya gəldiyin üçün onlara borclu olduğunu xatırla,
Sənin üçün etdiklərinin əvəzini onlara necə qaytara bilərsən?

²⁹ Rəbbin önündə ikən ürəyin ehtiramla dolu olsun,
Onun kahinlərinə hörmət göstər.

³⁰ Səni Yaradanı bütün qəlbinlə sev,
Onun xidmətçilərinə xor baxma.

³¹ Rəbdən qorx və kahinə hörmət göstər,
Sənə əmr olunduğu kimi, onun payını özünə ver:
Məhsulun novbarını, günah təqdimini,
Qurbanlıq heyvanın çiyininin təqdimini,
Təqdis qurbanını, müqəddəs şeylərin novbarını.

³² Yoxsula əlini uzat,
Onun xeyir-duasını alarsan.

³³ Bütün varlıqlara bərəkətini bəxş et,
Xeyirxahlığını ölüldəndən belə, əsirgəmə.

³⁴ Ağlayanlardan yan keçmə,
Dərdli adamların dərini bölüş.

³⁵ Xəstələri ziyarət etməyi təxirə salma,
Belə etsən, adamlar tərəfindən sevilərsən.

³⁶ Bütün etdiyən işlər zamanı aqibətin barədə düşün,
Onda heç vaxt günah etməzsən.

8

Ağıllı davranış və sağlam düşüncə barədə

¹ Qüdrətli bir şəxslə mübarizəyə girişmə ki,
Onun çənginə keçməyəsən.

² Varlı bir adamla çəkişmə ki,
Vəziyyəti sənə əleyhinə döndərməsin.
Çünki qızıl çoxlarını məhvə sürükləmiş,
Padşahların aqlını çaşdırmışdır.

³ Çoxdanışan şəxslə mübahisə etmə,
Onun dilinə rəvac vermə.

⁴ Tərbiyəsiz adamla zarafat etmə ki,
Sənə əcdadını təhqir etməsin.

⁵ Günahından üz döndərmiş kəsi məzəmmət etmə,
Yadda saxla ki, hamımız cəza altındayıq.

⁶ Qoca vaxtında insana xor baxma,
Çünki biz özümüz də qocalacağıq.

⁷ Başqalarının ölümünə sevinmə,
Yadda saxla ki, biz hamımız öləcəyik.

⁸ Müdrik adamların söhbətlərinə etinasızlıq etmə,
Onların məsələlərini tədqiq et.

Çünki bunlardan təlim öyrənəcəksən,
Vəzifəli adamlara xidmət etməyin qaydalarını biləcəksən.

⁹ Yaşlı adamların söhbətlərinə etinasızlıq etmə,

Çünkü bunları öz əcdadlarından öyrənmişlər.
Sən onlardan düşünmək qabiliyyətini,
Zəruri olduqda cavab verməyi öyrənəcəksən.

¹⁰ Günahkarın kömürünü alovlandırma,
Çünkü onun alovunun dillərindən yana bilərsən.

¹¹ Həyasız adama baş qoşma ki,
Səni öz sözlərindən tələyə salmasın.

¹² Səndən güclü olan adama borc vermə,
Əgər vermişənsə, pulunu itirilmiş hesab et.

¹³ Öz imkanından artıq üzərinə zəminlik götürmə,
Əgər götürürsənsə, pulu ödəməyə hazır ol.

¹⁴ Bir hakimlə məhkəməyə çıxma,
Çünkü hökm onun lehinə olacaq.

¹⁵ Macəraçı bir adamla yol yoldaşı olma,
Sənə əziyyət gətirə bilər.
O, özbaşına hərəkət edəcək,
Onun düşüncəsizliyi hər ikinizin ölümünə səbəb ola bilər.

¹⁶ Tez qızıışan adamla mübahisə etmə,
Çöllüyə onunla birlikdə səfər etmə.
Çünkü qan tökmək onun üçün çox asan işdir,
Kömək olmayan yerdə səni vura bilər.

¹⁷ Ağılsız bir adamla məsləhətləşmə,
Çünkü o, sənənin sirrini saxlamaz.

¹⁸ Yad adamın yanında gizli ediləsi işləri etmə,
Çünkü bilmirsən ki, ondan hansı əməl hasil olacaq.

¹⁹ Ürəyindəkiləri hər adama bildirmə,
Yaxşılığı hər adamdan qəbul etmə.

9

Qadınlar barədə

¹ Sevdinin arvadını qısqaqna,
Öz zərərinə ona pis nümunə göstərmə.

² Özünü qadına təslim etmə,
Öz gücünü onun tapdağına vermiş olarsan.

³ Əxlaqsız qadına tərəf getmə,
Onun tələsinə düşmüş olarsan.

⁴ Musiqiçi qızla çox oturma,
Onun ədalarına əsir olarsan.

⁵ Bakirə qıza çox baxma,

Yoxsa bunun cəriməsini ödəmiş olarsan.^h

⁶ Özünü fahişələrə təslim etmə,

Yoxsa mirasını bada verərsən.

⁷ Şəhərin küçələrində gedərkən o yan-bu yana baxma,

Şəhərin xəlvət yerlərini sərgərdan dolaşma.

⁸ Gözəl qadıncdan gözlərini çək,

Başqasına məxsus olan gözəlliyə gözlərini dikmə.

Qadın gözəlliyi çox kişini başdan çıxarıb,

Bundan bir od kimi istək alovlanır.

⁹ Evli bir qadınla heç zaman oturma,

Onunla ziyafətdə şərab içmə ki,

Ürəyin ona meyil etməsin,

Ruhun həlakə sürüklənməsin.

Dost seçimi

¹⁰ Köhnə dostunu tərək etmə,

Təzə dost onunla müqayisə oluna bilməz.

Yeni dost yeni şəraba bənzəyər,

Şərab köhnəldikcə dadı gözəl olar.

¹¹ Günahkarın uğuruna həsəd aparma,

Çünki qəfil aqibətinin necə olacağını bilmirsən.

¹² Haqsızların bəyəndikləri şeyləri bəyənmə,

Yadda saxla ki, haqsızlar bütün ömürləri boyu saleh sayılmayacaqlar.

¹³ Öldürmək qüdrətinə malik olan adamdan uzaq dur,

Ta ölüm qorxusu ilə həyəcana düşməyəsən.

Əgər ona yaxınlaşırsansa,

Səhv etmə ki, səni həyatından məhrum etməsin.

Elə hesab et ki, tələlər arasında gedirsən,

Qala divarlarının bürcləri üzərində gəzirsən.

¹⁴ Mümkün olduqca qonşularını tanımağa çalış,

Müdrək adamlarla məsləhət et.

¹⁵ Ağıllı insanlarla söhbət et,

Bütün danışığın Uca Olanın qanunu barədə olsun.

¹⁶ Saleh adamlarla həmsüfrə ol,

Rəbb qorxusuna malik olmağınla fəxr et.

İdarəçilər barədə

¹⁷ İşi sənətkarın məharətinə görə tərifiyərlər,

Xalqı idarə edən isə danışığına görə müdrik sayılar.
¹⁸ Çoxdanışan adamdan yaşadığı şəhərdə qorxarlar,
Düşünmədən danışan şəxsdən adamların zəhləsi gedər.

10

¹ Müdrik idarəçi öz xalqına təlim öyrədir,
Ağıllı adamın idarəçiliyi yaxşı təşkil olunur.
² Xalqın idarəçisi necədirsə,
Onun yanında xidmət edənlər də elədir,
Şəhərin valisi necədirsə, orada yaşayanlar da elədir.
³ Nizam-intizamsız bir padşah xalqını məhvə aparar,
Başda duranları dərrakəli olarsa, şəhər də abad olar.
⁴ Dünyanın idarəsi Rəbbin əlindədir,
O, lazımı adamı zəruri vaxtda yuxarı qaldırır.
⁵ İnsanın uğuru Rəbbin əlindədir,
O, qanunları yazan insanı şöhrətləndirir.

Qürurun səbəb olduğu günah

⁶ Qonşunun hər qüsuruna qarşı qəzəblənmə,
Heç kəslə kobud davranma.
⁷ Qürur həm Rəbdə, həm də insanlarda ikrah oyadır,
Haqsızlıq hər ikisi üçün iyrəncdir.
⁸ Hökmranlığın bir millətdən digərinə keçməsinin səbəbi
Haqsızlıq, kobud rəftar və var-dövlət hərisliyidir.
⁹ Tozla küldən ibarət insanın qürurlanası nəyi var?
Diri ikən də insanın bağırsaqlarından pis şey ifraz olur.
¹⁰ Uzun sürən xəstəliyin qarşısında həkim də acizdir,
Bu günün padşahı sabah bir heç olur.
¹¹ İnsan öləndə onun cismi
Sürünənlərə, vəhşi heyvanlara və qurdlara miras qalır.
¹² Qürurun başlanğıcı insanın Rəbdən uzaqlaşmasıdır,
Ürəyinin onu Yaradandan dönməsidir.
¹³ Qürurun başlanğıcı günah olduğuna görə
Ona bağlanan adamdan pislik üzə çıxar.
Buna görə də Rəbb insanlara görünməmiş fəlakətlər göndərir,
Onları büsbütün məhv edir.
¹⁴ Rəbb hökmranları taxtdan salır,
Həlim adamları onların yerinə oturdur.
¹⁵ Rəbb millətləri kökündən çıxarır,
Onların əvəzinə həlim millətləri yerləşdirir.

¹⁶ Rəbb millətlərin yaşadığı ölkələri viran qoyur,
Onları dünyanın təməlinə qədər yox edir.

¹⁷ O, bəzi millətləri qovub məhv etmişdir,
Onların xatirəsini yer üzündən silmişdir.

¹⁸ Qürur insanlar üçün yaradılmamışdır,
Qəzəb alovu qadından doğulanlar üçün deyil.

Hörmətə layiq adamlar barədə

¹⁹ Hansı nəsil hörmətə layiqdir? – İnsan nəslidir.

Hansı nəsil hörmətə layiqdir? – Rəbdən qorxanlar nəslidir.

Hansı nəsil hörmətə layiq deyil? – İnsan nəslidir.

Hansı nəsil hörmətə layiq deyil? – Əmrləri pozanlar nəslidir.

²⁰ Qardaşlar arasında başçı olan hörmətə layiqdir,
Rəbbin nəzərində isə Ondan qorxanlar hörmətə layiqdir.

²¹ Rəbb qorxusu Ona məqbul olmağın başlanğıcıdır,
İnadkarlıq və qürur isə Onun tərəfindən rədd edilmənin başlanğıcıdır.ⁱ

²² İstər varlı, əsilzadə, istərsə də yoxsul olsun,
Hər kəsin tərifini Rəbb qorxusundadır.

²³ Yoxsul olduğu üçün ağıllı adama

Xor baxmaq doğru deyil,

Günah edən adamı izzətləndirmək də yaxşı deyil.

²⁴ Əyan, hakim və başçı olanlara hörmət edilir,

Amma onların heç biri Rəbdən qorxan insandan üstün deyil.

²⁵ Müdrik qula azad insanlar xidmət edirlər,

Buna da dərrakəli adam heç vaxt narazılıq etməz.

Həlimlik barədə

²⁶ İşini görərkən özünü müdrik kimi göstərmə,

Ehtiyacda olduğun vaxt qürrələnmə.

²⁷ Çörək tapmadığı halda

Özünü öyüb bekar gəzən adamdansa

Çox çalışıb bolluq içində yaşayan

Bir insan olmaq daha yaxşıdır.

²⁸ Övladım, özünü həlimliklə izzətləndir,

Özünə həqiqi dəyərini ver.

²⁹ Özünü ittiham edən insana kim bəraət verər?

Özünə xor baxan insana kim hörmət göstərər?

³⁰ Yoxsul adama biliyinə görə hörmət edilir,

Varlı adama varına görə.

³¹ Yoxsul olduğu vaxt hörmət olunan adam
Varlı olarkən daha da hörmət qazanır.
Varlı olduğu vaxt hörmət olunmayan adam
Yoxsullaşarkən daha da hörmətsiz olur.

11

Görünüşə aldanma

¹ Həlim adamın müdrikliyi onun başını ucaldır,
Onu əyanlarla oturub-durmağa qaldırır.

² Bir kəsi yaraşlı olduğu üçün tərifləmə,
Görünüşünə baxıb bir adamdan ikrah etmə.

³ Qanadlı məxluqlar arasında arı kiçikdir,
Amma məhsulu şirin şeylərin ən yaxşısıdır.

⁴ Təmtəraqlı geyimlərlə öyünmə,
İzzət qazandığın gün qürurlanma.
Çünki Rəbbin işləri ecazkardır,
Amma insanlardan gizlidir.

⁵ Bir çox hökmdar sonralar yerdə oturmağa məcbur oldu,
Heç kəsin məhəl qoymadığı adamın isə başına tac qoyuldu.

⁶ Qüdrətli olan bir çox adam tamamilə hörmətdən düşdü,
Şöhrətli şəxslər başqalarına təslim edildi.

Hər şeyi götür-qoy etmək barədə

⁷ Bir məsələni araşdırmadan onda qüsurlu tapma,
Əvvəlcə öyrən, sonra pislə.

⁸ Qulaq asmamış cavab vermə,
Bir adam danışarkən sözünü kəsmə.

⁹ Sənə lazım olmayan məsələdən ötrü mübahisə etmə,
Günahkarlar adamları mühakimə edərkən onlarla birgə oturma.

¹⁰ Övladım, öz üzərinə həddindən artıq iş götürmə,
İşin çox olarsa, qüsursuz ola bilməzsən.
İşin dalınca qaçsan, ona çata bilməyəcəksən,
Ondan qaçsan, qurtula bilməyəcəksən.

¹¹ İnsan çalışır, özünü gücə salır və tələsir,
Amma bununla belə, geridə qalır.

¹² Başqa birisi isə köməyə möhtac bir zavallıdır,
Gücü yoxdur, yoxsulluğa düşərdi.
Amma Rəbbin nəzəri ona iltifat göstərir,
Onu öz alçalmış vəziyyətindən çıxarır.

¹³ Onun başını ucaldır,
Hər kəs də bu işə heyrət edir.

¹⁴ Yaxşı və pis şeylər, həyat və ölüm,
Yoxsulluq və zənginlik – bunların hamısı Rəbdəndir.

¹⁵ Hikmət, dərrakə və Qanunu bilmək,
Mərhəmət və yaxşılığın üsulları Rəbdən gəlir.

¹⁶ Xəta və qaranlıq günahkarlar tərəfindən yaradıldı,
Şər pisliliklə öyünənlər vasitəsilə tam oldu.^j

¹⁷ Rəbb mömin insana nə verirsə, həmişə qalır,
Onun Rəbbə məqbul olması həmişə ona uğur gətirir.

¹⁸ Bir kəs çalışmağı, məhrumiyyətləri bahasına varlanır,
Bəs sonda onun mükafatı nə olur?

¹⁹ Öz-özünə deyir: «Rahatlıq tapdım,
İndi nemətlərimdən həzz ala bilərəm».
Amma o, bunun nə qədər sürəcəyini,
Nə vaxt ölüb malını başqalarına qoyacağını bilmir .

²⁰ Öz vəzifəni yerinə yetir, bu işdə həvəs göstər,
Qocalığına qədər öz işinlə məşğul ol.

²¹ Günah edənlərin uğurlarına heyran olma,
Rəbbə güvən və səyini davam etdir.
Çünki yoxsul bir kəsi tezliklə və birdən-birə varlı etmək
Rəbbin nəzərində çox asan bir şeydir.

²² Rəbbin xeyir-duası mömin adamın mükafatıdır,
Rəbbin xeyir-duası bir an içində bəhər verir.

²³ «Daha nəyə ehtiyacım var?
Daha bundan artıq nə qazancım olacaq?» demə.

²⁴ «Öz-özümü qane edə bilərəm,
Bundan sonra nə itirə bilərəm?» demə.

²⁵ Xoş gündə pis gün unudulur,
Pis gündə də xoş gün yada düşmür.

²⁶ Bir adam öldüyü gün
Ona əməllərinə uyğun bir şəkildə əvəz vermək
Rəbb üçün asan bir şeydir.

²⁷ Bir anlıq əzab əvvəlki zövqləri unutturur,
İnsanın son saatında əməlləri üzə çıxır.

²⁸ Ölüm anına qədər heç kəsə bəxtəvər demə,
Onun kimliyi necə uşaqlar qoyub-getdiyindən bəlli olur.

Dost seçməkdə diqqət etmək barədə

²⁹ Hər kəsi evinə gətirmə,
Çünki şər olanın tələləri olduqca çoxdur.
³⁰ Qürurlu adamın ürəyi tələ üçün qəfəsə qoyulan quş kimidir,
Səni casus kimi izləyər, yıxılmağını gözləyər.
³¹ Hiylə quraraq yaxşılığı pisliliyə çevirər,
Layiqli şeylərə ləkə yaxar.
³² Bir qığılıcı ocaqdakı kömürü alovlandırır,
Günah edən adam qan tökmək üçün pusquya yatar.
³³ Şər niyyətdə olduğu üçün pis adamdan ehtiyat et,
Çünki sənə həmişəlik ləkə yaxa bilər.
³⁴ Yad olan bir şəxsi evinə qəbul etsən,
Aranı qarışdıracaq, ailəni sənə yadlaşdıracaq.

12

Yaxşılıq etməyin qaydaları

¹ Yaxşılıq etmək istəyirsənsə, kimə etdiyini bil,
Onda etdiyən yaxşılıqların müqabilində təşəkkür alarsan.
² Mömin bir insana yaxşılıq et, mükafat alarsan,
Bunu sənə o kəs verməsə də, Uca Olan verir.
³ Daim pislik edən və heç vaxt sədəqə verməyən adam
Yaxşılığa layiq deyil.
⁴ Mömin insana bir şey ver,
Günahkara kömək etmə.
⁵ Həlim adama yaxşılıq et,
Dinsizə heç bir şey vermə.
Onun çörəyini kəs və heç nə vermə.
Çünki bundan istifadə edib sənə üstün gələ bilər,
Ona etdiyən yaxşılıqların əvəzində
Sənə ikiqat pislik edər.
⁶ Çünki Uca Olan günahkarlara nifrət edir,
Dinsiz adamlara cəza verir.
⁷ Yaxşı insana bir şey ver,
Günahkara kömək etmə.

Əsl dostlar barədə

⁸ Uğur qazandığın vaxt əsl dostunu tanıya bilməzsən,
Uğursuzluq zamanı da düşmən gizlində qalmaz.
⁹ Bir insan uğur qazanarkən düşmənləri kədəərə batar,
İşləri pis gedən vaxt dostu belə, ondan uzaqlaşar.

¹⁰ Düşmənə əsla inanma,
Mis pas atdığı kimi onun pisliyi də insana təsir edir.

¹¹ Düşmən həlim davranıb yaltaqlansa da,
Özünü gözlə və ondan ehtiyat et.
Ona münasibətdə güzgünü pardaqlayan kimi ol,
Pası təmizləndikdən sonra əsl siması bilinəcək.

¹² Onu yanına götürmə,
Çünki səni yıxıb yerində otura bilər.
Onu sağına əyləşdirmə,
Çünki sənə yerinə iddia edə bilər.
Yoxsa axırda sözlərimi dərk edib,
Dediklərimi yana-yana yada salacaqsan.

¹³ İlan oynadanı ilan vurarsa, onun halına kim acıyar?
Vəhşi heyvanlara yaxınlaşanların halına kim acıyar?

¹⁴ Bir günahkara yaxın münasibət göstərən,
Onun etdiyi günahlara şərik olan adama da acımaq olmaz.

¹⁵ Ayaq üstə durduğun müddətdə yanında olar,
Amma sarsıldığı vaxt yanında qalmayacaq.

¹⁶ Düşmən yağlı dilini işə salır,
Amma ürəyində niyyət qurur ki,
Səni dərin bir quyuya necə atsın.
Düşmənin gözləri yaşla dolu ola bilər,
Amma əlinə bir fürsət keçəndə
Nə qədər qan töksə, ona azlıq edər.

¹⁷ Əgər başına bir pis iş gəlsə, onu öz qarşında görərsən,
Guya, kömək edirmiş kimi sənə badalaq vuracaq.

¹⁸ O, başını tərpedib əl çalacaq,
Xıssın-xıssın danışacaq və iç üzünü göstərəcək.

13

Həmkarlıq barədə

¹ Qatrana toxunan hər kəs kirlənər,
Beləcə, qürurlu bir adamla yoldaşlıq edən də axırda ona bənzəyər.

² Sənin üçün çox ağır olan bir yükü daşımağa çalışma,
Səndən daha güclü və varlı adamla yoldaşlıq etmə.
Gil küp dəmir qazanın müqabilində duruş gətirə bilərmisən?
Toqquşduqları zaman küp qırılacaq.

³ Varlı adam başqasını incidər, hələ hədə-qorxu da gələr,
Yoxsul incidilsə də, özü üzr istəyər.

⁴ Varlı adamın işinə yarasan, səndən istifadə edəcək,

Amma ehtiyacın olsa, o, səni tərək edəcək.

⁵ Əgər sənün bir şeyin varsa, sənünlə qalacaq,
Sıxıb suyunu çıxaracaq, heç halına da yanmayacaq.

⁶ Sən ona lazım olanda səni aldadacaq,
Üzünə gülümsəyəcək, səni ümidləndirəcək.

Şirin dilini işə salacaq,
«Sənə bir şey lazımdırımı?» deyəcək.

⁷ Öz nemətləri ilə sənə xəcalət verəcək,
O vaxtacan ki, iki-üç dəfə səni xərcə salacaq,
Axırda səni gülünc vəziyyətə gətirəcək.
Sonra da qarşılaşdığınız vaxt səni saymayacaq,
Sənə kinayə edərək başını yelləyəcək.

⁸ Ehtiyatlı ol ki, yolunu azmayasan,
Öz axmaqlığına görə alçaldılmayasan.

⁹ Yüksək mənəbli bir şəxs səni çağırırsa, boyun qaçır,
O zaman səni daha da təkidlə dəvət edəcək.

¹⁰ Özünü qabağa vermə ki, səni rədd etməsinlər,
Amma kənarda da durma ki, yaddan çıxmıyasan.

¹¹ Ona özünü bərabər sayma,
Onun uzun danışa bilməyinə bel bağlama.
Onun uzun danışmasının məqsədi səni sınamaqdır,
Üzünə gülümsəyərək səni nəzərdən keçirəcək.

¹² Sözüünü özündə saxlamayan adamın özünə yazığı gəlmir,
O, özünü zülmədən və qandaldan qoruya bilməyəcək.

¹³ Ayıq ol və diqqət et,
Çünki yıxıla biləcəyin yolla gedirsən.

¹⁴ Bunları yuxuda da eşitsən, oyan!
Bütün həyatın boyu Rəbbi sev və xilasın üçün Ona yalvar.^k

¹⁵ Hər canlı özünə bənzər canlıyı,
Hər insan özünə oxşayanı sevər.

¹⁶ Hər varlıq öz növü ilə qovuşar,
İnsan öz növünə aid varlığa bağlanır.

¹⁷ Qurdla quzu yola gedə bilərmi?
Günahkarlar və möminlər arasında münasibət də belədir.

¹⁸ Goreşənlə köpək arasında sülh ola bilərmi?
Varlı ilə yoxsul arasında anlaşma ola bilərmi?

¹⁹ Çöldə vəhşi eşşək aslanın ovu olur,
Eyni tərzdə yoxsullar da varlıların şikarıdır.

²⁰ Qürurlu adam üçün həlimlik iyrəncdir,
Eynilə də varlı adam üçün yoxsul iyrəncdir.

²¹ Varlı adam yıxılsa, dostları ona dəstək olar,
Yoxsul adam yıxılsa, dostları onu pisləyər.

²² Varlı adam sarsılıanda ona çox adam yardım edər,
Pis sözlər danışsa da, ona bəraət verilər.

Yoxsul adam sarsılıanda təqsirkar olar,
Ağıllı sözlər danışsa da, heç kəs ona qulaq asmaz.

²³ Varlı adam danışanda hər kəs susar,
Onun söylədikləri göylərə qaldırılar.
Yoxsul danışarsa, hamı «Bu adam kimdir?» deyə soruşar,
Büdrəyərsə, onu itələyib yıxarlar.

²⁴ Əgər bunda bir günah yoxdursa, var-dövlət yaxşı şeydir,
Dinsizlər yoxsulluğun pis bir şey olduğunu deyirlər.

²⁵ İnsanın ürəyi onun üzünün ifadəsini
Ya yaxşılığa, ya da pisləyə doğru dəyişir.

²⁶ Xoşbəxt bir ürək sevincli bir simaya,
Məsəllər yaratmaq isə gərgin düşüncəyə gətirib çıxarır.

14

¹ Nə bəxtiyardır dili ilə günah etməyən,
Günahdan gələn kədərə qapılmayan insan!

² Nə bəxtiyardır qəlbi onu ifşa etməyən,
Ümidini əsla itirməyən insan!

Xəsislik və acgözlük barədə

³ Var-dövlət xəsis adamın nəyinə lazımdır?
Acgözün əmlaka malik olmasından nə fayda olar?

⁴ Canına qiyməyaraq sərvət toplayan adam
Bunu başqaları üçün yığır,
Onun malı ilə başqaları rifah içində yaşayacaqlar.

⁵ Özü üçün xəsis olan bir insan kimə xeyirxahlıq edə bilər?
O, öz var-dövlətindən həzz ala bilməyəcək.

⁶ Özünə xəsislik edən adamdan pis heç nə ola bilməz,
Bu, onun etdiyi günahın əvəzidir.

⁷ Bu adam yaxşılıq etsə belə, anlamadan edər,
Amma axırda yenə pisliliyini üzə çıxarar.

⁸ Xəsis olan kəs pis adamdır,
O, başqalarına arxa çevirər və məhəl qoymaz.

⁹ Acgöz adamın gözü öz payı ilə doymaz,
Şər adamın haqsızlığı ürəyi cansız edir.

¹⁰ Xəsis çörəyi istəksiz verir,
Onun süfrəsində qənaət olar.

¹¹ Övladım, nə qədər bacarırsan, özünə yaxşı bax,
Rəbbə layiqli təqdimlər gətir.

¹² Yadda saxla ki, ölüm gecikmir,
Ölümün qaydaları sənə aşkar deyil.

¹³ Nə qədər ki ölməmişən, dostuna yaxşılıq et,
Gücün çatdığı qədər ona əl tut və ver.

¹⁴ Bu günün nemətlərindən özünü məhrum etmə,
Yaxşı niyyətlə arzuladıqlarından öz payına düşəni al.

¹⁵ Var-dövlətini başqalarına qoyub getməyəcəksənmi?
Zəhmətinin məhsulu püşkə görə paylara bölünməyəcəkmisi?

¹⁶ Verən və alan ol, canına qulluq et,
Çünki ölümlər diyarında əylənmək mümkün deyil.

¹⁷ Bütün varlıqlar paltar kimi köhnəlir,
Qədimdən belə müəyyən olunmuşdur: «Hökmən öləcəksən».

¹⁸ Onlar qol-budaq atmış ağacdakı yaşıl yarpaqlar kimidir:
Bəziləri düşür, bəziləri bitir.

Ətdən və qandan ibarət məxluq da belədir:
Biri ölür, biri doğulur.

¹⁹ Çürüməyə məruz qalan hər şey yox olur,
Onu düzəldən də onunla birgə ölür.

Hikmətin verdiyi bəxtiyarlıq

²⁰ Nə bəxtiyardır hikmət barədə dərin düşünən,
Onu düşüncəsində araşdıran,

²¹ Onun yolları barədə ürəyində fikirləşən,
Onun sirlərini nəzərdən keçirən kəs.

²² Sən bir ovçu kimi hikmətin ardınca get,
Yollarında dayanıb onu pus.

²³ Nə bəxtiyardır hikmətin pəncərələrindən içəri baxan,
Qapılarında ona qulaq asan,

²⁴ Onun evinə yaxın çadır quran,
Öz çadırının payacıqlarını onun divarına bitişdirən kəs.

²⁵ Belə insan hikmətin göstərdiyi yerdə çadır qurar,
Xoş bir məskəndə özünə yer tapar.

²⁶ Uşaqlarını onun kölgəsində oturdar,
Yatağını budaqlarının altına qoyar.

²⁷ Hikmət onu istidən qoruyar,
O, hikmətin izzətinin qoynunda məskən salar.

15

¹ Rəbdən qorxan hər kəs bu cür davranır,
Qanunla özünə nəzarət edən şəxs hikməti əldə edir.

² Hikmət bir ana kimi onu qarşılayar,
Təzə gəlin kimi onu qəbul edər.

³ Onu dərrakə çörəyi ilə qidalandırır,
Müdrliklik suyundan içirər.

⁴ Bu adam hikmətin üzərində möhkəm qalacaq, sarsılmayacaq,
O, hikmətə diqqət edəcək, xəcalətə düşməyəcək.

⁵ Hikmət onu qonşularından üstün edər,
Toplantı içində ona bəlağət verər.

⁶ O, fərəh hissini, sevinc tacını,
Əbədi qalan bir adı irs alar.

⁷ Axmaq adamlar hikməti əldə edə bilməzlər,
Günahkarlar onu görə bilməzlər.

⁸ Hikmət məğrurlardan uzaq durar,
Yalançı adamlar onu yada salmazlar.

⁹ Günahkar adamın dilinə həmd yaraşmır,
Çünki bu, Rəbb tərəfindən qəbul edilmir.

¹⁰ Amma həmd müdrliklə deyilirsə,
Rəbb buna yol açacaq.

İnsan sərbəstdir

¹¹ Demə ki: «Yoldan azmağım Rəbb tərəfindən oldu»,
Çünki O, nifrət etdiyi şeyi etməyəcək.

¹² Demə ki: «Rəbb məni yanlış yola apardı»,
Günah edən adam Onun nəyinə gərəkdir?

¹³ Rəbb bütün iyrenc şeylərə nifrət edir,
Ondan qorxanların bu şeylər xoşuna gəlməz.

¹⁴ O, başlanğıcda insanı yaratdı,
Qərar verməyi onun öz ixtiyarına buraxdı.

¹⁵ Əgər istəsən, əmrlərə riayət edərsən,
İmanı icra etmək yaxşı əməldir.

¹⁶ Rəbb od və suyu sənin önünə qoyub,
Hansına istəsən, əlini uzada bilərsən.

¹⁷ Həyat və ölüm insanın önündədir,
Hansını arzulasa, ona veriləcək.

¹⁸ Çünki Rəbbin hikməti böyükdür,

O, Öz hökmündə qüdrətlidir və hər şeyi görür.

¹⁹ Rəbbin nəzəri Ondan qorxanların üzərindədir,

O, insanların bütün əməllərini bilir.

²⁰ Rəbb heç kəsə dinsiz olmağı buyurmadı,

Heç kəsə günah etməyə izin vermədi.

16

Rəbb günahkarları cəzalandıracaq

¹ Çox sayda heç nəyə yaramayan uşaqlarının olmasını arzulama,
Dinsiz oğullarına görə fərəhlənmə.

² Sayları çoxalsa belə, onlarda Rəbb qorxusu yoxsa,
Onlara görə fərəhlənmə.

Gözləmədiyiniz vaxtda qüssələncəksən,
Onların qəflətən öldüyünü biləcəksən.¹

³ Onların uzun ömür sürəcəklərinə inanma,
Onların çoxluğuna bel bağlama.

Bir övladın olması mininin olmasından yaxşıdır,
Övladsız ölmək dinsiz övladın olmasından üstündür.

⁴ Ağıllı insanın nəsli artıb şəhəri məskunlaşdırar,
Amma qanunu tanımayan adamların nəsli tükənəcək.

⁵ Çoxlu belə hadisəni gözlərimlə gördüm,
Daha dəhşətli sözləri qulaqlarımla eşitdim.

⁶ Günahkarların arasında od alışıacaq,
Necə ki itaətsiz bir millətin arasında qəzəb alovlanmışdı.^m

⁷ Rəbb qədim zamanlardakı nəhənglərə rəhm etmədi,
Onlar öz güclərinə arxalanaraq üsyan etmişdilər.

⁸ O, Lut ilə bir yerdə yaşayan adamların həyatını əsirgəmədi,
Qürurlarından ötrü onlardan iyirənirdi.

⁹ Hələki məhkum millətə mərhəmət göstərmədi,
Onlar öz günahları ilə öyünürdülər.

Bütün bunları üsyankar millətlərə etdi,
Hətta Öz millətini də əsirgəmədi.ⁿ

¹⁰ O, ürəklərini sərtləşdirərək bir yerə toplaşan
Altı yüz min piyadaya qarşı da eləcə rəftar etdi.

¹¹ Əgər bir nəfər inadkar insan olsaydı,
Onun cəzasız qalması təəccüblü olardı.

l **16:2** Bəzi əlyazmalar son iki cümləni əlavə edirlər.

m **16:6** Bax: Saylar 16-cı fəsil

n **16:9** Bəzi əlyazmalar son iki cümləni əlavə edirlər.

Çünkü mərhəmət və qəzəb Rəbdəndir,
O, bağışlamaq və qəzəbini tökmək səlahiyyətinə malikdir.
¹² Onun mərhəməti nə qədər böyükdürsə,
Töhməti də o qədər böyükdür.
O, insanı əməllərinə görə mühakimə edir.
¹³ Günahkar qənimətlə qaça bilməyəcək,
Mömin insanın dözümlü əbəz olmayacaq.
¹⁴ Rəbb verilən hər sədəqəni nəzərə alacaq,
Hər kəs öz əməllərinə görə tanınacaq.
¹⁵ Rəbbi tanımasın deyə O, fironun ürəyini sərtləşdirdi,
Ta ki Rəbbin fəaliyyəti göylər altında bilinsin.
¹⁶ Rəbbin mərhəməti bütün yaradılışa aşkar oldu,
O, işığı və qaranlığı bir-birindən ayırdı.^o

¹⁷ Demə ki, Rəbdən gizlənə bilərəm,
Ucalardan kim məni yada sala bilər,
Bu qədər xalq içində kim məni tanıyacaq,
Sonsuz yaradılış arasında mənim canım nədir ki?

¹⁸ Bax göy üzünü və göylərin göyü,
Dərin sular və yer Rəbbin gəlişindən silkələnər.

¹⁹ Dağlar yerin təməli ilə birlikdə
Onun baxışından titrəyib lərzəyə düşər.

²⁰ Ağıl bunları düşünə bilmir.
Onun yollarını kim dərk edə bilər?

²¹ Necə ki insan güclü küləyi görmür,
Eləcə Onun işlərinin çoxu da gizli qalır.

²² Onun ədalətinin işlərini kim bəyan edə bilər?
Kimin bunu gözləməyə səbri çatır?

O, vədlərini yerinə yetirməkdə çox ləngdir.

²³ Ağıldan kəsad olan şəxs belə fikirləşir,
Axmaq və yolundan azan adam ağılsız şeylər düşünür.

Kainatda insan

²⁴ Məni dinlə, övladım, biliyi qəbul et,
Sözlərimi ürəyində saxla.

²⁵ Mən təlimi dəqiq açıqlayacağam,
Biliyi dürüst bəyan edəcəyəm.

²⁶ Rəbb başlanğıcda Öz işlərini edəndə
Hər şeyin vəzifəsini təyin etdi.

²⁷ O, Öz işlərinə əbədi olan bir nizam qoydu ki,
Başlanğıcdan nəsillər boyu davam etsin.
Onun yaratdıqları aclıq çəkməz və yorulmazlar,
Öz fəaliyyətlərini dayandırmazlar.
²⁸ Onların heç biri öz qonşusunu sıxışdırmaz,
Heç vaxt Onun əmrindən çıxmaz.
²⁹ Bunlardan əlavə, Rəbb yer üzünə nəzər saldı,
Onu Öz nemətləri ilə doldurdu.
³⁰ Hər cür canlı varlıq torpağın üzərini bürüdü,
Onlar axırda torpağın qoynuna da qayıdırlar.

17

¹ Rəbb insanı torpaqdan yaratdı,
Sonra yenə onu torpağın qoynuna qaytarır.
² O, insanlara beş günlük ömür verdi,
Onlara dünyada olanlar üzərində səlahiyyət verdi.
³ O, insanlara Özündə olan qüvvə kimi qüvvət bəxş etdi,
Onları Öz sürətinə görə yaratdı.
⁴ Bütün varlıqların canına insanın qorxusunu saldı,
İnsanı heyvanlara və quşlara hökmran etdi.
⁵ İnsanlar Rəbdən beş duyğu aldılar,
O, altıncı duyğu kimi onlara dərkətmə,
Yeddinci duyğu kimi ağılla ayırd etmə,
Öz davranışını izah etmə qabiliyyəti verdi.^p
⁶ O, insanlara ağılla ayırd etmə, dil, gözlər və qulaqlar verdi,
Düşünmələri üçün onlara beyin verdi.
⁷ O, insanları bilik və idrakla doldurdu,
Onlara yaxşı ilə pisi göstərdi.
⁸ İşlərinin əzəmətini onlara göstərmək üçün
Ürəklərinə Öz bəsirətini verdi.
⁹ İnsanlar Onun xariqələri ilə öyünəcəklər.^q
¹⁰ Onun işlərinin əzəmətini bəyan etmək üçün
Onun müqəddəs adına şükür edəcəklər.
¹¹ Bundan başqa, O, insanlara biliyi təqdim etdi,
Həyat qanununu onlara irs olaraq verdi.
¹² Əbədi əhdi onlarla qoydu,
Öz hökmlərini onlara göstərdi.
¹³ İnsanların gözləri Onun əzəmətli izzətini gördü,
Qulaqları Onun izzətli səsini eşitdi.

p 17:5 Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

q 17:9 Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

¹⁴ Rəbb insanlara dedi: «Bütün haqsızlıqlardan çəkinin»,
O, hər kəsə qonşusu barədə göstəriş verdi.

Müqəddəs hökm

¹⁵ İnsanların əməlləri həmişə Onun önündədir,
Bunlar Onun gözündən gizlənə bilməz.

¹⁶ Onların əməlləri cavanlıqlarından bəri pisliliyə meyil edir,
Öz daş ürəklərini həlim ürəyə çevirməzlər.^r

¹⁷ Rəbb bütün yer üzünün millətlərinin hamısını bir-birindən ayırmışdır.^s
Hər millətə bir rəhbər təyin etmişdir,
Amma İsrail Rəbbin payıdır.

¹⁸ O, Rəbbin ilk doğulanı olduğuna görə
Onu məhəbbət işığı və tərbiyə etməklə bəsləyər,
Onu tərk etməz.^t

¹⁹ İnsanların bütün işləri Rəbbin önündə günəş kimi aşkardır,
Onun gözləri daima insanların yollarını izləyər.

²⁰ Onların haqsızlıqları Ondan gizli deyil,
Bütün günahları Rəbbin önündədir.

²¹ Amma iltifatlı olan və Öz məxluqlarını tanıyan Rəbb
Onları tərk etmədi,
Əksinə, onları əsirgədi.^u

²² Bir insanın sədəqə verməsi
Rəbb üçün bir möhür üzüyü qədər əhəmiyyətlidir,
O, insan mərhəmətini gözünün bəbəyi kimi sevər.

²³ Rəbb bir gün qalxıb insanlara əvəz verəcək,
İnsanlar layiq olduqlarının əvəzini alacaqlar.

²⁴ Amma O, tövbə edənlərin geri dönməsinə imkan verir,
Dözümünü itirənləri ruhlandırır.

Tövbəyə dair nəsihətlər

²⁵ Rəbbə tərəf üz tut və günahları tərk et,
Onun önündə yalvar və nöqsanlarını azalt.

²⁶ Uca Olana qayıt və haqsızlıqdan üz döndər,
İyrənc şeylərdən tamamilə ikrah et.

²⁷ Dirilər Uca Olanı mədh etməzlərsə,

r **17:16** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

s **17:17** Bəzi əlyazmalar bu cümləni əlavə edirlər.

t **17:18** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

u **17:21** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

Ölülər diyarında kim Onu mədh edəcək?

²⁸ Ölülər və həlak olanlar Rəbbi tərif edə bilməz,
Dirilər və sağ olanlar Onu mədh edə bilərlər.

²⁹ Rəbbin mərhəməti necə də böyükdür!
Ona tərəf qayıdan insanları bağışlayır.

³⁰ Çünki insanın hər şeyə gücü çatmaz,
Ona görə ki bəşər övladı ölümsüz deyil.

³¹ Günəşdən işıqlı nə var? Amma o da tutulur.
Eləcə də ət və qandan ibarət olan varlıq
Pis şey barədə düşünür.

³² Rəbb uca səma qüvvələrinə nəzarət edir,
Bütün insanlarsa torpaqdan və küldən ibarətdir.

18

¹ Əbədi yaşayan Rəbb
Bütün kainatı yaratmışdır.

² Adil olan yalnız Rəbdir.
Ondan başqası yoxdur.^v

³ O, əlinin içi ilə dünyanı idarə edir,
Hər şey Onun iradəsinə itaət edir.

O, Öz qüdrəti ilə hər şeyin Padşahıdır,
Müqəddəs şeylərlə adi şeyləri bir-birindən ayırır.^w

⁴ Öz işlərini bəyan etməyə heç kəsə izin verməmişdir.
Onun əzəmətini kim tədqiq edə bilər?

⁵ Onun əzəmətli qüdrətini kim qiymətləndirə bilər?
Onun iltifatları barədə kim tam təfəsilat verə bilər?

⁶ Bunlara bir şey artırıb-əskiltmək mümkün deyil,
Rəbbin xariqələrini tədqiq etmək mümkün deyil.

⁷ İnsan bir işi başa çatdırdığı zaman
Yenə də işin əvvəlində olur,

Dayandığı zaman çaşqınlığa düşür.

⁸ İnsan nədir ki? Ondan nə fayda var?
Onun yaxşılığı və pisliliyi nədir?

⁹ İnsan yüz il yaşasa, böyük şeydir.

¹⁰ Bu, əbədiyyətin günləri ilə müqayisədə çox az –
Dənizdə bir damla su, ya da bir qum dənəsi kimidir.

¹¹ Bu səbəbdən Rəbb insanlara səbir edir,
Onların üzərinə Öz mərhəmətini tökür.

¹² O, insanların acı fəlakətini görür və bilir,

v **18:2** Bəzi əlyazmalar son cümləni əlavə edirlər.

w **18:3** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

Buna görə də mərhəmətini artırır.

¹³ İnsanın şəfqəti qonşusuna yönələr,

Rəbbin şəfqəti isə bütün varlıqlara yönələr.

Çoban öz sürüsünün qayğısına qaldığı kimi

Rəbb insanları məzəmmət edər, təlim verər, öyrədər və geri döndərər.

¹⁴ O, təlimi qəbul edənlərə,

Onun hökmlərinə can atanlara qarşı mərhəmətlidir.

Yoxsullara yardım

¹⁵ Övladım, xeyirxahlıq edəndə məzəmmət etmə,

Ya da bir bəxşiş verəndə acı sözlər demə.

¹⁶ Şeh istiliyi azaldar,

Yaxşı söz də elədir,

O, bəxşişdən yaxşıdır.

¹⁷ Məgər söz gözəl bir hədiyyədən üstün deyilmi?

Şəfqətli insan bunların hər ikisini edir.

¹⁸ Ağılsız adam mərhəmətsizliklə məzəmmət edəcək,

Könülsüz verilən bəxşiş başqalarının gözünə pis görünəcək.

Özünü sınamaq

¹⁹ Danışmazdan əvvəl öyrən,

Xəstə olmazdan əvvəl özünə yaxşı bax.

²⁰ Hökm gəlməzdən qabaq özünü sına,

Onun gəldiyi zaman bağışlanma alarsan.

²¹ Nə qədər ki xəstələnməmişən, özünü həlim et,

Günah edəndə tövbə et.

²² Verdiyini vədə vaxtında əməl etməkdə

Heç bir şey sənə mane olmasın,

Ölümünü gözləmə ki, vədindən azad olasan.

²³ Vəd verməzdən əvvəl özünü hazırla,

Rəbbi sınağa çəkən insan kimi olma.

²⁴ Son günündə rastlaşacağın qəzəbi indi yada sal,

Rəbb üz döndərəndə qisas anı barədə düşün.

²⁵ Toxluq vaxtında ac vaxtını,

Varlı vaxtında yoxsulluğu və ehtiyacı yada sal.

²⁶ Səhərdən axşama qədər vaxt dəyişir,

Rəbbin önündə hər şey tez keçib-gedir.

²⁷ Müdrik insan hər şeydə ehtiyatlı olar,

Günah ətrafda olanda səhv etməməyə diqqət edər.

²⁸ Hər ağıllı insan hikməti dərk edər,

Onu əldə edənlərə alqış edər.

²⁹ Sözləri idraklı olan adamların özləri də müdrik olurlar,
Münasib məsəllər söyləyirlər.

Özünü araşdırmaq

³⁰ Öz şəhvətinin ardınca getmə,

Öz həvəslərini cilovla.

³¹ Şəhvətini oxşayan şeylərlə özünü təmin etsən,

Düşmənlərinin qarşısında gülünc hala düşərsən.

³² Böyük dəbdəbələrə aludə olma,

Bunların xərci səni yoxsul edər.

³³ Cibin boş olduğu halda borc pullarla ziyafət edib

Yoxsul vəziyyətə düşmə.

19

¹ İçki aludəsi olan işçi varlana bilməz,

Az şeyə xor baxan yavaş-yavaş tənəzzülə uğrayar.

² Şərab və qadın ağıllı kişiləri yoldan çıxarır,

Fahişələrlə bir olan həyasını itirir.

³ Çürümə və qurdlar onun nəsibi olacaq,

Həyasız adam canını əldən verəcək.

Boş sözlər danışmamaq

⁴ Başqalarına tez inanan adam yelbeyindir,

Günah edən kəs özünə pislik edər.

⁵ Ürəyi hədsiz həzzə meyil edən insan məhkum olacaq,

Buna müqavimət göstərənsə həyatına tac qoyar.^x

⁶ Dilinə nəzarət edən adam münaqişəsiz yaşayar,^y

Söz-söhbətdən ikrah edən kəsin pisliyi az olar.

⁷ Heç vaxt dedi-qodunu təkrar etmə,

Onda heç nə itirməzsən.

⁸ Onu dostuna da, düşməninə də danışma,

Əgər sənə günah sayılmırsa, onu açıqlama.

⁹ Bir kəs səni eşidib, səndən ehtiyat edər,

Bir müddət sonra da sənə nifrət edər.

¹⁰ Bir söz eşitdinmi? Onu özünə qəbirə apar,

Qorxma, bundan bağrın çatlamaz.

¹¹ Eşitdiyi söz axmaq adama sancı verir,

x **19:5** Bəzi əlyazmalar son cümləni əlavə edirlər.

y **19:6** Bəzi əlyazmalar bu cümləni əlavə edirlər.

Bu, uşaq dünyaya gətirən qadının doğuş ağrılarına bənzəyər.

¹² Axmağın içindəki söz

Omba ətinə sancılmış ox kimidir.

Hər eşitdiyinə inanma

¹³ Dostundan soruş, bəlkə, heç bu işi etməyib,

Əgər edibsə, qoy bir daha etməsin.

¹⁴ Qonşundan soruş, bəlkə, heç deməyib,

Əgər deyibsə, qoy bir daha deməsin.

¹⁵ Dostundan soruş, çünki çox vaxt böhtan olur,

Hər eşitdiyinə inanma.

¹⁶ İnsan bəzən yanılır, amma bunu qəsdən etmir.

Dili ilə günah etməmiş adam varmı?

¹⁷ Qonşunu hədələməkdən əvvəl ondan soruş,

Uca Olanın qanununun yerinə yetməsinə imkan ver.

¹⁸ Rəbb qorxusu Onun tərəfindən qəbul olunmağın başlanğıcıdır,

Müdrilik isə Ondan gələn məhəbbəti gətirir.

¹⁹ Rəbbin əmrlərini bilmək həyat təlimidir,

Ona xoş gələn şeyləri edənlər

Ölməzlik ağacının meyvəsindən zövq alacaqlar.^z

Həqiqi və saxta hikmət barədə

²⁰ Hər cür hikmət Rəbb qorxusudur,

Qanunu icra etmək bütün hikmətin əsasıdır.

²¹ Bir nöker öz ağasına «Sənin istədiyini etməyəcəyəm» desə,

Sonra o şeyi etsə, ağasının qəzəbinin qarşısını ala bilməz.^a

²² Pisliyi bilməkdə müdrilik yoxdur,

Günahkarların məsləhətində də sağlam düşüncə yoxdur.

²³ İyrənc olan bacarıq da mövcuddur,

Müdrikliyi çatmayan kəs səfehdir.

²⁴ Anlayışı az olub Allahdan qorxan adam

Anlayışı çox olub qanuna zidd gedən adamdan üstündür.

²⁵ Elə fərasət var ki, dəqiqdir, amma haqsızdır,

Elə adam da var ki, məhkəmə işini udmaq üçün

Lütfdən sui-istifadə edir.

²⁶ Dərddən guya beli bükülən dələduz da var,

Amma daxili hiylə ilə doludur.

²⁷ Üzünü gizlədib özünü eşitməyən kimi göstərər,

z **19:18-19** Bəzi əlyazmalar 18 və 19-cu ayələri əlavə edirlər.

a **19:21** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

Tanınmadığı yerdə səni qabaqlayar.

²⁸ İndi günah etməyə qadir olmasa da,

İmkan tapan kimi pislik edəcək.

²⁹ İnsan görünüşündən bəlli olar,

Düşüncəli adama rast gələndə üzünün ifadəsi ilə tanınar.

³⁰ Bir insanın geyimi, gülümsəməsi, yerişi

Onun kimliyindən xəbər verir.

20

Susmaq və danışmaq barədə

¹ Elə məzəmmət var ki, vaxtında edilmir,

Elə susan adam var ki, dərrakəlidir.

² Məzəmmət etmək içində qəzəblənməkdən yaxşıdır.

³ Kim öz səhvini etiraf edir, alçalmaqdan qorunacaq.

⁴ Məhkəməni udmaq üçün zor işlədən adam

Bir qızın bakirəliyini pozmaq istəyən xədimə bənzəyər.

⁵ Elə adam var ki, sakit qalır və müdrik sayılır,

Eləsi də var, çox danışdığı üçün nifrət qazanır.

⁶ Eləsi var, nə cavab verəcəyini bilmədiyindən susur,

Eləsi də var, danışmağın vaxtını bildiyindən sakit qalır.

⁷ Müdrik insan münasib vaxta qədər səssiz qalar,

Təkəbbürlü və səfeh isə münasib vaxtı əldən buraxar.

⁸ Çox danışan adamdan ikrah edilər,

Danışmaq səlahiyyəti istəyən kəsdən hamının zəhləsi gedər.

⁹ Pis bir hadisədə insan uğur qazana bilər,

İtkidə uğur ola bilər.

¹⁰ Elə bəxşiş var ki, sənə fayda gətirməz,

Elə bəxşiş də var ki, ikiqat mükafat gətirər.

¹¹ Elə izzət var ki, alçalmaya gətirib çıxarır,

Elə alçalma da var ki, izzətə qaldırır.

¹² Az pulla çox şey alan adam da var,

Amma sonra buna yeddi qat xərc çəkir.

¹³ Müdrik insan sözləri ilə hamının rəğbətini qazanar,

Səfehin lütfü isə boşa çıxar.

¹⁴ Səfeh adamın bəxşişi sənə xeyir gətirməz,

Çünki bir şeyin müqabilində çox şeydə gözü qalar.

¹⁵ O, az verir və çox minnət qoyar,

Carçı kimi ağzını açar.

Bu gün sələm verib sabah geri istəyər,

Beləsi Rəbdə və insanlarda ikrah oyadar.

¹⁶ Axmaq adam deyər: «Mənim dostum yoxdur,
Xeyirxahlığının müqabilində minnətdarlıq edilmir.

¹⁷ Çörəyimi yeyənlər dalımca danışılar».

Beləsinə həmişə hər kəs gülər!

Nalayıq sözlərdən uzaqlıq

¹⁸ Səkiyə ilişib yıxılmaq dil ucbatından yıxılmaqdan yaxşıdır,
Beləcə, pis adamların bir andaca süqutu gəlir.

¹⁹ Kobud adam nadanların ağzında danışılan
Yersiz hekayəyə bənzəyər.

²⁰ Axmaq adamın söylədiyi məsəl qəbuledilməzdir,
Çünki onu münasib vaxtda söyləməz.

²¹ Eləsi var ki, yoxsul olduğu üçün günah etmək imkanı yoxdur,
İstirahət edərkən vicdan əzabı çəkmir.

²² Eləsi də var ki, rüsvayçılıq onu məhv edir,
Axmaq adama xoş gəlmək üçün özünü həlak edir.

²³ Eləsi də var, dostuna rüsvayçı vəd verir,
Heç nədən özünə düşmən qazanır.

Yalan danışmamaq

²⁴ Yalan söyləmək insana çirkin bir ləkədir,
Yalan tərbiyəsiz adamın dilindən düşməz.

²⁵ Yalan dilindən düşməyən kəsdən oğru yaxşıdır,
Amma ikisinin də payı fəlakət olacaq.

²⁶ Yalan söyləyən adamın rəftarı biabırçılıqdır,
Rüsvayçılığı həmişə onu müşayiət edər.

Hikmətli sözlər barədə

²⁷ Müdrik danışan insan irəli gedər,
Dərrakəli adam əyanların rəğbətini qazanar.

²⁸ Torpağı becərən adamın məhsulu bol olar,
Əyanların rəğbətini qazanan kəsin haqsızlığı bağışlanar.

²⁹ Hədiyyə və bəxşişlər müdriklərin gözünü örtər,
Heyvan ağzındakı buruntaq kimi məzəmmətləri dayandırar.

³⁰ Üzə çıxmayan müdriklik və gizli qalan xəzinə –
Bunların hər ikisindən nə fayda var?

³¹ Axmaqlığını gizlədən adam
Müdrikliyini gizlədən kəsdən üstündür.

Günah barədə xəbərdarlıq

¹ Övladım, əgər günah etdinsə, bunu daha davam etdirmə,
Əvvəlki günahların üçün də bağışlanma dilə.

² İlanın əlindən qaçan kimi günahdan qaç,
Əgər ona yaxınlaşsan, səni sancar.
Onun dişləri aslanın dişləri kimidir,
Adamların həyatını məhv edir.

³ Qanunsuzluq ikiəgzəl qılınca bənzəyər,
Onun vurduğu yaraya şəfa yoxdur.

⁴ Dəhşət və zorakılıq zənginliyi viran qoyar,
Eləcə də təkəbbürlülərin evi viran qalar.

⁵ Yoxsulun dilindən çıxan yalvarışını Allahın qulağı eşidər,
Onun barəsində qərar tez gələr.

⁶ Məzəmmətə xor baxan kəs günahkarın izi ilə gedər,
Rəbdən qorxan şəxs ürəkdən peşman olar.

⁷ Dildən pərgar adam məşhur olar,
Amma düşüncəli kəs onun çaşmasını görər.

⁸ Özgəsinin pulu ilə özünə ev tikən adam
Öz məzarı üçün daş toplayan kəsə bənzəyər.

⁹ Qanuna riayət etməyən adamların toplantısı
Bir yumaq ip kimidir,
Onların axırı od alovudur.

¹⁰ Günahkarların yolu daş döşənərək hamarlanmış bir yoldur,
Amma onun axırında ölümlər diyarının quyusu var.

Müdrək və ağılsız

¹¹ Qanuna riayət edən adam fikirlərinə hakim olur,
Kamil Rəbb qorxusu müdrəklik deməkdir.

¹² Zəkəsiz adama bir şey öyrətmək mümkün deyil,
Amma zəka da var ki, insanın acısını artırır.

¹³ Müdrək adamın biliyi sel kimi artar,
Onun məsləhəti həyat bulağı kimidir.

¹⁴ Axmaq adamın başı qırıq qaba bənzəyər,
İçində heç bir bilik qalmaz.

¹⁵ Dərrakəli adam hikmətli bir söz eşitsə,
Bu sözü tərifləyər və ona əlavə edər.

Axmaq adam bu sözü eşitsə, narazılıq edər,
Ona arxa çevirər.

¹⁶ Axmaq adamın danışığı səfər vaxtı daşınan yükə bənzəyər,
Amma dərrakəli şəxs dilindən lütf gələr.

¹⁷ Ağillı adamın danışması yığıncaqda arzu edilər,
Dediyi sözlər diqqətlə araşdırılar.

¹⁸ Ağılsız adamın müdrikliyi dağılmış evə bənzəyər,
Düşüncəsiz şəxs üçün bilik mənasız danışıqdır.

¹⁹ Ağılsız adam təlimi ayağına bağlanan zəncir,
Sağ əlinə vurulan qandal sanar.

²⁰ Axmaq şəxs uca səslə gülər,
Amma ağillı adam çox sakitcə gülümsəyər.

²¹ Ağillı adam təlimi qızıl bir bəzək,
Sağ qoluna taxılan bilərzik sanar.

²² Axmaq adam bir evə dərhal ayaq açar,
Amma təcrübəli şəxs hörmət saxlayar.

²³ Səfeh adam qapı arasından evin içinə baxar,
Tərbiyəli insan bayırda gözləyər.

²⁴ Qapı dalında qulaq asmaq insanın tərbiyəsizliyini bildirər,
Tərbiyəli adam belə rüsvayçılıqdan utanar.

²⁵ Xəbərçilər başqalarının sözlərini təkrar edərlər,
Ağillı adamların sözləri isə ölçülü-biçilidir.

²⁶ Axmaq adamlar düşünmədən danışar,
Müdrik şəxslər isə düşünüb danışarlar.

²⁷ Pis adam şərə lənət edəndə
Elə özünə lənət edir.

²⁸ Dedi-qodu edən adam özünü rüsvay edər,
Qonşuluqda olanlar ondan ikrah edərlər.

22

Tənbəl adam barədə

¹ Tənbəl adam çirkli bir daşa bənzəyər,
Hər kəs onun rüsvayçılığına fit çalar.

² Tənbəl adam mal təzəyinə bənzəyər,
Bunu götürən əlini çırpıb təmizləyər.

³ Tərbiyəsiz böyüyən bir oğul
Ata üçün rüsvayçılıqdır,
Tərbiyəsiz qız isə bir itkidir.

⁴ Ağıllı qız özünə ər tapır,
Rüsvayçı qız isə atasına dərd gətirir.

⁵ Həyasız qız atasına və ərinə xəcalət gətirər,
Hər ikisinin ondan zəhləsi gedər.

⁶ Yersiz danışmaq yas vaxtı musiqi çalmaq kimi bir şeydir,
Amma cəzalandırmaq və tərbiyələndirmək müdriklikdir.

⁷ Xoş əxlaqla böyüyən uşaqlar
Valideynlərinin aşağı mənşədən olmasını gizlədirlər.

⁸ Həqarət edən, təkəbbürlü və tərbiyəsiz uşaqlarsa
Ailələrinin yüksək mənşəyi üçün ləkədirlər.^b

Müdriklik və ağılsızlıq barədə

⁹ Axmaq adamı öyrədən kəs
Gil qabın parçalarını yapışqanla bitişdirənə,
Ya da dərin yuxuya getmiş o yadana bənzəyər.

¹⁰ Axmaq adama bir şey danışan kəs
Yuxulu ilə danışana bənzəyər.

Qurtardıqdan sonra
O, «Nə barədə danışdırdın?» deyər soruşar.

¹¹ Bir ölən adam üçün ağla,
Çünkü o, gün işığını itirib.
Bir də axmaq adam üçün ağla,
Çünkü o, dərrakəsini itirib.
Amma ölü üçün acı-acı ağlama, çünki dinclik əldə edib.
Axmaq adamın həyatı isə ölümdən betərdir.

¹² Ölü üçün yas yeddi gün tutulur,
Axmaq və dinsiz adam üçünsə bütün ömrü boyu.

¹³ Ağılsız adamla çox danışma,
Dərrakəsiz şəxsin yanına getmə.
Ondan özünü qoru ki, başına bəla gəlməsin,
O, üstünü çırpanda çirklənməyəsən.
Ondan yan keç ki, dinclik tapasan,
Onun ağılsızlığından üzülməyəsən.

¹⁴ Qurğuşundan ağır nə ola bilər?
Onun adı «axmaq» deyilmi?

¹⁵ Qum, duz və dəmir parçası daşımaq
Ağılsız adamın yükündən daha asandır.

¹⁶ Binaya bənd edilmiş dirək zəlzələdən dağılmadığı kimi,

^b 22:7-8 Bəzi əlyazmalar 7 və 8-ci ayələri əlavə edirlər.

Məsləhətlə düşünüb əsaslı qərara gələn ağıl da
Çətin vaxt gələndə qorxuya düşməz.

¹⁷ Dərrakəli düşüncəyə əsaslanan ağıl

Hamar divara suvaq edilmiş bəzəyə bənzəyər.

¹⁸ Hündür bir yerdə duran çınqıl daşları

Küləyə davam gətirə bilmədiyi kimi,

Axmaq düşüncələri olan cəsarətsiz ağıl da

Qorxuya davam gətirə bilməz.

Dostluq barədə

¹⁹ Gözə zərbə vursan, göz yaşı axıdarsan,

Ürəyə zərbə vursan, duyğuları oyadarsan.

²⁰ Quşlara daş atsan, onları ürküdüb uçurdarsan,

Dostunu təhqir etsən, dostluğu qırarsan.

²¹ Dostunun üstünə qılinc çəkdinsə, ümidini itirmə,

Onu özünə yenə də dost edə bilərsən.

²² Dostuna qarşı dilini işə saldinsa, təlaş etmə,

Barışmaq mümkündür.

Amma təhqir, lovğalıq, sirr faş etmək, xaincəsinə zərbə –

Bütün bunlar dostu səndən qaçırar.

²³ Qonşun yoxsul olanda onun etimadını qazan,

Çünki bir vaxt o, uğur qazananda

Sən də onun rifahına şərik olarsan.

Onun kədərli günlərində yanında ol,

O, miras əldə edəndə sən də payını alarsan.

²⁴ Alovdan əvvəl ocaqdan buxar və tüstü qalxdığı kimi,

Təhqirlər də qan töküləcəyindən xəbər verir.

²⁵ Dostu qorumaqdan utanmaram,

Onun önündən gizlənmərəm.

²⁶ Əgər dostun ucbatından başıma bir pislik gəlsə,

Bunu eşidən hər kəs ondan özünü gözləyər.

Ayıqlıq barədə

²⁷ Kim mənim dilimə keşikçi qoyar,

Ağzıma kamal möhürü vurur ki,

Mən onların vasitəsilə yıxılmayım,

Dilim məni həlak etməsin?

23

¹ Ya Rəbb, ey Ata və həyatımın Hökmranı,

Məni dilimin və ağızımın ixtiyarına buraxma,
Onların üzündən yıxılmağıma imkan vermə.

² Kim düşüncələrim üzərində qamçı,
Ağlım üçün müdriklik təlimi qoya bilər ki,
Nöqsanlarıma aman verməsin,
Günahlarımı nəzərdən qaçırməsin.

³ Qoy nöqsanlarım çoxalmasın,
Günahlarım artmasın.
Yoxsa əleyhdarlarımla önümdə yığıla bilərlər,
Düşmənim üzərimdə şadyanalıq edə bilər.

⁴ Ya Rəbb, ey Ata və həyatımın Allahı,
Mənə təkəbbürlü baxışlar vermə.

⁵ Ehtirası məndən uzaqlaşdır,
⁶ Nəfsimin istəyinə və şəhvətə uymayım,
Canımın biabırçı istəklərinə təslim olmayım.

And içmək barədə

⁷ Övladlarım, danışmaq barədə təlimə qulaq asın,
Ona riayət edənlər səhv üstündə yaxalanmayacaqlar.

⁸ Günahkar adam dilindəki sözlərdən tələyə düşər,
Acı dil və təkəbbürlü kəs bunlardan büdrəyər.

⁹ Dilini and içməyə öyrəşdirmə,
Müqəddəs Olanın adını çəkməyə adət etmə.

¹⁰ Nəzarət altında olan qul
Zərbələrdən qurtula bilmədiyi kimi,
And içərək həmişə Allahın adını çəkən kəs də
Günahdan təmizlənmə bilməyəcək.

¹¹ Həmişə and içən adam qanuna zidd əməllərlə dolar,
Cəza onun evindən əskik olmaz.

Əgər səhv etsə, günah onun üstündə qalar,
Andına əhəmiyyət verməsə, ikiqat günah etmiş olar.
Yalan and içsə, bəraət almayacaq.
Evi bəlalılarla dolacaq.

Kobud danışmaq

¹² Ölümlə müqayisə olunan bir danışmaq üsulu var,
Bu, Yaqubun mirası olan İsrail xalqından qoy uzaq olsun.
Çünki bütün bunlar möminlərdən uzaq olar,
Onlar günahlarda batıb qalmazlar.

¹³ Dilini nadanlıqla ədəbsiz sözlərə öyrəşdirmə,

Çünkü belə sözlərdə günah var.

¹⁴ Əsilzadələrlə məşvərətə oturduğun zaman

Ata-ananı yada sal.

Ta ki oturduqlarının önündə özünü unudub

Vərdişlərlə özünü axmaq kimi göstərməyəsən,

Doğulmamağını arzu etməyəsən,

Doğulduğun günə lənət etməyəsən.

¹⁵ Ədəbsiz sözlər söyləməyə öyrəşən adam

Bütün ömrü boyu tərbiyə ala bilməz.

Cismani günahlar barədə

¹⁶ İki cür insan günahları artırır,

Üçüncü cürü isə qəzəb gətirir.

¹⁷ Ehtirashlı can alovlanan oda bənzəyər,

Qüvvədən düşməyə qədər sönməyəcək.

Öz yaxın qohumu ilə cinsi əxlaqsızlıq edən adam

Bu od onu yandırana qədər əməlini heç vaxt dayandırmaz.

Cinsi əxlaqsızlıq edən adama

Hər xörək həzz verir,

O, ölə qədər heç vaxt əməmindən doymaz.

¹⁸ Evlilik yatağına xəyanət edən adam

Öz-özünə deyər: «Məni kim görür?

Qaranlıq ətrafımı bürüyüb, divarlar məni gizlədib,

Məni heç kəs görmür.

Nədən ehtiyat etməliyəm?

Uca Olan günahlarımı yada salmayacaq».

¹⁹ İnsanların nəzəri onu qorxuya salar,

Rəbbin nəzərinin günəşdən on min dəfə parlaq olduğunu bilməz.

Amma Rəbbin nəzəri insanın bütün yollarını izləyər,

Gizli guşələri seyr edər.

²⁰ Hər şey yaradılışdan əvvəl Rəbbə məlum idi,

Yaradılış tamamlanandan sonra da O, hər şeydən agahdır.

²¹ Zinakar adam şəhər meydanında cəzalandırılacaq,

Gözləmədiyi zamanda yaxalanacaq.

Zina edən qadın barədə

²² Bu şeylər aiddir həm də o qadına ki,

Ərini tərk edib gedir,

Özgəsinə varis doğur.

²³ Birincisi, o, Uca Olanın qanununa itaət etməmişdir,

İkincisi, ərinə qarşı yalan işlətmişdir,
Üçüncüsü, fahişəliklə zina edərək
Başqa kişidən uşaqlar dünyaya gətirmişdir.
²⁴ O, camaatın önünə gətiriləcək,
Övladlarının işinə baxılacaq.
²⁵ Övladları kök salmayacaq,
Budaqları bəhər verməyəcək.
²⁶ O, öz xatirəsi üçün lənət qoyub gedəcək,
Rüsvayçılığı silinməyəcək.
²⁷ Ondən daha uzun ömür sürənlər anlayacaqlar ki,
Rəbdən qorxmaqdan yaxşı şey yoxdur,
Rəbbin əmrlərinə riayət etməkdən şirin şey yoxdur.

24

Hikmətin dedikləri

¹ Hikmət özünü şöhrətləndirər,
Öz ardıcılları arasında təriflənər.
² Uca Olanın toplantısında ağız açar,
Onun səma qüvvələrinin önündə öyünər:
³ «Mən Uca Olanın ağzından çıxıb gəldim,
Yer üzünü duman kimi örttdüm.
⁴ Yüksəklərdə məskən saldım,
Taxtım bulud dirəyinin üstündə idi.
⁵ Təkbaşına göy qübbəsini əhatə etdim,
Dibsiz dərinlikdə dolaşdım.
⁶ Dənizin dalğaları, bütün yer üzü,
Bütün xalqlar və millətlər üzərində hökmranlıq etdim.
⁷ Bunların hamısının arasında istirahət yeri axtardım ki,
Kimin mülkündə məskən sala bilərəm.

⁸ Onda hər şeyin Yaradıcısı mənə göstəriş verdi,
Məni Yaradan çadırım üçün yer təyin etdi.
O dedi: “Çadırını Yaqubda qur,
İsraildə sənə mirasın olsun”.
⁹ Əbədiyyətdən bəri, başlanğıcda O, məni yaratdı,
Mən əbədiyyətə qədər bitib-tükənməyəcəyəm.
¹⁰ Müqəddəs çadırdə Onun önündə xidmət etdim,
Beləcə, Sionda bərqərar oldum.
¹¹ Sevimli şəhərdə mənə həm də dinclik verdi,
Yerusəlimdə səlahiyyətə malikəm.

¹² İzzətləndirilmiş bir xalqın arasında,
Rəbbin onların mirası olan mülkündə kök saldım.

¹³ Livandakı sidr,
Xermon dağındakı sərv ağacı kimi böyüdüm.

¹⁴ En-Gedidəki xurma ağacı,
Yerixodakı qızılgül kolları kimi böyüdüm.
Düzənlikdəki gözəl zeytun ağacı
Və bir çinar kimi böyüdüm.

¹⁵ Darçın və dəvətikanı kimi gözəl qoxu verdim,
Seçmə mirra kimi,
Ətirli qatran, damarlı əqiq, ədviyyat
Və müqəddəs çadırdakı kündür buxuru kimi ətir saçdım.

¹⁶ Bir yabanı püstə ağacı kimi budaq atdım,
Budaqlarım əzəmətli və gözəldir.

¹⁷ Mən gözəl budaq atan bir meynə kimiyəm,
Tumurcuqlarım cah-calallı və bol bəhər verdi.

¹⁸ Mən gözəl sevgi, ehtiram, bilik və müqəddəs ümid anasıyam,
Bütün bunları Rəbbin əbədi olaraq çağırdığı
Öz övladlarıma verirəm.^c

¹⁹ Ey məni arzulayanlar, yanıma gəlin,
Meyvələrimlə özünüzü doydurun.

²⁰ Çünki mənim xatirələrim baldan şirindir,
Mənim mirasçım olmaq bal şanıdan dadlıdır.

²¹ Məni yeyənlər acıb daha da çox istəyərlər,
Məni içənlər susayıb daha da artıq istəyərlər.

²² Mənə itaət edən əsla utanmayacaq,
Mənimlə birgə hərəkət edən əsla günah etməyəcək».

Hikmət və Qanun barədə

²³ Bütün bunlar Uca Olan Allahın əhd kitabıdır,
Musanın buyurduğu Qanundur,
Yaqub icmasının mirasıdır.

²⁴ Rəbdə güclü olmağa davam et,
Səni qüvvətli etməsi üçün Ona qoşul.
Külli-İxtiyar Rəbb yeganə Allahdır,
Ondan başqa xilaskar yoxdur!^d

²⁵ Qanun Pişon çayı qədər hikmətlə doldurar,

c **24:18** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

d **24:24** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

İlk bəhər günlərindəki Dəclə çayına bənzəyər.
²⁶ Qanun Fərat çayı qədər dərrakə ilə aşıb-daşar,
Biçin zamanındakı İordan çayına bənzəyər.
²⁷ Qanun işıq kimi təlimin nurunu yayar,
Məhsul yığımı zamanındakı Gixon çayına bənzəyər.
²⁸ İlk insan hikməti tam anlaya bilmədi,
Sondakı insanlar da onu tam öyrənə bilməz.
²⁹ Çünki onun düşüncələri dənizdən daha doludur,
Onun niyyətləri dibsiz dərinlikdən daha dərinidir.
³⁰ Mənsə çaydan axan bir arx kimi,
Bağçaya axan bir nov kimiyəm.
³¹ Mən dedim: «Bağımı sulayaram,
Ləklərimə su verərəm».
Budur, arxım çaya döndü,
Çayım dənizə çevrildi.
³² Mən indi təlimi səhər şəfəqi kimi edəcəyəm,
Onu uzaqlara qədər yayacağam.
³³ İndi təhsili peyğəmbərlik kimi nazil edəcəyəm,
Gələcək nəsillərin ixtiyarına buraxacağam.
³⁴ Bax mən yalnız özüm üçün deyil,
Həm də hikmət axtaran hər kəs üçün zəhmət çəkdim.

25

Üç yaxşı şey

¹ Üç yaxşı şey məni cəlb etdi,
Bunlar Rəbbin və insanların önündə xoşdur:
Qardaşların həmrəyliyi, qonşuların dostluğu,
Bir-biri ilə həmahəng yaşayan ər-arvad.
² Mən üç cür adamdan ikrah edirəm,
Onların həyat tərzinə hiddətlənirəm:
Təkəbbürlü yoxsul, yalançı varlı,
Ağıldan məhrum zina edən yaşlı kişi.

Yaşlı müdrik adamın cazibədarlığı

³ Cavanlığında heç nə əldə etməmişənsə,
Yaşlı ikən necə bir şey tapa bilərsən?
⁴ Ağsaçlı dövrədə doğru mühakimə,
Ağsaqqal çağda yaxşı məsləhət verə bilmək
Necə də gözəl şeydir!
⁵ Yaşlıların müdrikliyi,

Hörmətli adamların düşüncəsi və məsləhəti
Necə də gözəl şeydir!

⁶ Yaşlıların tacı böyük təcrübədir,
Onların tərifi Rəbb qorxusudur.

On gözəl fikir

⁷ Doqquz şey ürəyimə sevinc verdi,
Onuncu şeyi isə dilimlə söyləyəcəyəm:
Uşaqlarına görə sevinc duyan kəs,
Sağ ikən düşmənlərinin yığılmasını görən adam,
⁸ Dərrakəli arvadla yaşayan insan,
Dili ilə büdrəyib yığılmayan şəxs,
Özünə layiq olmayan adama xidmət etməyən kəs bəxtiyardır.
⁹ İdrak əldə edən və sözlərini diqqətli dinləyicilərə
Çatdıran adam bəxtiyardır.

¹⁰ Müdriklik əldə edən insan necə də böyükdür,
Amma heç kəs Rəbdən qorxan adamdan üstün deyil.

¹¹ Rəbb qorxusu hər şeydən üstündür,
Buna malik olan adam nə ilə müqayisə edilə bilər?

¹² Rəbb qorxusu Onu sevməyin başlanğıcıdır,
İman Onunla birləşməyin başlanğıcıdır.^e

Bədxasiyyət və xoşxasiyyət arvadlar barədə

¹³ Heç bir yara ürək yarası kimi deyil,
Heç bir pislilik arvad bədxasiyyətliyi kimi deyil.

¹⁴ Heç bir həmlə nifrət edənlərin həmləsi kimi deyil,
Heç bir qisas düşmənin qisası kimi deyil.

¹⁵ İlan zəhərindən betər zəhər yoxdur,
Düşmən qəzəbindən betər qəzəb yoxdur.

¹⁶ Şir, ya əjdaha ilə yaşamaq
Bədxasiyyət arvadla bir yerdə yaşamaqdan yaxşıdır.

¹⁷ Pis xasiyyət arvadın baxışını dəyişdirir,
Onun üzü ayının üzü kimi tünd olur.

¹⁸ Əri qonşularla birgə süfrəyə oturanda
Qeyri-ixtiyari acı köks ötürər.

¹⁹ Bütün pisliliklər arvadın pisliliyi ilə müqayisədə kiçikdir,
Günahkarın başına gələn onun qisməti olsun!

²⁰ Bir qum təpəsinə dırmaşmaq

e **25:12** Bəzi əlyazmalar bu ayəni əlavə edirlər.

Yaşlı adamın ayaqlarına necə ağırdırsa,
Sakit bir ər üçün də deyingən arvadla yaşamaq o qədər çətindir.

²¹ Qadın gözəlliyinin toruna düşmə,

Qadın ehtirasına uyma.

²² Arvad ərini saxlayarsa,

Bu, narazılığa, biabırçılığa və böyük rüsvayçılığa səbəb olur.

²³ Bədxasiyyət arvad dilxor ürəyə, tutqun üzə,

Ürək yarasına səbəb olur.

Ərinə xoşbəxtlik gətirməyən arvaddan ona

Sustalmış əllər, zəifləmiş dizlər qalır.

²⁴ Günah qadından başlamışdır,

Onun üzündən hamımız öləcəyik.

²⁵ Suyu axıdan bir dəlik qoyma,

Bədxasiyyət arvada danışmaq cürəti vermə.

²⁶ Əgər sənin sözünə baxmırsa,

Onu özündən ayır.

26

¹ Xoşxasiyyət bir arvadın əri bəxtiyardır,

Onun ömrünün günləri ikiqat artacaq.

² Fəzilətli arvad əri üçün sevinc mənbəyidir,

Əri həyatını dinclik içində başa çatdıracaq.

³ Xoşxasiyyət arvad gözəl bir nemətdir,

O, Rəbdən qorxanların qismətinə düşər.

⁴ Varlı, ya yoxsul olsun, ürəyi xoşhaldır,

Hər zaman gülürüz olar.

⁵ Ürəyimi təlaşa salan üç şey var,

Dördüncüsündən vahiməyə düşürəm:

Şəhərin qalmaqalı, kütlənin qarışıqlığı, yalan ittiham –

Bunların hamısı ölümdən betərdir.

⁶ Amma başqa bir qadınla rəqabət aparən qadın

Ürək əzabı və kədər gətirir.

Dilin zərbəsi bütün həmsöhbətlərə dəyir.

⁷ Bədxasiyyət arvad öküzü qıcıqlandıran boyunduruq kimidir,

Onu ələ almaq əqrəbi tutub saxlamaq kimi bir şeydir.

⁸ İçkiyə aludə qadın böyük narazılıq yaradır,

O, öz rüsvayçılığını ört-basdır edə bilməz.

⁹ Qadının əxlaqsızlığı gözlərini qaldırmasından,

Göz-qaş oynatmasından bəlli olur.

¹⁰ Öz bildiyini edən qızına ciddi nəzarət et,

Yoxsa öz sərbəstliyindən sui-istifadə edəcək.

¹¹ Qızının ədəbsiz baxışlarına nəzarət et,
Sənə rüsvayçılıq gətirsə, təəccüb etmə.

¹² Susayan bir yolçu ağzını açıb
Yoluna çıxan hər sudan içəcək,
Hər dirəyin qarşısında oturacaq,
Hər oxun müqabilində oxdanını açacaq.

¹³ Bir qadının məlahəti ərinə həzz verər,
Bacarığı kişiye güc-qüvvət verər.

¹⁴ Sakit arvad Rəbbin hədiyyəsidir,
Tərbiyəli şəxsin əvəzi yoxdur.

¹⁵ Ədəbli arvad ikiqat lütfdür,
Nəfsini saxlayan kəsin qiyməti hədsizdir.

¹⁶ Evi səliqəli olan xoşxasiyyət bir arvadın gözəlliyi
Rəbbin dağları üstündən qalxan günəşə bənzəyər.

¹⁷ Yetkin bir qamətin üzərindəki gözəl üz
Müqəddəs qəndilin üstündə nur saçan çırağa bənzəyər.

¹⁸ Mütənasib pəncələrin üzərindəki gözəl ayaqlar
Gümüş təməl üzərindəki qızıl sütunlara bənzəyər.

¹⁹ Övladım, yetkinliyinin çiçəkləndiyi dövrdə sağlamlığını qoru,
Qüvvətini özgələrə vermə.

²⁰ Bütün düzənliyin ərazisində münbit bir tarla axtar,
Sağlam bir pöhrəyə əmin olaraq,
Onun üzərinə öz toxumunu səp.

²¹ Beləcə, nəslin səndən sonra davam edəcək,
Sağlam pöhrən əminliklə qol-budaq atacaq.

²² Fahişə qadın tüpürcəyə bərabər sayılacaq,
Xəyanət edən ərli qadınsa məşuqları üçün bir ölüm qülləsi olacaq.

²³ Günahkar qadın bir pay kimi
Qanuna riayət etməyən adama verilər,
Amma mömin qadın

Rəbb qorxusu olan adama bəxş edilir.

²⁴ Həyasız qadın daim hörmətsizlik göstərər,
Həyalı gənc qadın hətta ərinin yanında da utancaq olar.

²⁵ İnadkar qadın diş köpəyə bənzər,
Amma utancaq qadın Rəbdən qorxar.

²⁶ Ərinə hörmət edən arvadı
Hər kəs müdrik adam hesab edəcək.

Amma qürurlanaraq ərinə hörmətsizlik edən arvadı
Hamı pis qadın sayacaq.

Xoşxasiyyət arvadı olan ər bəxtiyardır,

Onun ömrü ikiqat artacaq.

²⁷ Ucadan çox danışan qadın

Müharibəyə səsləyən döyüş borusuna bənzər,

Belə şəraitdə olan hər kəsin ömrü

Dava həyəcanı içində keçəcək.^f

Pis hadisələr

²⁸ Ürəyimi kədəre salan iki şey var,

Üçüncüsü də məni qəzəbə gətirir:

Ehtiyacdan zəifliyə düşən cəngavər,

Həqarətlə baxılan dərrakəli adamlar,

Salehlikdən günaha tərəf dönmüş insan;

Rəbb belə adamı qətl üçün hazırlayır.

²⁹ Tacir çətin ki nöqsandan qaça bilsin,

Alverçi üçün günaha batmamaq çətindir.

27

¹ Bir çox adam qazanc naminə günaha batmışdır,

Sərvət axtaran adamın gözü heç nəyi görməz.

² Daşların bitişdiyi yerin arasına payacığ vurular,

Eyni tərzdə alış-veriş arasına günah soxular.

³ Əgər insan Rəbb qorxusunda möhkəm dayanmırsa,

Tezliklə onun evi viran qalacaq.

Həyatda sınaqlar

⁴ Ələyi yelləyəndə zir-zibil qalar,

Eləcə də insan danışarkən qüsurları bəlli olar.

⁵ Soba duluşçunun qabını sınaqdan keçirər,

Eləcə də insan öz söhbətindən sınınar.

⁶ Ağaca necə qulluq edildiyi onun bəhərindən məlum olar,

Eləcə də insanın ağlının düşüncələrini sözləri üzə çıxarar.

⁷ Bir adamın danışmağından qabaq onu tərifləmə,

Çünki sözləri vasitəsilə sınaqdan keçiriləcək.

Fəzilət barədə

⁸ Əgər sən ədalətin dalınca getsən, onu əldə edəcəksən,

İzzət libası kimi onu geyinəcəksən.

⁹ Quşlar öz növündən olanlarla birgə olar,

f **26:19-27** Bəzi əlyazmalar 19-dan 27-yə qədər ayələri əlavə edirlər.

Düzlük onu tətbiq edənlərə tərəf gələr.

¹⁰ Aslan qənimət üçün pusqu qurar,
Eləcə də günah haqsızlıq edənləri gözləyər.

¹¹ Möminin söhbəti həmişə müdrikdir,
Amma ağılsız adam ay kimi dəyişər.

¹² Düşüncəsiz adamların arasına düşsən, çox qalma,
Dərrakəli adamların arasında olsan, oradan ayrılma.

¹³ Axmaqların söhbəti iyrəncdir,
Onların gülüşü mütləq günahlı olur.

¹⁴ Söyüş söyən adamların danışığında tüklər biz-biz durar,
Onların münaqişəsindən qulaqlar tıxanar.

¹⁵ Qürurlu adamların münaqişəsi qan tökməklə nəticələnir,
Onların söyüşməsinə qulaq asmaq çox ağırdır.

Sirr açmağın qəbahəti

¹⁶ SIRR açan adam etibarını itirər,
Ürəyincə olan dostu əsla tapa bilməz.

¹⁷ Dostunu sev və aranızdakı inamı qoru,
Amma sirlərini açdınsa, daha onun dalınca qaçma.

¹⁸ Çünki sən yaxın adamının dostluğunu məhv etdin,
Necə ki bir kəs düşməninə məhv edir.

¹⁹ Bir quşu əlindən buraxdığın kimi,
Yaxın adamının çıxıb getməsinə imkan verdin,
Onu bir daha ələ ala bilməyəcəksən.

²⁰ Onun ardınca getmə, çünki uzaqlara çıxıb getdi,
Bir ceyran tələdən qaçan kimi qaçdı.

²¹ Çünki yaranı sarımaq mümkündür,
Təhqirdən sonra barışmaq olar,
Amma sirləri açan adam üçün ümid yoxdur.

İkiüzlülük barədə

²² Hiyləgərcəsinə göz vuran adam fitnə düzəldər,
Onu tanıyan adam ondan üz döndərər.

²³ Sənin gözün önündə onun dilindən bal tökülər,
Sözlərinə heyranlığını göstərər.

Amma sonra öz dediklərini dəyişdirər,
Öz sözlərinlə səni yoldan çıxarar.

²⁴ Mənim çox şeydən zəhləm gedir,
Amma ən çox belə adamdan ikrah edirəm,
Rəbb də ona nifrət edər.

²⁵ Yuxarıya bir daş atan adam onu öz başına atar,
Namərd zərbədən özün yara alarsan.

²⁶ Quyu qazan özü düşər,
Tələ quran özü ilişər.

²⁷ Bir adam pislük edərsə, pislük onun özünə qayıdar,
Amma onun haradan gəldiyini bilməyəcək.

²⁸ Kinayə və məzəmmət qürurlu adamdan gəlir,
Amma qisas bir aslan kimi ondan ötrü pusquya yatıb.

²⁹ Möminlərin yığılmasına sevinənlər tələyə düşəcəklər,
Ölməzdən əvvəl dərd onları yaxacaq.

Qisas almamaq

³⁰ Hiddət və qəzəb həmçinin iyrəncdir,
Bunların ikisi də günahkar adamda tapılar.

28

¹ Qisas alan adamdan Rəbb tərəfindən qisas alınacaq,
Rəbb belə adamın günahlarının hesabını aparır.

² Öz qonşuna sənə etdiyi haqsızlığı bağışla,
Onda dua etdiyin zaman günahların bağışlanar.

³ İnsan insana qəzəb bəslədiyi halda,
Rəbdən şəfqət gözləyir.

⁴ Özü kimi bir insana mərhəmət etmədiyi halda,
Öz günahlarından ötrü necə yalvara bilər?

⁵ Özü də cismani varlıq olduğu halda kin saxlayır,
Kim onun günahlarını satın alacaq?

⁶ Öz sonunu yada sal və nifrət etməkdən vaz keç,
Həlakı və ölümü yada sal, əmrlərə riayət et.

⁷ Əmrləri yada sal və qonşuna hiddətlənmə,
Uca Olanın əhdini yada sal,
Səhvlərinə diqqət et.

Dava etməmək

⁸ Dava etməkdən çəkinsən, daha az günah edərsən,
Çünki coşan adam dava qızıdırar.

⁹ Günahkar adam dostlarına həyəcan gətirər,
Sülh içində olan adamlar arasına ixtilaf salar.

¹⁰ Yanan odunun çoxluğuna görə alov davam edəcək,
İnadkarlığa görə də dava qızışacaq.

İnsan öz gücünün həddinə görə qəzəblənər,

Öz var-dövlətinin miqdarına görə hiddətlənər.

¹¹ Tez başlayan mübahisə od alovlandırır,
Tez başlayan davanın nəticəsində qan tökülər.

¹² Qıgılcımı üfləsən, daha da alovlandırarsan,
Onun üzərinə tüpürsən, sönər.

Bunların hər ikisi sənin ağzından çıxır.

Cilovlanmayan dil barədə

¹³ Böhtançı adama və sözünü dəyişən kəsə lənət olsun!

Çünki onlar əmin-amanlıqda olan

Çoxlu adamı pis günə qoyublar.

¹⁴ Aravuran adamın dili

Çoxlarını sarsıtmış, millətlərdən millətlərə didərgin salmış,

Möhkəmləndirilmiş şəhərləri yıxmış,

Əyanların evini alt-üst etmişdir.

¹⁵ Aravuranın dili fəzilətli qadınları evdən uzaqlaşdırmış,

Onları zəhmətlərinin bəhrəsindən məhrum etmişdir.

¹⁶ Aravurana qulaq asan kəs əsla rahatlıq tapmaz,

Sakitlikdə yaşaya bilməz.

¹⁷ Qamçı zərbəsindən yara açılar,

Amma dil zərbəsi sümükləri qırar.

¹⁸ Qılıncın ağzı ilə həlak olanlar çoxdur,

Amma dildən həlak olanların sayı daha çoxdur.

¹⁹ Dildən qorunan, onun qızgınlığını hiss etməyən,

Boyunduruğunu daşımayan

Və buxovu ilə bağlanmayan insan nə bəxtiyardır.

²⁰ Çünki dilin boyunduruğu dəmirdəndir,

Buxovları tuncdan düzəlib.

²¹ Böhtançının ölümü sərt bir ölümdür,

Ölülər diyarı bundan yaxşıdır.

²² Böhtançı əsla möminləri üstələyə bilməz,

Möminlər onun yandığı odda yanmaz.

²³ Rəbbi tərək edənlər o odun içinə düşəcəklər,

Alov onları yandıracaq və heç vaxt söndürülməyəcək.

Bir aslan kimi onların dalınca buraxılacaq,

Bir bəbir kimi onları parçalayacaq.

²⁴ Sən ki öz mülkünün ətrafına tikandan çəpər çəkirsən,

Öz qızıl-gümüşünü kiliddə saxlayırsan.

²⁵ Eləcə də sözlərin taraz və ölçülü olsun,

Ağzına qapı və sürgü qoy.

²⁶ Diqqət et ki, sözlərinə sürüşməyəsən,

Səni pusquda gözləyənin qarşısında yıxılmayasan.

29

Borc alıb-vermək barədə

¹ Kim ki mərhəmət göstərər, öz qonşusuna borc verər,
Kim ki yardım əlini uzadar, əmrlərə riayət edər.

² Ehtiyacı olduğu zaman qonşuna borc ver,
Özün də qonşunun pulunu vaxtında qaytar.

³ Sözüünün üstündə dur və onunla dürüst ol,
Hər zaman ehtiyaclarının ödəndiyini görərsən.

⁴ Bir çoxu borcu qənimət hesab etdi,
Onlara kömək edənləri əziyyətə saldı.

⁵ Bir şey əldə edənə qədər o adamın əlini öpər,
Qonşusu sərvətli olduğuna görə
Səsinin tonunu aşağı salar.

Amma vaxtında borcunu qaytarmağı uzadar,
Boş vədlər verər,
Vaxt müddətindən gileylənər.

⁶ Əgər borcverən çətinliklə borcun yarısını əldə etsə,
Bunu bir tapıntı hesab edər.

Əgər əldə edə bilməsə,
Öz pulundan məhrum olar,
Hədər yerə də özünə bir düşmən qazanar.
O adam borcverənə lənət və təhqirlə əvəz verər,
İzzət əvəzinə hörmətsizliklə əvəz verər.

⁷ Çox adam borc verməkdən boyun qaçırarkən
Pislik etmək istəməz,
Bəlkə, hədər yerə aldadılmaqdan qorxar.

Sədəqə vermək barədə

⁸ Eyni zamanda, kasıblarla səbirli ol,
Sədəqə üçün onları gözləməyə vadar etmə.

⁹ Əmrə riayət etmək üçün kasıba yardım et,
Ehtiyacda olarkən onu əliboş yola salma.

¹⁰ Gümüşünüzü öz qardaşınız və dostunuz üçün sərf edin,
Onun daş altında çürüyüb xarab olmasına imkan verməyin.

¹¹ Sərvətini Uca Olanın əmrlərinə uyğun paylaşdır,
Bu, sənə qızıldan daha səmərəli olar.

¹² Öz xəzinənə mərhəmət yığıb saxla,
O, səni hər bələdan qurtaracaq.

¹³ Sədəqə möhkəm qalxandan və ağır mizraqdan üstündür,
Sənin uğrunda düşməninlə döyüşəcək.

Zaminlik barədə

¹⁴ Yaxşı adam qonşusuna zamin olar,
Abrını itirmiş şəxs isə onu tərək edər.

¹⁵ Sənə zamin olan adamın xeyirxahlığını unutma,
Çünki o, sənin naminə canını verdi.

¹⁶ Günahkar şəxs zamin olan adamın varidatını dağıdar,
Nankor insan onu qurtaran kəsi atıb gedər.

¹⁷ Zaminlik bir çox varlı adamı iflasa uğratmış,
Dənizin dalğası kimi onları çalxalamışdır.

¹⁸ Qüdrətli adamları evindən didərgin salmış,
Onları yadelli millətlərin arasına azdırmışdır.

¹⁹ Öz üzərinə zaminlik götürən,
Bu işdə öz xeyrini güdən günahkar adam
Məhkəmələrə düşəcək.

²⁰ Qonşuna bacardığın qədər yardım et,
Amma diqqət et ki, özün də belə pis vəziyyətə düşməyəsen.

Ailə ocağı və qonaqsevərlik barədə

²¹ Həyat üçün zəruri vasitələr su, çörək, paltar və evdir ki,
İnsanın ayıbını örtür.

²² Yoxsul bir adamın öz taxta damı altındakı həyatı
Özgələrin evindəki dəbdəbəli ziyafətlərdən yaxşıdır.

²³ Əlindəki az və ya çox olsun, məmnun qal,
Heç kəs sənə özgə hesabına dolanan adam deməz.

²⁴ Evdən-evə dolaşmaq acınacaqlı bir həyatdır,
Harada qalırınsa, ağzını açma bilməzsən.

²⁵ Qonaq qəbul edib içki paylayarsan,
Heç kəs sənə təşəkkür etməz,
Hələ acı sözlər də eşidərsən:

²⁶ «Gəl, ay qərib, süfrəni hazırla,
Əlində bir şey varsa, məni də yedizdir»,

²⁷ «Get, ay qərib, hörmətli adam üçün yer ver,
Qardaşım qonaq gəlir, ev mənə lazımdır».

²⁸ Özgə sığınacağında qaldığına görə həssas adam üçün
Giley eşitmək və hansısa borcverənin məzəmmətinə qulaq asmaq ağırdır.

Övlad yetişdirmək barədə

¹ Kim ki oğlunu sevir, onu tez-tez cəzalandırır,
Ta ki nəticədə onunla fərəhlənə bilsin.

² Oğluna tərbiyə verən adam bunun faydasını görəcək,
Tanışları arasında oğlu ilə öyünəcək.

³ Oğluna nəsihət verən adam düşməni qısqandırar,
Dostları arasında onunla fəxr edər.

⁴ Əgər bu oğlun atası ölsə, ölmüş sayılmaz,
Çünki öz bənzərini özündən sonra qoyub getmişdir.

⁵ Ata ömrü boyu ona baxıb fərəhlənmişdir,
Ölüm ayağında da qüssələnmemişdir.

⁶ Çünki özündən sonra düşmənlərindən qisas alan,
Dostlarına xeyirxahlıqla əvəz verən
Bir kəsi qoyub getmişdir.

⁷ Oğlunu əzizləyən adam isə onun yaralarını sarıyacaq,
Hər qışqırıqda ürəyi həyəcana düşəcək.

⁸ Əhliləşdirilməmiş at tərs olar,
Özbaşına buraxılan oğul da öz bildiyini edər.

⁹ Uşağını ərköyün etsən, səni qorxudacaq,
Onunla yalnız oynasan, sənə qüссə gətirəcək.

¹⁰ Onunla birgə gülmə ki, onunla birgə sızıldamayasan,
Çünki sonda dişlərini qıcırdaqsan.

¹¹ Cavanlığında ona ixtiyar vermə,
Onun cahil işlərinə etinasız baxma.^g

¹² Oğlun cavan ikən onun boynunu əy,
Qabırğalarına döyəclə.

Ta ki inadkar olub, itaətindən çıxmasın,
Yoxsa sənə ürək ağrısı gətirər.

¹³ Oğluna tərbiyə ver, onun üzərində zəhmət çək,
Yoxsa onun ləyaqətsiz hərəkətlərini görüb xəcalət çəkərsən.

Sağlamlıq barədə

¹⁴ Sağlam və qüvvətli olan yoxsul
Bədəni ağrı çəkən varlıdan yaxşıdır.

¹⁵ Sağlamlıq və qüvvət hər cür qızıldan,
Möhkəm bədən saysız var-dövlətdən üstündür.

¹⁶ Bədən sağlamlığından yaxşı var-dövlət,
Ürək sevincindən yaxşı zövq yoxdur.

¹⁷ Zəlil bir ömür sürməkdənsə ölmək,

Uzun sürən xəstəlikdənsə əbədi rahatlıq daha yaxşıdır.

¹⁸ Bağlanmış bir ağıza yaxınlaşdırılan nemətlər

Məzara təqdim olunan yemək kimidir.

¹⁹ Bütə təqdimin nə xeyri var?

O nə yeyə, nə də iyləyə bilir.

Rəbbin cəzalandırdığı adam da buna düçar olur.

²⁰ O, bir qızı qucaqlayıb içini çəkən xədim kimi

Gözləri ilə baxar və ah çəkər.

Sevinc və kədər barədə

²¹ Qəlbini kədərə təslim etmə,

Bədgümanlıqla özünə əziyyət vermə.

²² İnsana həyat verən ürəyindəki sevinçdir,

Fərəh insana uzun ömür gətirir.

²³ Canına qulluq et, qəlbinə təsəlli ver,

Kədəri özündən uzaqlaşdır.

Çünki kədər çox adamı yıxmışdır,

Onun heç kəsə xeyri yoxdur.

²⁴ Qısqanclıq və qəzəb ömrü qısaldır,

Qayğı çəkmək vaxtından əvvəl qocalığa səbəb olur.

²⁵ Səmimi və xeyirxah qəlblə insanın iştahı da yerindədir,

Yediyi yeməyin ona xeyri olur.

31

Varlı olmaq barədə

¹ Var-dövlətin keşiyində durmaq bədəni üzür,

Onun qayğısını çəkmək adamın yuxusunu qaçırır.

² Daima qayğı çəkmək insanı yatmağa qoymur,

Ağır bir xəstəlik də adamı yuxudan məhrum edir.

³ Varlı adam pul yığarkən zəhmət çəkir,

İstirahət etdiyi zaman nemətlərlə özünü doydurur.

⁴ Yoxsul adam həyat məhrumiyyətləri içində zəhmət çəkir,

İstirahət etdiyi zaman da ehtiyac içində olur.

⁵ Qızılı sevən şəxs saleh olmaz,

Pul dalınca qaçan adamı pul yoldan çıxaracaq.

⁶ Çoxları qızıldan ötrü həlaka düçar olmuşlar,

Ölüm onlarla üz-üzə durmuşdu.

⁷ Qızıla pərəstiş edən adamlar üçün o, bir maneədir,

Ağılsız adamlar bu tələyə düşürlər.

⁸ Nə bəxtiyardır o varlı adam ki,

Qüsursuz sayılır və qızılın dalınca qaçmır.

⁹ O, kimdir? Gəlin ona alqış edək,

Çünki o, öz xalqı arasında ecazkar işlər görmüşdür.

¹⁰ Kim bu sınaqdan çıxıb və kamil sayılıb?

Bu işi bacardığı üçün qürur duya bilər.

Kim qayda pozmaq iqtidarında olduğu halda onu pozmayıb?

Pislik etmək iqtidarında olduğu halda bunu etməyib?

¹¹ Onun sərvəti möhkəm duracaq,

Camaat onun verdiyi sədəqələrdən danışacaq.

Ziyafət zamanı qaydalar

¹² Təmtəraqlı bir süfrəyə oturdunsa,

Ona ağzıaçıq baxma,

«Nə çox yemək var» demə.

¹³ Yada sal ki, acgöz olmaq pis şeydir.

Yaradılış arasında göz qədər həris nə var?

Gördüyü hər şeydən ötrü ağlayır.

¹⁴ Gözün baxdığı hər şeyə əlini uzatma,

Əlin qabda başqasının əli ilə toqquşmasın.

¹⁵ Özünü qonşunun yerinə qoy,

Hər işini götür-qoy et.

¹⁶ Bir nəcib adam kimi qabağına qoyulanları ye,

Acgözlüklə yemə ki, səndən zəhlələri getməsin.

¹⁷ Ədəb-ərkana uyğun, hər kəsdən qabaq yeməyi burax,

Gözüdoymaz olma ki, heç kəsi incik salmayasan.

¹⁸ Əgər çoxlu adamın arasında oturmusansa,

Onlardan qabaq yeməyə əl uzatma.

¹⁹ Nəcib adam aza qane olur,

Buna görə də yatağına uzandığı vaxt tənənfəs olmur.

²⁰ Mədə pəhriz saxlayanda yuxu da sağlam olar,

İnsan səhər erkən qalxar və kefi kök olar.

Gözüdoymaz adamın nəsibi isə

Yuxusuzluqdan əziyyət, mədə pozğunluğu və sancı olar.

²¹ Əgər qarnını yeməklə doldursan,

Qalxıb mədəndəkiləri qaytar ki, rahat olasan.

²² Övladım, mənə qulaq as, söylədiklərimə etinasızlıq etmə,

Sonda mənim sözlərimdəki nəticəyə gələcəksən.

Bütün işlərində diqqətli ol,

Onda heç bir xəstəliyə düşər olmazsan.

²³ İnsanlar əliaçıq adama xeyir-dua edərlər,

Onun xeyirxahlığı barədə şəhadət etibarlıdır.

²⁴ Xəsis adam barədə isə şəhər əhalisi gileylənər,
Onun xəsisliyi barədə şəhadət doğrudur.

Şərab barədə

²⁵ Şərab içməkdə cəsur olma,

Çünki şərab çoxlarını yıxmışdır.

²⁶ Soba dəmiri qızdırıb-soyutmaqla sınaqdan çıxarar,

Beləcə, şərab da mübahisə əsnasında

Adamların qürurunu üzə çıxarır.

²⁷ İnsan şərabı ölçüsündə içərsə, o, insanı canlandırır.

Şərabsız ömrün nə ləzzəti var?

O, insanlara sevinc vermək üçün yaradılmışdır.

²⁸ Şərab lazım olan vaxt və lazımı qədər içilərsə,

Ürəyə sevinc, ruha fərəh verər.

²⁹ Çox içiləndə, ara qızıışarkən və münaqişə vaxtı

Ürəyə acı gətirər.

³⁰ Sərxoşluq ağilsız adamın qəzəbini artırar,

Bu da onun büdrəməsinə gətirər.

Sərxoşluq gücü azaldar və yara vurur.

³¹ Şərab ziyafətində qonşunu danlama,

Şənlik zamanı ona həqarətlə baxma,

Onu məzəmmət edən sözlər söyləmə,

Borcunu tələb edərək onu incitmə.

32

¹ Səni məclisə başçı qoydularsa, özünü yüksəltmə,

Adamların arasında onlardan biri kimi ol,

Əvvəl onların qayğısına qal, sonra otur.

² Bütün vəzifələrini icra edəndən sonra yerinə keç ki,

Adamlarla birlikdə şənlik edəsən,

Yaxşı idarəçiliyin üçün çələng alasan.

³ Ay ağsaqqal, söhbətə sən başla, çünki bu, sənə yaraşır,

Amma əsaslı fikir söylə və musiqini kəsmə.

⁴ Musiqi dinlənen zaman söhbəti uzatma,

Vaxtı gəlmədən müdriklik etmə.

⁵ Şərab ziyafətində musiqi dəstgahı

Qızıl bəzəyin üstündəki yaqut möhürə bənzər.

⁶ Şirin şərabla birlikdə musiqi ahəngi

Qızıl sağanağın üstündəki zümrüd möhürə bənzər.

⁷ Ay cavan, əgər sənə lazımdırsa, danış,

Amma iki kəlmə kifayətdir,

Həm də səndən soruşulan vaxt cavab ver.

⁸ Əsas şeydən danış, az sözlə çox şey ifadə et,

Bilən, lakin susmağı bacaran adam kimi görün.

⁹ Əsilzadələr arasında olarkən özünü onlara bərabər tutma,

Başqası danışarkən sən çox çərənləmə.

¹⁰ Göy guruldamazdan qabaq şimşək çaxar,

Eləcə rəğbət də təvazökar adamın arxasınca gələr.

¹¹ Məclisdən vaxtında dur, axıra qalma,

Evinə tələs, dayanıb-durma.

¹² Məclisdə əylən, ürəyin istədiyini et,

Amma təkəbbürlü sözlər deyib günah etmə.

¹³ Bunlardan ötrü səni Yaradana,

Səni Öz nemətləri ilə Qidalandırana şükür et.

Rəbb qorxusu barədə

¹⁴ Rəbdən qorxan adam tərbiyə qəbul edər,

Gün başlayandan tərbiyəni axtaran şəxs

Rəbbin rəğbətini qazanar.

¹⁵ Qanunu axtaran adam onunla qidalanar,

İkiüzlü adama isə o bir maneə olar.

¹⁶ Rəbdən qorxanlar bəraət alacaqlar,

Onların saleh işləri işıq kimi parlayacaq.

¹⁷ Günahkar adam məzəmmətdən yan qaçar,

Özünə bəraət qazandıрмаğa bəhanə tapar.

¹⁸ Dərrakəli adam bir iş görərkən qabaqcadan düşünər,

Özündən razı və təkəbbürlü şəxsə hətta qorxu da təsir etməz.

¹⁹ Düşünmədən bir işə girişmə,

Etdiyin işə daha təəssüf etmə.

²⁰ Maneələr olan yolla getmə,

Yoxsa daşlara ilişib büdrəyərsən.

²¹ Hətta hamar yolda da çox arxayın olma.

²² Öz uşaqlarına göz qoy.

²³ Hər rəftarında özünə diqqət et,

Bu elə əmrlərə riayət etmək deməkdir.

²⁴ Qanuna imanı olan adam əmrlərə diqqət edər,

Rəbbə arxalanan şəxs zərərə uğramaz.

¹ Rəbdən qorxan adam bəla ilə üzləşməyəcək,
Sınağa düşdüyü halda da Rəbb ona qurtuluş verəcək.

² Müdrik adam Qanundan ikrah etməz,
Qanuna qarşı riyakarlıq edənsə
Fırtınaya düşən qayığa bənzər.

³ Dərrakəli adam Qanuna güvənir,
Qanun onun üçün
Peyğəmbərlik sözü qədər etibarlıdır.

⁴ Söz danışmaq üçün hazırlaş, onda sənə qulaq asarlar,
Biliyini qaydaya sal, sonra cavab ver.

⁵ Ağılsız adamın fikirləri arabanın təkəri kimidir,
Onun mühakimələri təkərin fırlanan oxuna bənzəyər.

⁶ Kinayə edən dost yəhərlənərkən qızıışan ata bənzəyər ki,
Ona minən hər kəsin üstünə kişnəyər.

Bərabərsizlik barədə

⁷ İl ərzində hər günün işığı öz mənbəyini günəşdən alır.
Bəs onda niyə bəzi günlər digərindən xoşdur?

⁸ Rəbbin məsləhətinə görə bunlar bir-birindən ayrılmışlar,
Mövsümləri və bayramları O müəyyən edir.

⁹ O, bəzi günləri mühüm və müqəddəs,
Digərlərini isə adi günlər müəyyən etmişdir.

¹⁰ Bütün insanlar torpağın tozundan,
Adəm də torpaqdan yaradılmışdır.

¹¹ Öz biliyinin kamilliyində Rəbb
İnsanlar arasında fərqlər qoymuşdur,
Onlar üçün müxtəlif həyat yolu təyin etmişdir.

¹² Bəzi insanlara xeyir-dua verib yüksəltmiş,
Bəzilərini təqdis edib Özünə yaxınlaşdırmışdır.
Başqalarını isə lənətləyib alçaltmış,
Öz mövqelərindən salmışdır.

¹³ Duluşçu əlindəki gil parçasına
Özünün istədiyi quruluşu verə bildiyi kimi,
İnsanlar da onları Yaradanın əlində elədirlər.
O da istədiyi kimi onlara əvəz verir.

¹⁴ Şərin əksi xeyir, ölümün əksi həyatdır,
Eləcə də mömin adamın əksi günahkardır.

¹⁵ Beləliklə, Uca Olanın işlərinə nəzər salmaq gərəkdir,

Hər şey ikilidir, hər şeyin əksi var.

¹⁶ Mən üzümüyğanların ardınca qalan
Üzümü yığan adam kimi
Axıracan ayıq durdum.

¹⁷ Rəbbin xeyir-duası ilə öndə gəldim,
Üzümyığan kimi üzümsıxanı doldurdum.

¹⁸ Bilin ki, mən yalnız özüm üçün deyil,
Bilik axtaranların hamısı üçün zəhmət çəkdim.

Sərbəstlik barədə

¹⁹ Məni dinləyin, ey xalqın böyükləri,
Mənə qulaq asın, ey camaata başçılıq edənlər.

²⁰ Ömür sürdüyün müddətdə
Oğluna, arvadına, qardaşına və dostuna
Öz üzərində səlahiyyət vermə.
Öz əmlakını başqasına vermə ki,
Sonra peşman olub, ondan ötrü yalvarmayasan.

²¹ Nə qədər ki sağsan, nəfəsin gəlir,
Heç kəsi öz yerinə qərar qəbul etməyə qoyma.

²² Övladlarının səndən diləməyi
Sənin öz övladlarının əlinə baxmağından yaxşıdır.

²³ Bütün işlərinə ən üstün ol,
Öz adına ləkə gətirmə.

²⁴ Həyatının sonunda ömrünü başa vurarkən,
Ölüm ayağında mirasını bölüşdür.

Nökərlər barədə

²⁵ Yem, çubuq və yük eşşək üçün,
Çörək, tərbiyə və iş nöker üçündür.

²⁶ Onu işlə məşğul et, rahatlıq taparsan,
Onu bekar qoysan, özünə azadlıq axtarar.

²⁷ Boyunduruq və qayış öküzün boynunu əyər,
Pis nökərin də itaət etməsi üçün bədən cəzası var.

²⁸ Onu işlə məşğul et ki, bekar dura bilməsin,
Çünki bekarçılıq çoxlu pis şey öyrədir.

²⁹ Onu qabiliyyəti olduğu işin arxasına oturt,
Əgər itaət etməsə, ona ağır buxov vur.

³⁰ Amma həddən artıq bir şey etmə,
Hər şeyi ədalətlə et.

³¹ Əgər sənin bir nökərin varsa, ona özün kimi bax,

Çünkü onu qan-tərlə əldə etmişən.

³² Əgər sənin bir nökrin varsa, onunla qardaşın kimi davran,
Çünkü öz canına ehtiyacın olduğu kimi ona ehtiyacın olacaq.

³³ Əgər onunla pis davransan, qoyub qaçar,
Sonra onu harada axtaracaqsan?

34

Yuxular barədə

¹ Boş və aldadıcı ümidlər dərrakəsiz şəxsə olar,
Yuxular axmaq adamları qayğılandırır.

² Yuxulara inanan kəs
Kölgəni tutmaq və külək dalınca qaçmaq istəyən
Adama bənzər.

³ Yuxuda görülən şey
Güzgüdə görünən üzün əksi kimi real deyil.

⁴ Natəmiz şeydən nə təmiz şey çıxar?
Yalan şeydən nə doğru şey olar?

⁵ Öncəgörmələr, fallar və yuxular puçdur,
Bunlar doğuş əziyyəti çəkən
Qadının ürəyinin xəyallarına bənzəyər.

⁶ Əgər yuxular Uca Olan tərəfindən
Xüsusi olaraq göndərilməyibsə,
Onlara əhəmiyyət vermə!

⁷ Çünki yuxular çoxlarını yoldan azdırmışdır,
Yuxulara ümid bağlayanlar süquta uğramışlar.

⁸ Belə yalan şeylərsiz Qanuna riayət edilməlidir,
Hikmət Allaha sadıq kəslərin dilində kamil olur.

Səyahət barədə

⁹ Çox gəzən adam çox bilər,
Onun böyük təcrübəsi olduğu üçün
Sağlam mühakimə ilə danışar.

¹⁰ Heç bir sınaqla qarşılaşmamış adam az bilər,
Amma çox gəzən şəxs dərrakəsini artırır.

¹¹ Səyahətim zamanı çox şey gördüm,
Anladığım şeylər söyləyə biləcəklərimdən artıqdır.

¹² Dəfələrlə ölüm təhlükəsi ilə qarşılaşdım,
Amma təcrübəmə görə nicat tapdım.

Rəbb qorxusu barədə

¹³ Rəbdən qorxan insan sağ qalacaq,
Çünki onları qurtara bilən Kəsə ümid bağlamışlar.

¹⁴ Rəbdən qorxan insan cəsarətsiz deyil,
Əsla qorxmaz, çünki ümidi Onadır.

¹⁵ Rəbdən qorxan insan bəxtiyardır.

Kim onu qoruyub saxlayır?! Kim ona dəstək olur?!

¹⁶ Rəbbin nəzəri Onu sevənlərin üstündədir,
Rəbb onların qüdrətli qoruyucusu və möhkəm dayağıdır.
Onlara bürküdən sığınacaq, günorta istisindən örtük,
Büdrəmədən qoruyan, yığılmaqdan saxlayandır.

¹⁷ O, qəlbi yüksəldir, gözlərə işıq verir,
Şəfa, həyat və xeyir-dua verir.

Qurbanlar barədə

¹⁸ Haqsız qazancla təqdim edilən qurbanlar qınağa layiqdir,
Qanuna riayət etməyənlərin Allaha bəxşisləri məqbul deyil.

¹⁹ Dinsizlərin təqdimləri Uca Olana xoş gəlməz,
Qurbanın çoxluğu ilə onların günahları silinməz.

²⁰ Yoxsulların əmlakından qurban gətirən adam
Oğulu atasının gözü önündə öldürən kəs kimidir.

²¹ Bir loğma çörək yoxsulların həyatı gərəyidir,
Onları bundan məhrum edən qaniçən adamdır.

²² Qonşusunun ruzisinə mane olan adam onu öldürmüş kimidir,
İşçinin muzzunu ödəməyən kəs qan tökmüş sayılır.

²³ Birinin tikdiyini digəri yıxarsa,
Hər ikisi əziyyətdən başqa nə əldə edər?

²⁴ Biri dua edərkən digəri lənət edərsə,
Külli-İxtiyar hansının səsini eşidəcək?

²⁵ Bir adam cəsədə toxunduqdan sonra əlini yuyarsa
Və yenə ona toxunarsa,

Əlini yummasının xeyri nədir?

²⁶ Günahlarından ötrü oruc tutan,
Sonra gedib həmin işi edən adam da eyni vəziyyətdədir.

Onun dualarını kim eşidər?

Özünü alçaltmasının nə faydası var?

35

Qanun və təqdimlər barədə

¹ Qanuna əməl edən adam çoxlu təqdim gətirmiş kimidir,
Əmrlərə riayət edən kəs ünsiyyət qurbanı gətirmiş kimidir.

² Mərhəmət göstərən adam çörək təqdimi gətirmiş kimidir,
Sədəqə verən kəs həmd qurbanı gətirmiş kimidir.

³ Şərdən uzaqlaşmaq Rəbbi razı salmaq deməkdir,
Haqsızlıqdan çəkinmək
Günahların əvəzini ödəməyə bərabərdir.

⁴ Rəbbin önünə əliboş çıxma,
Çünki əmrə görə, bütün bunları etmək gərəkdir.

⁵ Saleh adamın gətirdiyi təqdim qurbangahı zənginləşdirər^h,
Onun ətirli buxuru Uca Olanın önündədir.

⁶ Saleh adamın gətirdiyi qurban qəbul olar,
Allah bunu yaddan çıxarmayacaq.

⁷ Səxavətlə Rəbbi izzətləndir,
Seçmə təqdimlərini əskik etmə.

⁸ Hər dəfə bəxşiş verərkən güləriz ol,
Ondabiri həsr edərkən sevinc duy.

⁹ Uca Olanın sənə verdiyi kimi Ona ver,
Əlinin qazancına görə səxavət göstər.

¹⁰ Çünki Rəbb əvəz verəndir,
Sənə də yeddi qat əvəzini verəcək.

Rəbbin ədaləti

¹¹ Təqdimi Ona rüşvət kimi vermə,
Çünki qəbul etməyəcək.

Haqsız qazanca ümid etmə.

¹² Çünki Rəbb hakimdir,
O, tərəfgirlik etmir.

¹³ O, yoxsulun müqabilində mötəbərə üstünlük verməz,
Məzlumun duasını eşidər.

¹⁴ Yetimin yalvarışını,
Ürəyini boşaldan dul qadını nəzərdən qaçırmaz.

¹⁵ Dul qadının göz yaşları yanaqlarını isladanda
O, buna səbəb olan adama qarşı fəryad etmirmi?

¹⁶ Xoş iradə ilə Allaha xidmət edən insan Allaha məqbul olacaq,
Onun diləyi buludlara qədər çatacaq.

¹⁷ Həlim adamın duası buludları dələr,
Dua gedib çatana qədər o, sakit olmaz,

¹⁸ Uca Olan nəzər salıb ədalətli hökm çıxararaq
Haqqı icra edənə qədər duasını dayandırmaz.

¹⁹ Rəbb gecikməyəcək,

Rəhmsizlərə dözməyəcək,
²⁰ Onların bellərini qıracaq,
Başqa millətlərdən intiqam alacaq,
²¹ Zalımlar kütləsini məhv edəcək,
Haqsızların hakimiyyət əsasını sındıracaq,
²² İnsana əməllərinə görə əvəz verəcək,
Adamların işlərinə niyyətlərinə görə qarşılıq verəcək,
²³ Öz xalqı üzərində hökmü icra edəcək,
Mərhəməti ilə onları sevindirəcək.
²⁴ Quraqlıq zamanı yağış gətirən buludlar kimi,
Əziyyət zamanı mərhəmət də vaxtına düşər.

36

Rəbbin xalqı üçün dua

¹ Bizə mərhəmət et, ey Külli-İxtiyar, hər varlığın Allahı, nəzər et,
Öz qorxunu bütün başqa millətlərin canına sal.
² Yadelli millətlərə qarşı əlini qaldır,
Qoy onlar Sənin qüdrətini görsünlər.
³ Onlar bizim aramızda
Necə Sənin müqəddəsliyini gördülərsə,
Eləcə də bizə onların arasında
Öz əzəmətini göstər.
⁴ Bizim tanıdığımız kimi, onlar da Səni tanısınlar
Və bilsinlər ki, Səndən başqa Allah yoxdur, ya Rəbb.
⁵ Əlamətləri bərpa et, yenə möcüzələr göstər,
Əlin və sağ qolun üçün izzət qazan.
⁶ Hiddətini artır, qəzəbini tök,
Əleyhdarı yox et, düşməni əz.
⁷ Cəza vaxtını sürətləndir, vədi yada sal,
Qoy onlar Sənin əzəmətindən danışsınlar.
⁸ Qızgın alov qurtulmaq istəyəni yandırıb-yaxsın,
Sənin xalqına zülm edənlər məhvə düşər olsunlar.
⁹ «Bizdən başqası yoxdur!» deyən
Düşmən başçılarının başını əz.
¹⁰ Yaqubun bütün qəbilələrini topla,
Əvvəllər olduğu kimi onlara yenidən miras payla.
¹¹ Ya Rəbb, Sənin adınla çağırılan xalqa,
İlk doğulanın saydığı İsrailə mərhəmət göstər.
¹² Sənin müqəddəs şəhərin Yerusəlimə,
Sakin olduğun yerə rəhm et.
¹³ Sionu Öz əzəmətli işlərinin tərifi ilə,

Məbədinəⁱ Öz izzətinlə doldur.

¹⁴ Başlanğıcda yaratdığın insan nəsli üçün şəhadət et,
Adından söylənilən peyğəmbərlikləri yerinə yetir.

¹⁵ Səni gözləyənlərə əvəz ver,

Qoy Sənin peyğəmbərlərinə inansınlar.

¹⁶ Ya Rəbb, Sənin xalqın barədə Harunun xeyir-duasına görə,
Sənin müdafiəni axtaranların yalvarışını eşit.

¹⁷ Onda yer üzündəki bütün insanlar biləcəklər ki,
Sən Rəbsən, əbədi olan Allahsan.

Yalanı ayırd etmək barədə

¹⁸ Mədə hər cür qıdanı həzm edir,
Amma bəzi qidalar digərlərindən daha yaxşıdır.

¹⁹ Ağız ov ətinin dadını yoxladığı kimi,
Dərrakəli ağıl da saxta sözləri aşkar edir.

²⁰ Xain ürəkli adam kədər gətirər,
Təcrübəli adam isə ona necə əvəz verəcəyini bilir.

Həyat yoldaşı seçmək barədə

²¹ Bir qadın ərə getdiyi kişini özü seçə bilmir,
Amma kişi özünə arvad seçə bilər.

Belə ki, bəzi qızlar digərlərindən üstündür.

²² Qadın gözəlliyi üzə sevinc gətirir,

Bir kişi üçün bundan arzuolunan şey yoxdur.

²³ Əgər o qadının dilində mehribanlıq və həlimlik də varsa,
İnsanlar arasında onun əri qədər xoşbəxt adam yoxdur.

²⁴ Arvad alan kişi ən əsas sərvətini –

Özünə uyğun köməkçini və rahatlığının dayağını qazanır.

²⁵ Bir mülkün ətrafında hasar yoxsa, qarət edilər,
Arvad olmayan yerdə insan səfil düşüb əziyyət çəkər.

²⁶ Axı kim silah gəzdirən,

Şəhərdən-şəhərə dolaşan quldura etibar edər?

²⁷ Məskəni olmayan,

Axşam düşəndə harada gəldi gecələyən

Adamın taleyi də belədir.

37

Etibarsız dostlar barədə

¹ Hər dost «mən də sənə dost oldum» deyə bilər,
Amma bəzi dostların yalnız adı dostdur.

² Bir yoldaşın, ya dostun düşmən olması
Ölüm gətirən bir dərd deyilmi?

³ Ey pis niyyət, haradan soxuldun ki,
Yer üzünü belə yalanla örtüdü?

⁴ Elə yoldaş var ki,
Dostunun yaxşı günündə onunla birgə kef çəkir,
Pis günündə isə ona qarşı çıxır.

⁵ Elə də yoldaş var ki, dostunun naminə
Çəkdiyi əziyyətləri onunla bölüşür,
Döyüşmək lazım gələndə qalxan götürür.

⁶ Qəlbində əsl dostunu unutma,
Varlananda da onu yaddan çıxarma.

Məsləhətçilər barədə

⁷ Hər məsləhətçi öz məsləhətini tərifləyir,
Amma bəziləri öz xeyrinə məsləhət verir.

⁸ Məsləhət verənə münasibətdə ayıq ol,
Əvvəlcə öyrən ki, ona nə lazımdır.

Bəlkə, o, öz xeyrinə məsləhət verəcək?
Bəlkə, sənənin əleyhinə seçim edəcək?

⁹ Bəlkə, sənə deyəcək ki, doğru yoldasan,
Amma kənarda dayanacaq ki,
Başına nə gələcəyini görsün.

¹⁰ Sənə əyri baxan adamla məsləhət etmə,
Sənə həsəd apararlardan niyyətini gizlət.

¹¹ Qadınla rəqibi barədə,
Qorxaqla müharibə barədə,
Tacirlə alver barədə,
Alıcı ilə satış barədə,
Paxılla təşəkkür barədə,
Rəhmsizlə xeyirxahlıq barədə,
Tənbəllə hər hansı bir iş barəsində,
Muzdlu işçi ilə işin qurtarması barədə,
Avara nökrələ böyük iş barədə danışma,
Heç bir məsləhət üçün onlara müraciət etmə.

¹² Amma həmişə mömin adama müraciət et,
Elə adama ki əməllərə riayət etdiyini bilirsən,
Ruhu sənənin ruhuna uyğundur,
Büdrədiyin zaman sənənlə dərdini bölüşdürür.

¹³ Öz qəlbindən gələn məsləhətdən yapış,
Çünki sənin üçün ondan etibarlısı yoxdur.

¹⁴ Belə ki insan qəlbinin bəzi hallarda
Keşik qülləsində dayanan yeddi keşikçidən daha yaxşı
Xəbərdarlıq etmək vərđişi var.

¹⁵ Bunlardan əlavə, Uca Olana yalvar ki,
Səni həqiqət yoluna yönəltsin.

Həqiqi müdriklik barədə

¹⁶ Hər işin başlanğıcı düşünməkdir,
Hər əməldən qabaq məsləhət gəlir.

¹⁷ Ürəkdə olan dəyişikliklər özünü büruzə verir,
Bu, dörd şeydə görünür:

¹⁸ Yaxşılıq və pisləkdə, həyat və ölümdə.
Amma onları mütəmadi idarə edən dildir.

¹⁹ Eləsi var ki, çoxlarını öyrətməkdə mahirdir,
Amma öz canına heç bir faydası yoxdur.

²⁰ Eləsi də var ki, dildən pərgar olsa da,
Hamının ondan acığı gəlir.
Belə adam bütün nemətlərdən binəsib qalacaq.

²¹ Çünki Rəbb ona mərhəmət göstərməyib,
O, hər cür hikmətdən məhrumdur.

²² Elə adam var ki, müdrikliyi özünə fayda gətirir,
Düşüncəsinin bəhəri olan sözləri etibarlıdır.

²³ Müdrik adam öz xalqına təlim öyrədər,
Düşüncəsinin bəhəri etibarlıdır.

²⁴ Müdrik adam bol xeyir-dua edəcək,
Onu görənlərin hamısı onu bəxtiyar adlandıracaq.

²⁵ İnsanın həyatı günlərinin sayı ilə məhdudlaşır,
Amma İsrail xalqının həyatının günləri saysızdır.

²⁶ Müdrik adam öz xalqının etibarını qazanacaq,
Onun adı əbədi yaşayacaq.

Özünü idarə etmək barədə

²⁷ Övladım, həyatın ərzində canını sınaqdan keçir,
Onun üçün nəyin pis olduğunu bil və bunu ona rəva görmə.

²⁸ Çünki hər kəsə hər şey yararlı deyil,
Hər adama hər şey xoş gəlməz.

²⁹ Hər ləzzətli şeyə qarşı acgöz olma,
Yeməyin üstünə atılma.

³⁰ Çünki çox yeməkdən xəstəlik əmələ gəlir,
Açgözlük mədə pozğunluğuna gətirib çıxarır.

³¹ Açgözlükdən çox adam ölüb,
Pəhriz edən isə ömrünü artırır.

38

Həkimlik və sağlamlıq barədə

¹ Həkimə xidmətinə görə şərəflə ehtiram göstər,
Çünki onu Rəbb yaradıb.

² Uca Olandan həkimə şəfa vermək qabiliyyəti verilir,
Padşahlar da ona hədiyyə verirlər.

³ Həkimin biliyi onun başını ucaldar,
Əyanlar ona heyranlığını bildirərlər.

⁴ Rəbb dərmanları torpağın bitkilərindən yaradıb,
Ağıllı adam bunlara etinasızlıq göstərməz.

⁵ Bir zaman ağac parçası suyu içməli etmədimi?^j
Beləcə, Rəbbin gücü bilinmədimi?

⁶ Rəbb insanlara bilik verdi ki,
Özünün ecazkar işlərində Onu izzətləndirsinlər.

⁷ Həkim dərmanlarla şəfa verir
Və xəstənin ağrısını götürür.

Əczaçı dərmanlardan bir tərkib hazırlayır.

⁸ Allahın işləri həmişə davam edir,
Onun sayəsində dünyada sağlamlıq bərqərar olur.

⁹ Övladım, xəstələnmərkən etinasız olma,
Rəbbə dua et, O, sənə şəfa verəcək.

¹⁰ Yanlış yolu tərk et, əməllərini islah et,
Hər cür günahdan ürəyini təmizlə.

¹¹ Buxur yandır və xatirə olaraq çörək təqdimi ver,
İmkanın olduğu qədər bu təqdimin üzərinə yağ təqdimi axıt.

¹² Həkimə də yer ayır, çünki onu Rəbb yaradıb,
Həkim səni qoyub getməsin, çünki ona ehtiyacın var.

¹³ Bəzi vaxt uğur onların əlində olur,

¹⁴ Çünki onlar da Rəbbə yalvarırlar ki,
Rəbb xəstənin halını yüngülləşdirməkdə onlara uğur,
Həyatı davam etdirmək üçün şəfa əta etsin.

¹⁵ Kim onu Yaradanın önündə günah edirsə,
Qoy həkimin əlinə düşsün!

Yas tutmaq barədə

¹⁶ Övladım, ölən adam üçün göz yaşı tök,
Acı dərđini göstərməklə ağı söylə.

Cəsədini öləninin adətinə görə ört,
Onun dəfninə biganə qalma.

¹⁷ Acı-acı ağla, ürəkdən fəryad et,
Öləninin ləyaqətinə uyğun yas tut.
Bu, bir və ya iki gün davam etsin ki,
Söz-söhbətə səbəb olmasın.

Sonra isə dərđindən təsəlli tap.

¹⁸ Çünki dərđ ölüm gətirir,
Ürəyin dərđi gücü tükəndirir.

¹⁹ Fəlakət üz verərkən dərđ də gəlir,
Yazıq kimi ömür sürmək ürəyi üzür.

²⁰ Ürəyini kədərə təslim etmə,
Onu özündən kənar et, öz sonunu xatırla.

²¹ Geriyə yol olmadığını yada sal,
Sən ölüyə kömək edə bilməzsən,
Amma özünə pislilik edərsən.

²² Sanki ölü sənə deyir:

«Mənə çıxarılan hökmü yada sal,
O həm də sənin hökmündür.

Dünən mənim üçün, bu gün sənin üçün».

²³ Öləninin rahatlığa qovuşması ilə
Onun xatirəsini də rahat burax,
Ruhu bədənini tərk edəndən sonra
Onun dərđindən təsəlli tap.

Peşə sahibləri və sənətkarlar barədə

²⁴ Mirzələr müdrikliyi boş vaxt sayəsində əldə edirlər,
Az işi olan adam müdrək olur.

²⁵ Xıış sürən adam necə müdrək ola bilər?

Onun qürrələndiyi şey əlindəki bizidir.

İşi-gücü öküzləri qovmaq və onların işi ilə məşğul olmaqdır,
Danışdıqları da yalnız cavan öküzlərlə bağlıdır.

²⁶ Onun fikri xıışın açdığı şırımdadır,
Danaları yedirməklə gecə yarısına qədər çalışır.

²⁷ Hər dülgər və bəna da eyni vəziyyətdədir:

Onlar gecə-gündüz çalışırlar.
Möhürdə naxış açan həkkaklar

Müxtəlif haşiyələr yaratmağa səy göstərirlər,
Onlar istəyirlər ki, təsvirlərini daha çox bənzətsinlər.
İşlərini tamamlamaq üçün gecə yarısına qədər çalışırlar.
²⁸ Dəmirçi zindanının yanında oturan dəmirçi də belədir:

Dəmir işləri barədə öyrənir,
Oduun hərərəti onun bədənini yandırır,
Sobanın istisinə müqavimət göstərir,
Çəkicin səsi qulağını batırır,
Gözlərini qabın sürətinə dikir,
İşi tamamlamaq istəyir,
Bəzəmə işini tamamlamaq üçün
Gecə yarısına qədər çalışır.

²⁹ İş başına oturan dulmuşu da belədir:

Ayaqları ilə təkəri fırladır,
Həmişə öz işinin qayğısını çəkir,
Hər işini qabaqcadan hesablayır.

³⁰ Gili əli ilə şəkilə salır,

Ayaqları ilə bərkliyini yumşaldır,
Malalama işini tamamlamaq istəyir.
Sobanı təmizləmək üçün gecə yarısına qədər çalışır.

³¹ Onların hamısı əllərinə güvənir,
Hər biri öz işinin ustasıdır.

³² Onlar olmadan bir şəhər məskunlaşmaz,
Sakinlik və gediş-gəliş olmaz.

³³ Lakin onlar xalq məşvərlərinə çağırılırlar,
Yığıncalarda xüsusi yer tuturlar,
Hakimlik kürsüsünə oturmurlar.
Hökm qərarlarını çıxarmırlar.

³⁴ Təlim və mühakimə bacarığı nümayiş etdirmirlər,
Məsəllər icad etmirlər.
Amma dünyadakı həyata dayaq dururlar,
Dualarını sənət fəaliyyətləri vasitəsilə bildirirlər.

39

Müdrük adamlar barədə

¹ Yalnız öz qəlbini Uca Olanın qanunu üzərində
Düşünməyə həsr edən adam
Bütün qədimdə olanların hikmətini axtarar,
Peyğəmbərliklərin tədqiqi ilə məşğul olar.

² Məşhur adamların söylədiklərini qoruyub saxlayar,

Məsəllərin incəliklərinə nüfuz edər.

³ Məcəzaların gizli mənalarını tədqiq edər,
Məsəllərin müəmmaları üzərində çalışar.

⁴ Əsilzadələr arasında xidmət edər,
Başçıların önündə görünər.

Yadellilərin ölkələrinə səyahət edər,
Beləcə, insanlardakı yaxşını və pisi imtahan edər.

⁵ Öz ürəyini səhər erkəndən
Onu yaradan Rəbbə yönəldər,
Uca Olanın önündə yalvarar,
Dua etmək üçün ağzını açar,
Öz günahlarından ötrü yalvarar.

⁶ Əgər əzəmətli Rəbb istəsə,
Bu adam dərrakə ruhu ilə dolacaq,
Dilindən müdrik sözlər töküləcək,
Duada Rəbbə şükür edəcək.

⁷ O, məsləhət verməkdə və bilikdə dürüst olacaq,
Rəbbin sirləri üzərində dərinlən düşünəcək.

⁸ Öyrəndiyi təlimi nümayiş etdirəcək,
Rəbbin əhdinin Qanunu ilə öyünəcək.

⁹ Çoxları onun dərrakəsini mədh edəcək,
Bu, əsla unudulmayacaq,
Onun xatirəsi silinməyəcək,
Adı nəsildən-nəslə yaşayacaq.

¹⁰ Millətlər onun müdrikliyindən danışacaq,
Camaat onun tərifini bəyan edəcək.

¹¹ Yaşadıqca adı minlərlə addan daha məşhur olacaq,
Öləndən sonra da adı yaşayacaq.

Rəbbin mədhi

¹² Mən hələ ağılımdakı fikirləri daha çox bildirəcəyəm,
Belə ki, bədirlənmiş ay kimi dolmuşam.

¹³ Ey mömin övladlarım, mənə qulaq asın,
Axar su kənarında yetişən qızılıgül kimi açın.

¹⁴ Buxur kimi xoş ətir saçın,
Zanbaq kimi çiçək açın, rayihəniz yayılsın.

Şükür nəğməsi oxuyub
Rəbbə bütün işlərinə görə alqış edin.

¹⁵ Onun əzəmətli adını bildirin,
Dilinizdəki nəğmə və lira ilə

Onun tərifini bəyan edin,
Onu mədh edərək belə deyin:

¹⁶ «Rəbbin bütün işləri ecazkardır!

Onun bütün fərmanları öz vaxtında yerinə yetər».

«Bu, nədir? Bu, nə üçündür?» suallarını vermək olmur,

Çünki hər şey öz vaxtında baş verir.

¹⁷ Onun sözü ilə sular bir yerə yığılıb dayandı,

Ağzından çıxan bir sözlə onlar üçün hövzələr yarandı.

¹⁸ Onun buyruğu ilə hər şey baş verir,

Onun xilas gücünü heç kəs zəiflədə bilməz.

¹⁹ Bütün varlıqların əməlləri Onun önündədir,

Heç nə Onun gözündən gizlənə bilməz.

²⁰ O, əzəldən əbədiyyətə qədər hər şeyi görür,

Heç bir şey Onu heyrətə sala bilməz.

²¹ «Bu, nədir? Bu, nə üçündür?» demək olmur,

Çünki hər şey öz vəzifəsinə uyğun yaradılmışdır.

²² Rəbbin bərəkəti bir çay kimi qurunu örtər,

Güclü axın kimi onu suvarar.

²³ Suları duzlu dənizə çevirdiyi vaxtdakı kimi

Bütpərəstlər Onun qəzəbinə düçar olurlar.

²⁴ Onun yolları mömin adamlar üçün hamardır,

Amma Qanuna riayət etməyənlər üçün maneədir.

²⁵ Başlanğıcdan bəri yaxşı şeylər

Yaxşı adamlar üçün yaradılmışdır,

Eynilə pis şeylər də günahkarlar üçündür.

²⁶ Yaşamaq üçün insanların ən zəruri ehtiyacları

Su, od, dəmir, duz,

Buğda unu, süd, bal,

Üzüm şirəsi, zeytun yağı və paltardır.

²⁷ Bütün bunlar yaxşı adamların xeyri üçündür,

Amma günahkarların ziyanına çevrilir.

²⁸ Elə küləklər olur ki, insanları cəzalandırmaq üçün yaranıb,

Hücum çəkdikləri vaxt güclərini göstərirlər,

Beləcə, onları Yaradanın qəzəbini icra edirlər.

²⁹ Od, dolu, aclıq və ölüm –

Bütün bunlar cəzalandırmaq üçün yaradılmışdır.

³⁰ Vəhşi heyvanların dişləri, əqrəblər, gürzələr

Və dinsizləri məhv edən qisas qılıncı

³¹ Rəbbin buyruqlarını şövqlə yerinə yetirirlər.

Lazım olanda yer üzündə hazır olurlar,

Vaxtı gələndə Onun sözünə əməl edirlər.

³² Beləcə, mən əvvəldən qərara gəldim,
Düşünüb daşındım və yazmağa başladım:
³³ «Rəbbin bütün işləri yaxşıdır,
O, bütün ehtiyacları vaxtında ödəyir».
³⁴ «Bu, ondan betərdir» demək olmaz,
Çünki hər şey vaxtı gələndə dəyərini göstərir.
³⁵ Beləcə, bütün qəlbin və səsinlə şükür nəğməsi oxu,
Rəbbin isminə alqış et!

40

İnsan həyatının çətinlikləri

¹ Hər insanın payına çoxlu çətinlik düşür,
Adəm övladlarının üzərində ağır bir boyunduruq var.
Öz analarının bətnindən çıxdıqları gündən
Hər şeyin anası olan torpağın qoynuna
Dönəcəkləri günədək bu, belədir.
² Qabaqcadan ölüm gününü fikirləşmək
Onları dərin düşüncəyə və ürək qorxusuna salır.
³ Taxtda oturan məşhur bir insandan tutmuş
Torpağa və toza yıxılan kəsə qədər,
⁴ Al-qırmızı geyinib tac qoyandan tutmuş
Çula bürünənə qədər hər kəs
Qəzəbə, paxıllığa, həyəcana, təlatümə,
Ölüm qorxusuna, hiddətə və münaqişəyə mübtəladır.
⁵ İnsan hətta yataqda yatdığı zamanda da
Gecə yuxusu onun düşüncəsini qarışdırır.
⁶ Az dincəlir, ya da heç istirahət etmir,
Yuxuda da gündüz olduğu kimi keşik çəkir.
Düşüncəsindəki mənzərələrlə səksəkəyə düşərək
Döyüş meydanından qaçan adama bənzəyir.
⁷ Təhlükəsiz yerə çatıb oyanır,
Səbəbsiz qorxduğuna heyrət edir.
⁸ İnsandan ev heyvanlarına qədər bütün varlıqlara
Bəlalar üz versə də,
Günahkarlar üçün bunlar yeddi qat çox olur.
⁹ Ölüm, qan, münaqişə, qılınc,
Fəlakət, aclıq, dağıntı və bəla –
¹⁰ Bütün bunlar Qanuna riayət etməyənlər üçün yaradılmışdır,
Nuh daşqını onlara görə olmuşdur.
¹¹ Torpaqdan olan hər şey torpağa,

Sudan olan hər şey dənizə dönər.

Pisliyin nəticələri

¹² Hər rüşvət və haqsızlıq məhv olacaq,
Amma düzgünlük əbədi qalacaq.

¹³ Haqsızlıq edən adamların sərvəti çay kimi quruyacaq,
Leysan zamanı güclü şimşək kimi çaxıb yox olacaq.

¹⁴ Səxavət əlini açan sevinəcək,
Qanunu pozan isə tamamilə məhv olacaq.

¹⁵ Dinsizlərin nəsli az qol-budaq verəcək,
Onlar sıldırım qayalardakı xəstə rişələrə bənzəyərlər.

¹⁶ Hər gölün və çayın kənarında qamışlar olur,
Hər bitkidən öncə bunlar çəkilib çıxarılır.

¹⁷ Xeyirxahlıq bərəkətlərlə dolu cənnət bağçası kimidir,
Sədəqə verməyin nəticəsi əbədi olaraq qalır.

Həyat nemətləri barədə

¹⁸ Özünü təmin edən şəxsin və zəhmətkeş adamın həyatı xoşdur,
Amma xəzinə tapan kəs hər ikisindən üstündür.

¹⁹ Uşaqlar və şəhər salmaq insanın adını yaşadar,
Amma qüsursuz sayılan arvad insan üçün daha üstündür.

²⁰ Şərab və musiqi ürəyə sevinc verər,
Amma hikmət sevgisi hər ikisindən üstündür.

²¹ Tütək və liranın müşayiəti nəğməni xoşagələndir,
Amma gözəl səs hər ikisindən üstündür.

²² Cazibədarlıq və gözəllik gözü cəlb edir,
Amma toxumun cücərtisi hər ikisindən üstündür.

²³ Dost və yoldaşla vaxtaşırı görüşürlər,
Ər və arvadsa həmişə bir-birinin yanında olduğu üçün daha üstündür.

²⁴ Qardaşlar və yardım çətin vaxtda lazımdır,
Amma sədəqə vermək ikisindən də daha yaxşı insana kömək edir.

²⁵ Qızıl və gümüş insana arxayınlıq verər,
Amma qiymətli məsləhət hər ikisindən üstündür.

²⁶ Sərvət və qüvvət ürəyə ruh verər,
Amma Rəbb qorxusu hər ikisindən üstündür.

Rəbb qorxusunda yaşayan adam möhtac olmaz,
Kömək axtarmaq ona lazım deyil.

²⁷ Rəbb qorxusu bərəkətli cənnət bağçası kimidir,
İnsanı hər cür izzətli libasdan yaxşı geyindirər.

Dilənçilik barədə

²⁸ Övladım, dilənçiliklə ömür sürmə,
Sədəqə istəməkdənsə ölmək yaxşıdır.

²⁹ Başqasının süfrəsinə göz dikən adamın
Həyat tərzini heç həyat sayılmaz.

O, başqasına məxsus yeməklə özünü əskildir,
Dərrakəli və tərbiyəli adam isə bundan çəkinər.

³⁰ Utanmaz adamın dili dilənərkən şirin olur,
Amma onun içində xəcalət alışıb-yanır.

41

Ölüm barədə

¹ Ey ölüm, əmlak sahibi olub, sülh içində yaşayan adama,
Qayğı çəkməyən və hər şeydə uğur qazanan,
Yemək yeməyə hələ qüvvəsi olan şəxsə
Səni xatırlamaq nə qədər acıdır!

² Ey ölüm, möhtac və qüvvəsi zəif olan,
Çox qocalmış, hər şeyə görə qayğı çəkən,
Məyus olan və dözümlüyü itirmiş adama
Sənin hökmün nə qədər xoşdur!

³ Ölüm hökmündən qorxuya düşmə,
Əcdadlarını və nəsilərini xatırla.

⁴ Bütün varlıqlar üçün Rəbb tərəfindən olan hökm budur.
Onda nə üçün Uca Olana məqbul olan şeyə qarşı çıxasan?
Ömrün istər on, istər yüz, istərsə də min il olsun,
Ölülər diyarında bunun əhəmiyyəti olmayacaq.

Günahkarların taleyi

⁵ Günahkarların övladları mənfur olur,
Onlar tez-tez dinsizlərin məskəninə baş çəkirlər.

⁶ Günahkarların övladlarının mirası puç olacaq,
Onların nəsiləri daim şərəfsizliyə düşər olacaq.

⁷ Övladları dinsiz atanı təqsirləndirəcəklər,
Çünki ondan ötrü məzəmmət olunurlar.

⁸ Vay halınıza, ey dinsiz adamlar ki,
Uca Allahın Qanununu tərk etmişsiniz.

⁹ Doğulanda lənət üçün doğulursunuz,
Öləndə də lənət payı alacaqsınız.

¹⁰ Torpaqdan olan hər şey torpağa qayıdır,
Eləcə də dinsizlər lənətdən həlakə doğru gedirlər.

¹¹ Adamlar öz ölülərindən ötrü yas tuturlar,
Günahkarların isə şərəfsiz adları itib-gedir.

¹² Öz ad-sanını gözlə,

Çünki bu, sənə min böyük qızıl xəzinəsindən çox qalacaq.

¹³ Xoş günlər müvəqqətidir,

Amma ad-san əbədi olaraq qalır.

Nədən utanmaq lazımdır

¹⁴ Övladlarım, öyrətdiklərimə riayət edin və sülh içində yaşayın.

Gizli müdriklik və kəşf olunmamış xəzinə –

Bunların hər ikisindən nə fayda?

¹⁵ Axmaqlığını gizlədən adam

Müdrikliyini gizlədən adamdan üstündür.

¹⁶ Beləcə, mənim sözlərimə sayğı göstərin:

Elə hallar olur ki, utancaqlıq göstərmək yaxşı deyil.

Hər şey hər kəs tərəfindən düzgün qiymətləndirilmir.

¹⁷ Atanla ananın önündə cinsi əxlaqsızlıqdan,

Başçının, ya da hökmranın yanında yalan söyləməkdən utan.

¹⁸ Hakimin və münsifin yanında cinayətdən,

Camaatın və xalqın yanında

Qanunun ziddinə hərəkət etməkdən utan.

¹⁹ Yoldaşının və dostunun önündə haqsızlıqdan,

Qaldığın yerdə oğurluq etməkdən utan.

²⁰ Allahın həqiqətinin və Əhdinin önündə utan.

Yemək zamanı dirsəyini masaya dayamaqdan,

²¹ Borc alanda və verəndə lənət etməkdən,

Səni salamlayanlara cavab verməməkdən utan.

²² Yüngül əxlaqlı qadına nəzər salmaqdan,

Qohuma arxanı çevirməkdən utan.

²³ Payı və hədiyyəni geri almaqdan,

Ərli qadına gözünü dikməkdən utan.

²⁴ Öz qarabaşına sataşmaqdan,

Onun yatağına yaxınlaşmaqdan utan.

²⁵ Dostların önündə məzəmmət sözlərindən,

Bəxşiş verəndən sonra qınamaqdan utan.

²⁶ Şayiələri təkrar etməkdən,

Gizlində söylənənləri faş etməkdən utan.

²⁷ Bunların hamısına əməl etsən,

Əsl utancaqlığı nümayiş etdirəcəksən,

Hər bir insanın önündə rəğbət qazanacaqsan.

Nədən utanmaq lazım deyil

¹ Bu şeylərdənsə utanmaq lazım deyil:

Başqalarının rəğbətini qazanmaq üçün günah etmə,

² Uca Olanın Qanunundan və əhdindən utanma.

Hətta bir dinsiz də haqlı olarkən

Ona bəraət verən hökm çıxarmaqdan utanma.

³ Həmkarın və yol yoldaşınla haqq-hesab aparmaqdan,

Qohumlarınla mirası bölüşdürməkdən utanma.

⁴ Ölçüdə və çəkiddə düzgünlükdən,

Az, ya çox qazanmaqdan utanma.

⁵ Tacirlərlə sövdələşmədə mənfəət götürməkdən,

Uşaqlarına ciddi tərbiyə verməkdən,

Pis bir nökrin kürəyini qan çıxana qədər

Qırmanclamaqdan utanma.

⁶ Arvad etibarsız olanda şeyləri möhürləmək yaxşıdır,

Çox adam olan yerdə hər şeyi qıfıl altında saxla.

⁷ Bir şey verirənsə, sayının və çəkisinin hesabını apar,

Verdiyini və qəbul etdiyini hər şeyi qeydə al.

⁸ Ağılsıza, axmağa, cavanlarla çəkişən qocaya

Öyüd verməkdən utanma.

Onda əsl tərbiyəli insan olacaqsan,

Dünyada yaşayan hər kəs səni təqdir edəcək.

Atalar və qızlar barədə

⁹ Qızından ötrü ata yuxusuz qalar,

Amma qızının xəbəri olmaz,

Qızının fikrindən yuxusu qaçar.

Cavanlığında onun ərə getməyinin,

Ərə getdikdə ərinin gözündən düşməsinin qayğısını çəkər.

¹⁰ Qız vaxtı bakirəliyinin pozulmamasının,

Ata evində ikən hamilə qalmamasının dərini çəkər.

Evləndikdə xəyanət edə biləcəyindən,

Ərli ikən sonsuz qalacağından narahat olar.

¹¹ Dikbaş qızına ciddi nəzarət et,

Ta ki o, səni düşmənlərinin kinayə hədəfi etməsin,

Şəhərdə dedi-qoduya, xalqın mühakiməsinə tuş gəlməyəsən,

Çoxlu camaat arasında rüsvay olmayasan.

Qadınlar barədə

¹² Bir insanın gözəlliyinə gözünü dikmə,
Qadınların içində oturma.

¹³ Çünki paltardan güvə çıxdığı kimi
Qadından da qadın məkri hasil olur.

¹⁴ Kişinin küdurəti qadının xoş rəftarından yaxşıdır,
Qadından xəcalət və rüsvayçılıq hasil olur.

Allahın təbiətdə zühuru

¹⁵ İndi isə Rəbbin işlərini yada salacağam,
Gördüklərim barədə ətraflı danışacağam.

Rəbbin sözləri ilə Onun işləri zahir olur,
Hər şey Onun xoş iradəsi ilə baş verir.^k

¹⁶ Parlayan günəş hər şeyin üzərinə nəzər salır,
Beləcə, Rəbbin işi Özünün izzəti ilə doludur.

¹⁷ Rəbb bütün ecazkar işlərini bəyan etməyi
Mələklərə həvalə etməmişdir.

Külli-İxtiyar Rəbb kainatı Öz izzəti ilə bərqərar etmək üçün
Bu ecazkar işləri qoymuşdur.

¹⁸ O, dibsiz dərinlikdə və ürəkdə nə olduğunu bilir,
Onların heyrətli işlərini görür.

Çünki Uca Olan hər bilikdən xəbərdardır,
Dövrün əlamətlərinə nəzər salır.

¹⁹ Keçmiş və gələcək hadisələri bəyan edir,
Gizli şeylərin izlərini aşkara çıxarır.

²⁰ Heç bir fikir Ondan yan keçməz,
Heç bir söz Ondan gizlənməz.

²¹ O, Öz hikmətinin əzəmətli işlərini nizamladı,
Belə ki, əzəldən əbədiyyətə qədər mövcuddur.

Ona nəşə artırıb-əskiltməyə lüzum yoxdur,
Onun heç bir məsləhətçiyə ehtiyacı yoxdur.

²² Onun bütün işləri necə də cəlbedicidir,
Baxanda necə də göz qamaşdırır!

²³ Bunların hamısı yaşayır və əbədi qalır,
Öz vəzifəsini icra edir və hər biri tabe olur.

²⁴ Hər şey ikilidir və hər şeyin əksi vardır,
O, heç bir şeyi əskik yaratmayıb.

²⁵ Bir şey digərinin xeyrinə xidmət edir.

^k **42:15** Bəzi əlyazmalar «hər şey Onun xoş iradəsi ilə baş verir» cümləsini əlavə edirlər.

Rəbbin izzətini seyr etməkdən kim doya bilər?

43

Günəş, ay və ulduzlar barədə

¹ Uca fəzanın əzəməti, aydın göy qübbəsi –
Səmanın necə də izzətli mənzərəsi var!

² Günəş doğarkən və göyə qalxarkən bəyan edir:
«Ecazkar yaradılış olan mən Uca Olanın işiyəm».

³ Günəş ən yüksək nöqtədə olarkən torpağı quraqlığa çevirir,
Onun hərəkətinə kim davam gətirə bilər?

⁴ Əritmə işləri zamanı sobanı püfkürürlər,
Amma günəş dağları üç qat artıq yaxır.
O, alovlu buxar püfkürərək, şüalarla parlayaraq
Gözləri qamaşdırır.

⁵ Günəşi yaradan Rəbb əzəmətlidir,
Günəş Rəbbin sözü ilə öz yolu ilə sürətlə hərəkət edir.

⁶ Aya gəlinə, o da öz növbəsində dayanıb,
Ayları bildirir və zamanın əlaməti olur.

⁷ Bayramların gəlişini ay göstərir,
Bədirləndikdən sonra onun işığı tədricən kiçilir.

⁸ Aylar ona uyğun olaraq adını alır,
O, öz dəyişikliyi zamanı ecazkarlıqla böyüyür.
Ay ucalarda olan ordunun çırağıdır,
O, göy qübbəsində parlayır.

⁹ Göylərin gözəlliyi ulduzların izzətindədir,
Onlar Rəbbə məxsus ucalarda parlayan bəzəkdir.

¹⁰ Müqəddəs Olanın sözü ilə hökmə uyğun dayanırlar,
Öz növbələrini tutmaqdan əsla yorulmurlar.

¹¹ Göy qurşağına nəzər sal və onu Yaradana alqış et,
Bərq vurarkən o, olduqca gözəldir.

¹² Əzəmətli dairə ilə səmanı əhatəyə alır,
Uca Olanın əlləri ona uzanır.

Təbiətin möcüzələri

¹³ Rəbb Öz fərmanı ilə qarı tələsdirir,
Hökmünün parıltısı olan şimşək çaxır.

¹⁴ Eyni şəkildə səma anbarları açılır,
Buludlar quş kimi uçub çıxır.

¹⁵ Öz qüdrəti ilə buludları möhkəmləndirir,

Dolu parçalarını dağıdıb yerə tökür.

¹⁶ Onun nəzərindən dağlar silkələnir,

Onun iradəsi ilə səmum küləyi əsir.

¹⁷ Onun ildırımının səsi yeri lərzəyə salır,

Şimal qasırğası və burulğan olur.

¹⁸ Aşağıya uçan quşlar kimi qar səpələyir,

Qarın yağması çəyirtkə axını kimidir.

Onun bəyazlığının gözəlliyi göz oxşayır,

Onun yağması qəlbi heyran edir.

¹⁹ Rəbb torpağın üzərinə duz kimi qırov tökür,

O da donaraq iti sırsıraya çevrilir.

²⁰ Soyuq şimal küləyi əsir,

Suyun üstü buz bağlayır.

Buz bütün su hövzələri üzərində qərar tutur,

Su sanki dəbilqəyə bürünür.

²¹ Rəbb dağları dağıdır və çöllüyü yandırır-yaxır,

Atəş otları alışdırır.

²² Amma duman hər şeyin təcili şəfasına xidmət edir,

Düşən şəh bürkünü sərinləşdirir.

²³ Rəbb Öz niyyəti ilə dənizin dərinliyini azaldır,

Onun arasına adalar salır.

²⁴ Dənizlə yola çıxanlar bunun təhlükəsindən danışirlar,

Biz də qulaqlarımızla eşitdiklərimizdən heyrətə gəlirik.

²⁵ Çünki dənizdə qəribə və möcüzəli işlər,

Hər cür varlıq və nəhəng dəniz canlıları olur.

²⁶ Rəbbin sayəsində hər şey uğurla öz məqsədinə çatır,

Hər şey Onun sözü ilə qərar tutur.

²⁷ Biz çox şey söyləyə bilərik, amma yenə yetərli olmaz,

Sözün qıyası: «Rəbb hər şeydə və hər yerdədir».¹

²⁸ Onu izzətləndirmək üçün haradan güc tapa bilərik?

Çünki O, Öz işlərinin hamısından üstündür.

²⁹ Rəbb zəhmlidir və çox əzəmətlidir,

Onun qüdrəti ecazkardır.

³⁰ Rəbbi izzətləndirərkən Onu ucaldın,

Bacardığınız qədər bunu edin, çünki O, bundan da üstündür.

Onu ucaldarkən gücünüzü artırın, yorulmayın,

Bununla belə, yenə yetərli olmayacaq.

³¹ Kim Onu gördü ki, təsvir edə bilsin?

Olduğu kimi Onu kim izzətləndirə bilər?

³² Görünənlərdən də çox şey gizləndə qalıb,

Çünkü biz Onun işlərinin az hissəsini görürük.

³³ Beləcə, hər şeyi yaradan Rəbdir,

Mömin insanlara da müdrikliyi O vermişdir.

44

İsrailin əcdadlarının mədhi

¹ İndi gəlin şan-şöhrətli kişiləri mədh edək,
Nəsil ardıcılığı ilə əcdadlarımızı tərifləyək.

² Rəbb onlar vasitəsilə çoxlu izzətli şeyləri,
Əzəldən Öz əzəmətini zahir etdi.

³ Onlardan bəzisi padşahlığı idarə edirdi,
Bəzisi qüdrət sahibi, adlı-sanlı kişilər idi,
Bəzisi ağıllı məsləhətlər verir,
Peyğəmbərliklə söz bəyan edirdi.

⁴ Bəzisi məşvərətlərdə xalqa rəhbərlik edir,
Xalqa yazı sənətini başa salır,
Təlimi hikmətli sözlərlə çatdırırdı.

⁵ Bəzisi musiqi ahəngləri bəstələyir,
Yazaraq şeirlər qoşurdu.

⁶ Bəzisi var-dövlət və güc sahibləri idi,
Öz məskənlərində sülh içində yaşayırdı.

⁷ Onların hamısının öz soydaşları arasında hörməti var idi,
Öz dövrlərinin fəxri idilər.

⁸ Bəzisi özlərindən sonra ad qoyub getdi ki,
Onları başqaları müfəssəl tərif etsinlər.

⁹ Bəzisindən isə bir xatirə qalmamış,
Heç yaşamamış kimi yox olmuşlar.

Onlar sanki heç doğulmamışlar,
Onlardan sonra gələn övladları da eləcə.

¹⁰ Amma o biriləri şəfqət sahibi olmuşlar ki,
Onların saleh əməlləri yaddan çıxmamışdır.

¹¹ Nəsillərinə bu ad qalmaqdadır,
Gözəl mirasları övladlarıdır.

¹² Onların nəslə həmişə Rəbbin əhdinə sadıq qalmışdır,
Onların sayəsində övladları da bu yoldadır.

¹³ Nəsilləri əbədi olaraq qalacaq,
İzzətləri silinib itməyəcək.

¹⁴ Bədənləri sülh içində uyuyur,
Adları nəsillər boyu yaşayacaq.

¹⁵ Xalqlar onların müdrikliyindən danışacaq,

Camaat təriflərini bəyan edəcək.

Xanok

¹⁶ Xanok Rəbbə məqbul oldu və göyə qaldırıldı,
Bütün nəsillər üçün tövbə nümunəsi oldu.

Nuh

¹⁷ Nuh kamillik və salehlik əldə etdi,
Allahın qəzəbi zamanı o, insanlığa bir başlanğıc oldu,
Daşqın olanda yer üzündə qalan bir neçə nəfərdən biri oldu.

¹⁸ Allah onunla əbədi əhd bağlamışdır ki,
Bütün varlıqlar bir daha daşqınla məhv olmayacaq.

İbrahim

¹⁹ İbrahim çoxlu millətin böyük əcdadıdır,
Onun kimi izzətli bir kəs olmayıb.

²⁰ O, Uca Olanın Qanununa riayət etmiş,
Onunla əhd bağlamış,
Bu əhdi öz bədənində təsbit etmiş,
Sınaq zamanı sadıq qalmışdır.

²¹ Bu səbəbdən Rəbb ona and içib vəd etmişdir ki,
Onun nəsli vasitəsilə millətlərin hamısı xeyir-dua alacaq,
Onun nəsli yerin tozu qədər çoxalacaq,
Ulduzlar kimi ucalacaq,
Onlara Qırmızı dənizdən Böyük dənizə qədər,
Fərat çayından qurunun qurtaracağına qədər torpaqları miras verəcək.

İshaq və Yaqub

²² Atası İbrahimin xatirinə Rəbb İshaqa da təsdiq etdi ki,
²³ Bütün insanlara olan xeyir-duasını və əhdi davam etdirir.

Bu xeyir-dua Yaqubun başı üzərinə də endi,
Rəbb xeyir-duasını ona da aid etdi və ona miras verdi,
Torpağı paylara ayıraraq İsrailin on iki qəbiləsi arasında bölüşdürdü.

45

Musa

¹ Rəbb Yaqubun nəsindən elə bir şəfqətli insan çıxartdı ki,
O, bütün insanların gözündə lütf tapdı.

Bu, Allahın və insanların sevimlisi olan Musadır ki,
Xatirəsi xeyir-dualarla yad edilir.

² Rəbb onun izzətini mələklərə bərabər etmişdir,
Düşmənləri vahiməyə salmaq üçün onu qüdrətli etmişdir.

³ Musanın sözü ilə Rəbb möcüzələrin icrasını sürətləndirdi,
Onu padşahların önündə izzətləndirdi.

Onun vasitəsilə xalqa göstəriş verdi,
Ona Öz izzətini göstərdi.

⁴ Sədaqəti və həlimliyi üçün Onu təqdis etdi,
Bütün insanların arasından onu seçdi.

⁵ Özünün səsini eşitməsinə ona izin verdi,
Qatı qaranlığın içi ilə onu apardı.

Ona üzbəüz əmrləri, həyat və bilik qanununu verdi ki,
Yaquba əhdi, İsrailə Öz hökmlərini öyrətsin.

Harun

⁶ Rəbb Musa kimi müqəddəs bir şəxs olan Harunu da ucaldı,
Harun onun qardaşı olub Levi qəbiləsindən idi.

⁷ Rəbb Harunla əbədi bir əhd qoydu,
Onu xalqın kahinliyinə təyin etdi.

Ona şərəf bəxş etdi,
İzzət libasına bürüdü.

⁸ Onu gözəl dəbdəbə ilə geyindirdi,
Qüdrət alətləri ilə möhkəmləndirdi,
Bunlar şalvar, üst cübbə və efoddan ibarət idi.

⁹ Bunu qızıl qotazlarla və ətrafında zıncırovlarla əhatə etdi ki,
O addımlayarkən səs salsın.

Bunlar Rəbbin xalqına xatırlatmaq üçün
Məbəddə eşidiləcək bir cingilti salırdı.

¹⁰ Ona tikmə işi olan qızılla bəzənmiş,
Mavi və al-qırmızı libas,
Hökm öncəgörməsi və həqiqət izharı olan
Urimi və tummimi verdi.

Bu, qırmızı ipliklə hörülmüşdü və sənətkar işi idi.

¹¹ Ona möhür həkk olunmuş çox qiymətli daşlar verdi,
Onlar qızıl sağanaqda idi və zərgər işi idi.

Xatirə üçün onların üzərində
İsrail qəbilələrinin sayına görə adları oyulmuşdu.

¹² Ona çalmanın üstünə qoymaq üçün qızıl bir tac verdi,
Onun üzərində təqdis möhürünün naxışı,
Fəxrlə daşınası mötəbər yazı var idi.

Bu tac mahir sənətkar işi,
Göz oxşayan bir bəzək əşyası idi.

¹³ Ondan əvvəl belə gözəl şeylər yox idi,
Yadellilərdən bir kəs heç vaxt belə geyinməmişdir,
Yalnız bütün dövrlərdə onun oğulları və nəsiləri
Bunlardan istifadə etmişlər.

¹⁴ Onun gətirdiyi qurbanlar tamamilə yanırdı,
Bu, gündə iki dəfə davam edirdi.

¹⁵ Musa vəzifəyə təyin edərək
Onu müqəddəs zeytun yağı ilə məsh etdi.
Bu, Harun üçün əbədi bir əhd oldu,
Göylər durduqca onun nəslə üçün də davam etdi.
Ta ki onlar Rəbbə xidmət etsinlər,
Birlikdə kahinlik etsinlər,
Rəbbin xalqına Onun adı ilə xeyir-dua versinlər.

¹⁶ Rəbbə bəhər təqdimi,
Onun xalqının bağışlanmasının xatirəsi olaraq
Buxur və ətirli qoxu təqdimi vermək üçün
O, yer üzündə bütün yaşayanlar arasından Harunu seçmişdi.

¹⁷ Rəbb Öz əmrləri vasitəsilə
Ona əmrlərlə və hökmlərlə bağlı səlahiyyət verdi ki,
Yaquba şəhadəti öyrətsin,
İsrailə Özünün Qanunu ilə yol göstərsin.

¹⁸ Kahin olmayan başqaları ona qarşı çıxdılar,
Çöllükdə hiddət və qəzəb içində
Dotanın, Avironun və Korahın tərəfdarı olan adamlar
Ona paxıllıq etdilər.

¹⁹ Rəbb bunu gördü və Ona xoş gəlmədi,
Hiddət və qəzəblə onlar həlak edildi.
Rəbb onların üzərində möcüzə göstərdi,
Belə ki, alovlanan odla onları məhv etdi.

²⁰ Harunun izzətini artırdı,
Ona bir miras verdi.
İlk novbarın ilk bəhrələrini ona ayırdı,
Hər şeydən öncə ona bol çörək təqdimləri hazırladı.

²¹ Belə ki, onlar Rəbbin qurbanlarını da yeyəcəkdilər,
Bunu da Rəbb Haruna və onun nəslindən olanlara vermişdir.

²² Amma o, xalqının torpağından miras almamalıdır,
Öz xalqı arasında yalnız ona pay yoxdur,
Çünki onun payı və mirası Rəbbin Özüdür.

²³ Eleazar oğlu Pinxas izzətdə onlardan sonra üçüncüdür,
Çünki Rəbb qorxusu ilə təəssüb çəkdi.

Xalq üz döndərdiyi vaxt

Öz ürəyinin xoş niyyətində möhkəm dayandı,

İsrailə görə vəsatətçilik etdi.

²⁴ Bu səbəbdən onunla bir sülh əhdi qoyuldu ki,

Həm müqəddəs şeylər, həm də xalq üçün məsuliyyət daşısın,

Özü və nəslindən olanlar yüksək kahinlik vəzifəsinə

Əbədi olaraq mənsub olsunlar.

²⁵ Həmçinin Yəhuda qəbiləsindən

Yessey oğlu Davudla da əhd qoyuldu ki,

Padşahlıq mirası onun bir oğlundan digər oğluna keçsin.

Beləcə, kahinlik mirası da Haruna və onun nəslinə məxsusdur.

²⁶ Qoy Rəbb siz kahinlərin ürəklərinə müdriklik versin ki,

Onun xalqına ədalətlə hakimlik edəsiniz.

Ta ki əcdadların fəzilətləri itib-batmasın,

Onların izzəti nəsilləri boyu qalsın.

46

Yeşua

¹ Nun oğlu Yeşua döyüşdə qüvvətli idi,

Peyğəmbərlikdə Musanın xələfi idi.

Adının mənasına uyğun olaraq

Rəbbin seçilmişlərini xilas etməkdə,

Üsyan edən düşmənlərdən qisas almaqda qüdrətli idi.

Beləcə, İsraili öz mirasına qovuşdurdu.

² Əlini uzadarkən,

Şəhərlərə qarşı qılınc çəkərkən necə də şöhrətli idi!

³ Kim ondan qabaq belə möhkəm dayana bildi?

Belə ki, o, Rəbbin döyüşlərini aparırdı.

⁴ Onun əli ilə günəş dayanmadımı?

Bir gün iki günə qədər uzanmadımı?

⁵ Düşmən onu hər tərəfdən sıxışdırarkən

Küllü-İxtiyar Uca Olanı çağırırdı.

Əzəmətli Rəbb onu eşitdi,

Böyük şiddətlə dolu parçaları yağdırdı.

⁶ O, başqa millətlərin üzərinə döyüşə atıldı,

Enişdə olarkən ona müqavimət göstərənləri məhv etdi.

Ta ki başqa millətlər də onun əsləhəsinin gücünü,

Onun Rəbbin adı ilə vuruşduğunu bilsinlər.

⁷ O isə yalnız Külli-İxtiyar Rəbbin ardınca gedirdi.

Kalev

Musanın dövründə Yeşua

Yefunna oğlu Kalevlə birlikdə yaxşı bir iş gördü.

Camaata müqavimət göstərərək

Xalqa günah etməyə imkan vermədilər,

Bəd deyingənliyi dayandırdılar.

⁸ Belə ki, yürüş edən altı yüz min nəfərdən

Yalnız onların ikisi qalmışdı.

Məqsəd bu idi ki, xalqı süd və bal axan torpağa daxil etsinlər.

⁹ Rəbb Kalevə qüdrət verdi,

Bu, onda qocalığına qədər qaldı.

O, ölkənin dağlıq bölgəsinə qalxdı,

Onun nəslə miras aldı.

¹⁰ Ta ki bütün İsraililər Rəbbin ardınca getməyin

Yaxşı iş olduğunu görsünlər.

Hakimlər

¹¹ Hakimlər də hər biri öz adı ilə tanınırdı,

Ürəkləri xəyanətə uymamışdı,

Rəbdən üz döndərməmişdilər.

Qoy onların xatirəsinə xeyir-dua olsun!

¹² Qoy nəsilləri bəhər versin,

Adları övladlarına ötürülsün.

Şamuel

¹³ Şamuel öz Rəbbinin sevimlisi,

Rəbbin peyğəmbəri idi.

O, padşahlığı təsis etdi, öz xalqı üçün başçıları məsh etdi.

¹⁴ Rəbbin Qanununa uyğun camaata hakimlik etdi.

Rəbb də Yaqubun nəslinə nəzər saldı.

¹⁵ O, imanını sayəsində peyğəmbərliyini isbat etdi,

Görüntünün həqiqiliyi sözləri vasitəsilə bəlli oldu.

¹⁶ Düşmənləri hər tərəfdən sıxışdırarkən

Külli-İxtiyar Rəbbi çağırdı,

Ona bir südəmər quzu təqdim etdi.

¹⁷ Rəbb göylərdən guruldadı,

Uca səda ilə Öz səsini eşitdirdi.

¹⁸ Surluların rəhbərlərini,

Filiştlilərin bütün başçılarını silib atdı.

¹⁹ Əbədi yuxuya getməzdən əvvəl

Rəbbin və Onun məsh etdiyi padşahın önündə şəhadət etdi:

«Heç kəsdən mal, bir çarıq belə, qəbul etmədim».

Bir adam da ona iddia irəli sürmədi.

²⁰ Rəhmətə gedəndən sonra da peyğəmbərlik etdi,

Padşaha ölümünü bildirdi.

Peyğəmbərlik vasitəsilə yer üzündə səsini qaldırdı,

İstədi ki, xalqın günahları silinib atılsın.

47

Natan

¹ Bundan sonra Natan ortaya çıxdı,

Davudun dövründə peyğəmbərliyə çatdı.

Davud

² Ünsiyyət təqdimindən ayrılan piy kimi

Davud da İsraililər arasından seçilmişdir.

³ Oğlaqlarla oynayan kimi, aslanlarla oynayardı,

Sürüdəki quzularla oynayan kimi, ayılarla oynayardı.

⁴ Cavanlığında nəhəngi öldürmədimi?

Xalqını məzəmmətdən qurtarmadımı?

O vaxt sapand daşı olan əlini qaldırmışdı,

Qolyatın qüruruna son qoymuşdu.

⁵ Çünki o, Uca Olanı – Rəbbi çağırmışdı,

Rəbb də onun sağ əlinə qüvvət vermişdi ki,

Döyüşdə güclü olan adamı öldürsün,

Öz xalqının qüdrətini ucaltsın.

⁶ Bu səbəbdən çoxlu düşmənə qalib gələn kimi

Davudu izzətləndirdilər.

Rəbbin verdiyi xeyir-dualardan ötrü onu alqışladılar,

Ona izzət tacı təklif etdilər.

⁷ Belə ki, o, ətrafdakı düşmənləri məhv etdi,

Əleyhdarları olan Filiştlilərə həqarət etdi,

Onların qüdrətini qırdı,

İndiyə qədər də bu vəziyyətdədirlər.

⁸ O, bütün əməlləri zamanı izzət sözləri ilə

Müqəddəs Olana, Uca Olana şükür edirdi.

Bütün qəlbi ilə ilahi oxuyurdu,

Öz Yaradanını sevirdi.

⁹ O, qurbangahın qarşısına məzmur oxuyanlar qoydu ki,
Onların səsi ilə musiqi ahəngi gözəlləşsin.

¹⁰ O, bayramları təntənə ilə qeyd etdi,
Onları il ərzində vaxtında keçirdi.

Ta ki xalq Rəbbin müqəddəs adına şükür etsin,
Səhər erkəndən məbəddə səs ucalsın.

¹¹ Rəbb onun günahlarını götürdü,
Qüdrətini əbədi olaraq ucaltdı.
Ona padşahlıq əhdi bəxş etdi,
İsraildə izzət taxtı verdi.

Süleyman

¹² Bundan sonra onun müdrik oğlu taxta çıxdı,
O, atasının sayəsində rahatlıqda yaşadı.

¹³ Süleyman sülh dövründə padşahlıq etdi,
Allah hər tərəfdən ona rahatlıq verdi ki,
Rəbbin adına bir məbəd tiksin,
Əbədi qalmaq üçün müqəddəs yer hazırlasın.

¹⁴ Ey Süleyman, cavanlığında sən necə də müdrik idin,
Bir çay kimi dərrakə ilə dolu idin!

¹⁵ Sənin nüfuzun yer üzünü bürümüşdü,
Dünyanı dərin mənalı məsəllərlə doldurmuşdun.

¹⁶ Adın uzaq adalara qədər yayılmışdı,
Ölkə sülh içində olduğuna görə sevilirdin.

¹⁷ İlahilərinə, kəlamlarına, məsəllərinə, təfsirlərinə görə
Dünya sənə heyran qaldı.

¹⁸ İsrailin Allahı adlanan Rəbb Allahın adı ilə
Qalay qədər qızıl topladın,

Qurğuşun qədər gümüş yığdın.

¹⁹ Amma eyni zamanda vücudunu qadınlara sərf etdin,
Bədən ehtirasına tabe oldun.

²⁰ İzzətinə ləkə gətirdin,
Nəslini elə murdarladın ki,
Övladların üzərinə qəzəb gətirdin,
Öz ağılsızlığıyla onlara dərd gətirdin.

²¹ Hakimiyyət iki yerə bölündü,
Efrayimdən tabe olmayan bir padşahlıq meydana gəldi.

²² Lakin Rəbb Öz mərhəmətindən əsla əl çəkməz,
Verdiyi heç bir sözü ləğv etməz.

Öz seçilmişinin nəsillərini heç vaxt yox etməz,

Onu sevənin toxumunu əsla kökündən çıxarmaz.
O, Yaqubun nəslindən sağ qalan bir xalq,
Davuda ondan gələn bir kök bəxş etdi.

Rexovam və Yarovam

²³ Süleyman öz ataları ilə uyudu,
Öz nəslindən birini yerinə qoyub getdi.
Bu, xalq içində ən ağılsız olan,
Dərrakədən məhrum Rexovam idi ki,
Öz siyasəti ilə xalqı qiyama sövq etdi.

²⁴ Bundan sonra Navat oğlu Yarovam İsrailə günah etdirdi,
Efrayimin nəsillərini günah yoluna sürüklədi.
Onların günahları o dərəcədə çoxaldı ki,
Öz torpaqlarından qovuldular.

²⁵ Üzərlərinə cəza gələnə qədər
Hər cür pis işə əl atdılar.

48

İlyas

¹ Bundan sonra İlyas peyğəmbər alov kimi ortaya çıxdı,
Sözü çıraq kimi alışdı.

² O, xalqın üzərinə qıtlıq gətirdi,
Allahın təəssübünü çəkərək
Xalqından olanların sayının azalmasına bais oldu.

³ Rəbbin sözü ilə göyləri bağladı,
Həm də üç dəfə yerə od endirdi.

⁴ Ey İlyas, öz möcüzələrinlə necə də izzətli idin!
Kim sənə kimi öyünə bilər?

⁵ Sən Uca Olanın sözü ilə ölünü
Ölümdən və ölümlər diyarından diriltidin.

⁶ Padşahları həlaka apardın,
Şöhrətliləri yatağından endirdin.

⁷ Sina dağında xalqın məzəmmət edilməsini,
Xorevdəki cəza hökmlərini eşitdin.

⁸ Qisas alacaq padşahı,
Özündən sonra varisin olacaq peyğəmbəri məsh etdin.

⁹ Od qasırğasında, odlu atlar arabasında
Yuxarı aparıldın.

¹⁰ Sən müəyyən vaxtda
Xəbərdarlıq üçün təyin edilmisən ki,

Qəzəbin hiddətə çevrilməsindən qabaq onu dayandırasan,
Atanın ürəyini oğula tərəf döndərəsən,
Yaqubun qəbilələrini yenidən bərpa edəsən.
¹¹ Nə bəxtiyardır səni görənlər və məhəbbətdə uyuyanlar.
Qoy biz də o vaxta qədər yaşaya bilək!

Elişa

¹² O vaxt ki İlyas qasırğaya büründü,
Elişa onun ruhu ilə doldu.
O, öz dövründə heç bir başçının önündə lərzəyə düşmədi,
Heç kəs ona təzyiq edə bilmədi.
¹³ Heç bir söz ona çətin gəlmədi,
Hətta uyuyarkən cismi ilə möcüzə göstərdi.
¹⁴ Ömrü boyu möcüzələr etdi,
Ölərkən etdiyi işlər ecazkar idi.

¹⁵ Bütün bunlara baxmayaraq, xalq tövbə etmədi,
Günahlarından əl çəkmədi.
Ta o vaxtaca ki, öz torpaqlarından yığılıb aparıldılar,
Bütün yer üzünə səpələndilər.
¹⁶ Ölkədə az sayda adam qaldı,
Başçıları da Davud nəslindən idi.
Onlardan bir qismi Allaha məqbul oldu,
Bir qismi isə günahlarını çoxaltdı.

Xizqiya

¹⁷ Xizqiya öz şəhərini möhkəmləndirdi,
Onun içinə su çəkdi.
Dəmirlə qayaları yardı,
Su üçün hövzələr düzəltdi.
¹⁸ O günlərdə Sanxeriv hücum etdi,
Rabsakı göndərdi.
O da gəlib əlini Siona qarşı qaldırdı,
Özünü məğrur tutub çox lovğalandı.
¹⁹ O zaman şəhər sakinlərinin ürəkləri və əlləri titrədi,
Doğuş ağrısı çəkən qadına bənzədilər.
²⁰ Mərhəmətli olan Rəbbi çağırdılar,
Əllərini Ona tərəf uzatdılar.
Müqəddəs Olan dərhal göylərdən onları eşitdi,
Yeşayanın vasitəsilə onlara qurtuluş verdi.
²¹ Rəbb Aşşurluların ordugahına zərbə vurdu,

Onun mələyi onları məhv etdi.

²² Çünki Xizqiya Rəbbə məqbul olan işlər etdi,
Əcdadı Davudun yollarından möhkəm yapışdı.
Bunu böyük insan və görüntüləri həqiqi olan
Yeşaya peyğəmbər əmr etmişdi.

Yeşaya

²³ Onun peyğəmbərlik etdiyi günlərdə günəş tərsinə hərəkət etdi,
O, padşahın ömrünü uzatdı.

²⁴ Allahın əzəmətli Ruhu ilə gələcəyi gördü,
Sionda yas tutanlara təsəlli verdi.

²⁵ Əbədiyyətə qədər olacaqları göstərdi,
Gizli olanları baş verməzdən qabaq bildirdi.

49

Yoşiya

¹ Yoşiyanın xatirəsi

Ətriyatçı tərəfindən hazırlanmış
Buxur tərkibi kimidir.

O, hər ağızda bal kimi şirindir,
Şərab ziyafətində çalınan musiqiyə bənzəyər.

² Yoşiya xalqı düz yola tərəf döndərdi,
Qanuna zidd olan iyrenclikləri silib atdı.

³ O, öz ürəyini Rəbbə tərəf yönəltdi,
Qanuna riayət edilmədiyi dövrdə möminliyi möhkəmləndirdi.

Yeremya

⁴ Davud, Xizqiya və Yoşiyadan başqa,
Padşahların hamısı çox səhv yola düşdülər,
Çünki Uca Olanın Qanununu tərk etdilər.
Yəhuda padşahlarının hakimiyyəti sona çatdı.

⁵ Çünki qüdrətlərini başqalarına,
İzzətlərini yad millətə verdilər.

⁶ Seçilmiş müqəddəs şəhər yandırıldı,
Küçələri boş qaldı.

⁷ Yeremya bunları qabaqcadan bildirmişdi.

Buna görə də onunla pis rəftar etdilər.

O, anasının bətnindən peyğəmbərliyə təqdis edilmişdi.

Vəzifəsi həm yıxmaq, dağıtmaq və məhv etmək,
Həm də tikmək və əkmək idi.

Yezekele və on iki peyğəmbər

⁸ Yezekele izzətli bir görüntü gördü,
Allah keruvların arabası üzərində bunu ona göstərdi.

⁹ O, leysan göndərməklə düşmənləri yada saldı,
Yollarını düzəldənlərə yaxşılıq etdi.

¹⁰ On iki peyğəmbərə gəlincə,
Qoy nəsilləri bəhər versin!
Çünki onlar Yaqubun nəsillərinə təsəlli verdilər,
Xalqı sadıq ümidləri ilə qurtardılar.

Zerubbabil və Yeşua

¹¹ Zerubbabili necə ucaldaq?
O, sağ əldəki möhür üzüyü kimidir.
¹² Yehosadaq oğlu Yeşua da elə idi.
Onlar öz dövrlərində məbədi tikdilər,
Əbədi izzət üçün hazırlanan
Rəbbin müqəddəs məskənini bərpa etdilər.

Nehemya

¹³ Nehemyanın da xatirəsi böyükdür,
O, yıxılmış qala divarlarını yenidən qurdu.
Darvazaları və sürgüləri yerinə qoydu,
Evləri bərpa etdi.

Digər böyük əcdadlar

¹⁴ Dünyada Xanok kimisi hələ yaradılmamışdır,
Ona görə ki, Allah onu yer üzündən qaldırmışdır.
¹⁵ Yusif kimisi hələ dünyaya gəlməmişdir,
O, qardaşlarının başçısı və xalqın dayağı idi,
Hətta onun sümüklərinə də qayğı göstərildi.
¹⁶ Sam və Şet insanlar arasında şöhrət qazandı,
Amma Adəm yaradılan varlıqların hamısından üstündür.

50

Baş kahin Şimon

¹ Oniya oğlu Şimon böyük kahin idi,
Həyatı ərzində məbədi bərpa edən o idi.
Onun dövründə müqəddəs məskən möhkəmləndirildi.

² Onun tərəfindən ikiqat divarın əsası qoyuldu,
Məbədin ətrafına hündür istehkam çəkildi.

³ Onun dövründə su anbarı qazıldı,
O, tunc hovuzla bir ölçüdə idi.^m

⁴ Öz xalqını fəlakətdən qorumaq qayğısı ilə
Mühasirəyə qarşı şəhəri möhkəmləndirdi.

⁵ Şimon məbədin pərdəsini açıb çıxarkən
Ətrafına toplaşan xalqın arasında necə də əzəmətli idi!

⁶ Şimon buludların arasındakı səhər ulduzu,
Bayram günlərindəki bədirlənmiş ay kimi idi.

⁷ O, Uca Olanın məbədi üzərində parlayan günəş,
Möhtəşəm buludlarda bərq vuran göy qurşağı kimi idi.

⁸ İlk bahar fəslindəki qızılgüllər,
Su mənbələri kənarındakı zanbaqlar,
Yay fəslindəki ətir ağacının tumurcuqları kimi idi.

⁹ Buxurdandakı od və buxur,
Hər cür qiymətli daşlarla bəzədilmiş
Döymə qızıl qablar kimi idi.

¹⁰ Bar gətirən zeytun ağacı,
Buludlara qədər ucalan sərvi ağacı kimi idi.

¹¹ Şimon təmtəraqlı üst cübbəsini geyərək,
Fəxri bəzəklərə bürünərək
Müqəddəs qurbangaha çıxarkən
Müqəddəs məskənin ətrafını izzətləndirirdi.

¹² Kahinin əlindən pay alarkən,
Qurbangah ocağının yanında duranda
Başqa kahinlərdən ibarət çələng onu dövrəyə alırdı.
Onda hündür bir Livan palıdına bənzəyirdi,
Onlar xurma ağacının budaqları kimi onu əhatə edirdilər.

¹³ Harun nəslindən olanların hamısı
Öz əzəmətli görünüşlərində
Bütün İsrail camaatının önündə
Rəbbə olan təqdimləri əllərində tuturdular.

¹⁴ Şimon Uca Olan Külli-İxtiyarı
Təqdimlə rəvnəqləndirmək üçün
Qurbangahlardakı xidməti tamamlayaraq

¹⁵ Əlini uzadıb kasanı götürür,
Üzüm şirəsindən bir qədərini təqdim kimi axıdaraq
Qurbangahın təməlinə tökürdü.

Bunu Uca Olan, hər şeyin Hökmranı üçün

Ətirli qoxu olmaqdan ötrü edirdi.

¹⁶ Sonra Harunun nəslindən olanlar nida edib
Döymə metaldan hazırlanmış boruları çalırdılar.
Uca Olanın önündə çağırış olaraq
Yüksək səs eşidilirdi.

¹⁷ Onda bütün xalq birlikdə tələsərək
Üzüstə yerə düşüb özlərinin Rəbbinə, Külli-İxtiyar,
Uca Olan Allaha səcdə edirdilər.

¹⁸ Məzmur oxuyanlar Ona öz səsləri ilə həmd edirdilər,
Yüksək avazlı musiqi şirin səslənirdi.

¹⁹ Rəbbin mədhi tamamlanana qədər
Xalq Mərhəmətli Olanın önündə dua edərək
Uca Olan Rəbbə müraciət edirdi,
Beləcə, onlar öz xidmətlərini bitirirdilər.

²⁰ Sonra Şimon aşağıya enərək
Bütün İsraililərin icması üzərinə əllərini qaldırırdı ki,
Öz dili ilə Rəbbin xeyir-duasını versin,
Onun adı ilə öyünsün.

²¹ Xalq Rəbbin xeyir-duasını qəbul etmək üçün
Səcdə hərəkətini yenidən icra edirdi.

Nəsihət

²² İndi isə hər varlığın Allahına alqış edin,
Hər yerdə böyük işlər görən Odur,
Ana bətnindən bəri bizi bəsləyən Odur.
O, bizimlə Öz mərhəmətinə görə rəftar edir.

²³ Qoy Allah bizə ürək sevinci versin!
Qoy keçən günlərdə olduğu kimi
Bizim günlərimizdə də İsraildə sülh olsun!

²⁴ O, bizə olan mərhəmətini davam etdirsən!
Öz dövrümüzdə bizə qurtuluş versin!

Üç millət barədə

²⁵ Qəlbimi hiddətləndirən iki millət var,
Üçüncüsünə isə millət demək olmaz:

²⁶ Seir dağında sakin olan Edomlular, Filiştlilər,
Şekemdə yaşayan axmaq xalq olan Samariyalılar.

Nəticə

²⁷ Həmin müdriklik və bilik təlimini

Mən, Yerusəlimli Eleazar oğlu Sirax oğlu Yeşua
Düşüncəmdən hikmət çıxararaq bu kitaba həkk etmişəm.
²⁸ Nə bəxtiyardır bu mövzularla məşğul olan adam!
Bunları düşüncəsinə qəbul edən kəs müdrik olar.
²⁹ Əgər bunları icra etsə, hər şeyi bacarar.
Çünki Rəbbin nuru onun yolunu işıqlandırır.

51

Rəbbə alqış

¹ Ey Rəbb və Padşah, Səni mədh edəcəyəm,
Mənim xilaskarım olan Allah, Sənə şükür edəcəyəm,
Sənin adını mədh edəcəyəm.
² Çünki Sən mənə himayədar və yardımçı oldun,
Vücudumu həlakdan, böhtançı dilin tələsindən,
Yalan hasil edən ağızdan satın aldın.
Əleyhimə çıxanların qarşısında
Mənə köməkçi və satınalan oldun.
³ Mərhəmətinin bolluğuna və adına görə
Məni udmaq istəyən ağızlardan,
Canımı almaq istəyənlərin əllərindən,
Çəkdiyim çoxlu əziyyətdən məni qurtardın.
⁴ Hər tərəfdən boğucu olan alovdan,
Yanmadığım bir odun içindən,
⁵ Ölülər diyarının dərinliklərindən,
Natəmiz dildən, yalan sözdən,
⁶ Padşahın önündə haqsız adamın
Böhtançı dilindən məni qurtardın.
Canım ölümə yaxınlaşdı,
Həyatım ölülər diyarının dibinə yanaşdı.
⁷ Düşmənlər hər tərəfdən məni əhatəyə almışdılar,
Mənə kömək edən yox idi,
Mən insanlardan yardım gözlədim, amma heç kəs yox idi.
⁸ Onda, ya Rəbb, Sənin mərhəmətini,
Əzəlki vaxtlardan Sənin xeyirxah işlərini xatırladım.
Çünki Səndən gözləyənləri qurtarırsan,
Düşmənlərin əlindən onları xilas edirsən.
⁹ Xahişimi yer üzündən göyə yüksəltdim,
Ölümdən qurtulmaq üçün yalvardım.
¹⁰ Rəbbi çağırdım:
«Ey Ata olan Rəbbim, sıxıntılı günlərimdə,
Lovğa adamlardan kömək olmadığı vaxtlarda

Məni tərək etmə.

Sənin adına aramsız şükür edəcəyəm,

Təşəkkürlə ilahi oxuyacağam».

¹¹ Xahişim eşidildi,

Çünki məni həlakdan qurtardın,

Pis gündən qurtuluş verdin.

¹² Bu səbəbdən Sənə minnətdar olub şükür edəcəyəm,

Rəbbin adına xeyir-dua edəcəyəm.

Müdrilik axtarmaq barədə

¹³ Hələ cavan ikən səyahətə çıxmamışdan qabaq

Dualarımda aydın şəkildə hikmət istədim.

¹⁴ Məbədin önündə ondan ötrü yalvardım,

Axıracan da onu axtaracağam.

¹⁵ Üzümün çiçəklənməsindən yetişməsinə qədər

Ürəyim onunla sevindi.

Düz yolla addımladım,

Cavanlığımdan bəri onu izlədim.

¹⁶ Hətta bir az qulaq verməklə onu qavrayaraq

Onda özüm üçün çoxlu bilik tapdım.

¹⁷ Onun sayəsində irəli getdim,

Mənə müdrilik verənə alqış olsun!

¹⁸ Belə ki, mən hikməti tətbiq etməyi qərara aldım,

Düzgünlüyün təssübünü çəkdim,

Əsla xəcalətə düşməyəcəyəm.

¹⁹ Canım ondan ötrü əlləşdi,

Qanuna riayət etməkdə tələbkar oldum.

Əllərimi yüksəkliyə uzatdım,

Cahilliyimə görə qəmə batdım.

²⁰ Qəlbimi hikmətə tərəf yönəltdim,

Təmizlənməklə onu tapdım.

Əzəldən onunla birlikdə dərrakə əldə etdim,

Bu səbəbdən o əsla məni tərək etməyəcək.

²¹ Daxilim onu axtarmaq üçün təlatümə gəldi,

Buna görə də yaxşı qazanc əldə etdim.

²² Rəbb mənə sözü mükafat olaraq verdi,

Söz vasitəsilə də Ona şükür edəcəyəm.

²³ Ey təlim öyrənməyənlər, mənə yaxın gəlin,

Mənim məktəbimdə yer tutun.

²⁴ Bunlara ehtiyacınız olduğunu söylədiyiniz halda

Nə üçün ürəyiniz çox həvəsli deyil?

²⁵ Mən ağzımı açıb söylədim ki,
Gəl hikməti özün üçün havayı əldə et.

²⁶ Özünü təlimin boyunduruğuna sal,
Ürəyin onu qəbul etsin,
O, yaxındadır, onu tap.

²⁷ Öz gözlərinlə gör ki, mən bir az zəhmət çəkdim
Və özüm üçün böyük rahatlıq tapdım.

²⁸ Təlimə çox sayda gümüş müqabilində belə, sahib ol,
Onun vasitəsilə çoxlu qızıl əldə edərsən.

²⁹ Qoy qəlbin Rəbbin mərhəməti ilə sevinsin,
Ona şükür etməkdən əsla utanmayasan.

³⁰ Öz işini vaxtında başa çatdır,
Rəbb də Öz vaxtında sənə əvəz verər.